

Katolički list

BIBLIJA

Zvonik

GODI XVI BR. 18 (188) Subotica, Beograd (oktobar) 2009. 130,00 din

ANDRIJA KOPILOVIĆ
PUT ŽIVOTA
Udžbenik katoličkog vjeronauka
za 3. razred osnovne škole

ANDRIJA KOPILOVIĆ • INES KEZIC • ISTVAN DORJAN
ISUSOV PUT
Udžbenik katoličkog vjeronauka
za 6. razred osnovne škole

ANDRIJA KOPILOVIĆ • ISTVAN DORJAN
PUT CRKVE
Udžbenik katoličkog vjeronauka
za 4. razred osnovne škole

ANDRIJA KOPILOVIĆ • INES KEZIC • ISTVAN DORJAN
PUT ZAKONA
Udžbenik katoličkog vjeronauka
za 5. razred osnovne škole

ANDRIJA KOPILOVIĆ

ISUSOVI PRIJATELJI
UDŽBENIK KATOLIČKOG VJERONAUKA
ZA DRUGI RAZRED OSNOVNE ŠKOLE

ZAVOD ZA UDŽBENIKE I NASTAVNA SREDSTVA
BEOGRAD

ANDRIJA KOPILOVIĆ

**PUSTITE
KAMENI MALENE**
UDŽBENIK KATOLIČKOG VJERONAUKA
ZA DRUGI RAZRED OSNOVNE ŠKOLE

Tema broja: Vjerska nastava u školi
Intervju: Karin Flury, katehista
Reportaža: Župa Sv. Križa, Subotica

Proštenje na subotičkoj Kalvariji

Vič. Oszkár proslavio desetu obljetnicu svećeništva

Zaziv Duha Svetoga u subotičkoj katedrali

Susret mladih u Mužlji

Misa mladih na Paliću

Bračni parovi jubilarci u Đurđinu

Sestre jubilarke

Piše: mr. Mirko Štefković

Staro za novo

Nedavno, kad se konačno poslije više tmurnih dana pokazalo sunce, nisam se mogao oteti želji izići van i prošetati. Mada je na radnom stolu još bila gomila posla, morao sam barem ustati i nagnuti se na prozor. Kako lijep prizor: zlatno lišće je padalo i polako prekrivalo cestu. Trava se sve manje vidjela i ta kombinacija zelene i zlatne nekako mi je ulijevala mir. No, radije sam promatrao lišće kako ravnomjerno pada. Ono me svojim mirnim pokretima poticalo da se i sam nekako umirim, staložim. I dok sam uživao promatrajući taj prizor, koji me nikako nije ostavljao ravnodušnim, zapazio sam kako drveće postaje sve više golo. Ono što je do skora bilo prekriveno zelenilom, sada je dolazilo na vidjelo. Sve je to ipak činilo jednu cjelinu života, koja sada doživljava svoju krizu. Ali, to je sastavni dio toga života, to je zakon upisan u njegovu prirodu. Ne može biti novoga lišća, ako prije ne opadne staro.

Taj jesenji prizor ispod mojeg prozora, iako tako smirujući, potaknuo me na razmišljanje koje mi nije dalo mira. Ako drvo iz godine u godinu redovito gubi tako veliki dio onoga svoga najljepšega, možda i za nas ljude, osobito vjernike važi nešto slično. Naime, sjetio sam se velikog gesla teologije sv. Pavla: "svukoste staroga čovjeka s njegovim djelima, i obukoste novoga koji se obnavlja za spoznanje po slici svoga Stvoritelja" (Kol 3,9-10). Kako se to obnavlja novi čovjek u nama – upitao sam se? Ustvari, jesam li ja stvarno sa sebe skroz svukao staroga čovjeka ili možda još uvijek imam onih dijelova koje radije pokrивam lijepim zelenim lišćem vanjštine radi dobre slike pred drugima? A što ako to lišće počne opadati? A Isus veli da ništa nije skriveno, osim zato da dođe na vidjelo (usp. Mk 4,22). Kako to opadanje lišća i otkrivanje nije na neku ljepotu drveću koje ljeti krase bujne krošnje, tako to nije na slavu niti nama ljudima. No, jednako tako znam da Isus veli kako će nas istina osloboditi (usp. Iv 8,32). I drvo naime, tek kad ostane bez lišća, može biti potkresano, kako bi sljedeći put također moglo imati lijepu krošnju.

U mjesecu listopadu mi katolici osobito častimo našu Nebesku Majku, pa me nekako spontano to zlatno lišće, koje je polagano i ravnomjerno opadalo, podsjetilo na molitvu krunice. Kao da i to drvo polagano niže zrnca desetine i postaje sve manje skriveno. Možda je tako i s nama kad ovoga mjeseca češće molimo krunicu. Pred Bogom postajemo sve manje pokriveni, sve manje ukrašeni. No, barem to osobno tako doživljavam, upravo kad polako nižem zrnca krunice, u sebi osjećam mir. Iako pred Bogom postajem sve manje pokriven i toga sve više svjestan, ne smeta mi, jer znam da se jedino tako u meni može dogoditi ona zamjena staroga za novo. Možda je baš mjesec listopad, po svojoj idili kojom nam mami poglede, dobro nadahnuće i poticaj da se odvažimo s Marijom i krunicom u ruci upustiti u avanturu mirnog napuštanja staroga i oblačenje novoga čovjeka.

Neka nam stoga svima ovaj mjesec bude pun molitve i predanja Gospodinu, da nasljeđujući njegovu svetu Majku, i sami postanemo više obučeni u Krista, novoga čovjeka koji životu daje pravu ljepotu. Bilo bi mi drago da nekoga na to potakne i pokoji prilog našeg *Zvonika*.

Vaš urednik

Piše: Željko Augustinov

Obrati se, jer Bog te ljubi

Glas viče:

*"Pripravite Jahvi put kroz pustinju.**Poravnajte u stepi stazu Bogu našem.**Nek' se povisi svaka dolina,**nek' se spusti svaka gora i brežuljak.**Što je neravno, nek' se poravna,**strmine nek' postanu ravni.**Otkrit će se tada Slava Jahvina**i svako će je tijelo vidjeti,**jer Jahvina su usta govorila."*

Cijenjeni prijatelju, proroci su u Bibliji znak Božje prisutnosti i živi svjedoci istine da Bog nikada nije prestao ljubiti svoj narod. Naprotiv, Izraelci jesu "više puta" prestali ljubiti i štovati pravoga Boga, ali On im svoje skrbi nikada nije uskratio. Kad im je jednom pri sklapanju saveza obećao vjernost i to zakletvom potvrdio, toga se i držao. Istina, kad bi narod prestao štovati pravoga Boga i vršiti njegove zapovijedi, Bog bi mu slao proroke koji su ga u Njegovo ime upozoravali da se obrati od svojih krivih putova i vrati na Božji put kako su se zarekli, da ne bi bili kažnjeni. Tek kad ni proroke ne bi poslušali, uslijedila je kazna. Velika kazna je bila vojni poraz od stranih sila i odvođenje u ropstvo.

No, niti tada Bog ih nije napuštao. I tada im je slao proroke koji su im svjedočili Božju blizinu i neumorno ih pozivali da shvate svoje pogreške i prihvate progonoštvost kao Božji način pročišćenja zbog nevjernosti. Kad su se pokajali za nevjeru, Bog im je oprostio i vratio ih u Obećanu zemlju. Istina, trebalo je vremena da oni koji su preživjeli ratne strahote shvate kako je to što su ostali živi zapravo Božja milost. Bog je bio strpljiv i čekao na vapaje ostatka.

Kako bi svako tijelo vidjelo slavu Božju, bilo je potrebno:

Doline propusta Božjim pozivima u savjesti ili preko proroka ispuniti dobrim mislima o pravome Bogu, iskrenim riječima i molitvama hvale, te svetim životom svjesnim kako Bog vidi sve i da mu se ništa ne može sakriti.

Gore i brežuljke oholosti i umišljenosti sniziti poniznošću i brižnom obazrivošću za potrebe bližnjega, koji je ustvari brat čovjek.

Strmine i nizbrdice kojima čovjek srlja u propast, štujući lažne i krive bogove, poravnati ozbiljnim i iskrenim obećanjem i zakletvom pri ponovnom sklapanju saveza nakon oslobođenja i povratka u Obećanu zemlju.

Cijenjeni prijatelju, poziv Ivana Krstitelja, koji citira Izaiju, aktualan je u svakom našem danu, jer živimo u iščekivanju Gospodinova dolaska. Neka tvoj život ne bude pustinja. Procvjetaj, ispuni radošću svoju obitelj. Usreći ljubavlju svoju djecu. Poravnaj stazu svoga života, pokaj se u ispovijedi, zažali za svoje grijehе i propuste. Pomiri se s Bogom i ljudima te pripravi sebe i svoju obitelj na gledanje Slave Božje. Zato, prijatelju, kroči hrbro i iskreno svojim životnim putem, jer Bog te ljubi.

320. obljetnica doseljavanja Šokaca u Bač i okolicu

Šokci – u očuvanju svojega identiteta

Druga središnja manifestacija obilježavanja 320-te obljetnice doseljavanja skupine od oko 3000 Šokaca predvođene franjevcima iz župe Soli u Bač i okolicu započela je 4. listopada okruglim stolom u drevnom gradu Baču, s temom "Migracije kroz stoljeća". Okrugli stol je najavljen izvedbom ode "Šokadija" autorice **Božane Vidaković** i stihovima pjesme "Pisma praotaca", autora **Ivana Andrašića**, člana KPZH "Šokadija" iz Sonte. "Šokadiju" je izvela pjevačka skupina uz pratnju tamburaškog sastava Sončana, a "Pismu praotaca" govorio je njezin autor. Potom je predsjednica Oganizacijskog odbora projekta **Stanka Čoban** pozvala nazočne na počasti minutom šutnje za 23. kolovoza preminulog člana Organizacijskoga odbora iz Tuzle **prof. Jurja Novosela**. Uz pozdrav uzvanicima, sudionicima i publici, Stanka Čoban je govorila o do sada realiziranom dijelu projekta. Zahvalila je svim sudionicima i pokroviteljima ovoga projekta, te izrazila nadu u nastavak rada na nekom novom zajedničkom projektu, koji će hrvatsku zajednicu obogatiti još jednim biserom tradicije i kulture, kao i nadu da će "i naši potomci nastaviti slaviti našu Gospu, a samim tim doprinijeti i daljem jačanju prijateljstva Tuzle i Bača".

Okrugli stol

Sudionici okrugloga stola bili su jezgroviti, uz nešto opsežnije izlaganje **fra Josipa Zvonimira Bošnjakovića** iz Tuzle, koji je prezentirao rad **fra Zdravka Anđića** "Migracije kroz stoljeća" i domaćina, **fra Josipa Špehara**, na temu "Stanje u Baču u XVI. i XVII. stoljeću". Za mali predah nazočni su poslušali stihove pučke pjesnikinje **Tonke Šimić** iz Plavne. Bačke Šokce u "Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca" predstavio je jedan od autora **dr. sc. Slaven Bačić**. Sažetak teme "Odakle su Šokci Bačkog Monoštora" predstavila je **Marija Šeremešić**. Dvije slične teme, "Šokački Hrvati u Vojvodini na prijelazu dva tisućljeća" **prof. Tomislava Žigmanova** i "Stanje i perspektive podunavskih Hrvata Šokaca u Bačkoj" **prof. Zvonka Tadijana**, nazočne su najviše zaintrigirale. Okrugli stol završen je stihovima pjesme Ivana Andrašića "Kažite" i pjesmom **Božane Vidaković** "Faljen Isus Šokadijo" u izvedbi pjevača i tamburaša KPZH "Šokadija".

Svečana Euharistija

U nedjelju, 5. listopada, organizirana je procesija od župne crkve Sv. Pavla do Franjevačke crkve, u kojoj su sudjelovali svećenstvo, predstavnici diplomacije, lokalne politike, institucija kulture iz BiH i bačkog Podunavlja i nekoliko stotina vjernika. Na ulazu u Franjevačku crkvu goste je blagoslivljao gvardijan samostana u Baču p. Josip

Špehar. Misno slavlje predvodio je generalni vikar Subotičke biskupije **mons. Slavko Večerin**, a suslavili su brojni svećenici – franjevci iz Tuzle te župnici većeg broja župa Subotičke biskupije. Franjevačka crkva bila je pretijesna za sve vjernike koji su usrdnom molitvom i skladnom pjesmom htjeli pozdraviti Gospu Radosnu. "Bilo mi je osobito zadovoljstvo, a i velika čast što sam mogao biti dionik ovoga velikoga slavlja i ovako značajne obljetnice. Zadovoljstvo mi je bilo vidjeti punu crkvu i ovu mladež odjevenu u prekrasne narodne nošnje. Hrvatski narod – Šokci pokazuju da su tu, da su očuvali svoj identitet i da će uz Božju pomoć tu i ostati", kaže za *Zvonik* mons. Slavko Večerin. Velikom dijelu manifestacija ovoga projekta nazočio je i gvardijan tuzlanskoga franjevačkoga samostana Sv. Petra i Pavla p. Zdravko Anđić. "Danas, 320 godina poslije dolaska naših predaka iz sjeveroistočne Bosne u bačko Podunavlje, mogu izraziti veliko zadovoljstvo viđenim i doživljenim. Već pri susretu na prvoj središnjoj manifestaciji u Tuzli dirnula me je spoznaja s koliko srca i uspjeha se moji sunarodnjaci iz Podunavlja bore za očuvanje svojega nacionalnoga i vjerskoga identiteta kroz starogovor, pjesmu, plesove, kroz svoje starinske nošnje, kroz njegovanje običaja predaka. I ja i moji vjernici osjećamo se kao svoji među svojim, nesretne povijesne okolnosti rastavile su nas tjelesno, ali smo i danas čvrsto povezani duhom cjelovitosti našega naroda", ističe za *Zvonik* fra Zdravko Anđić.

Druženje hodočasnika poslije mise nastavljeno je na domjenku u obližnjem hotelu. Mnoge izrečene, a još više one neizrečene riječi pokazale su koliki je emotivni naboj ovoga susreta, susreta ljudi čije su pretke povijesne okolnosti rastavile, ali i ljudi čije su duše ostale vezane neraskidivim nitima osjećaja pripadnosti jednom istom narodu. Radost susreta najjednostavnijim riječima izrazio je fra Josip Zvonimir Bošnjaković prigodom opraštanja: "Zbogom, ostanite mi radosni."

Tri stoljeća dolaska Šokaca iz Soli u Bač od strane crkvenih krugova i vjernika, veličanstveno je obilježeno 1988. godine prigodnim manifestacijama u Tuzli i Baču. Devetnaest godina kasnije skupina vjernika iz Tuzle, predvođena gvardijanom franjevačkog samostana i župnikom župe sv. Petra i Pavla fra. Zdravkom Anđićem, hodočastila je u Bač, a tom zgodom rodila se i ideja o proslavi 320-te obljetnice goreopisane migracije.

Po procjenama povjesničara, u drugom valu selidbe, u vrijeme Velikoga bečkoga rata koncem 17. i početkom 18. stoljeća, na prostore Slavonije, Srijema, Bačke, Banata i Baranje doselilo se između 100 i 200 tisuća Šokaca i 30 do 50 tisuća Bunjevaca. Još jedna, izuzetno bitna identitetska činjenica za Šokce i Bunjevce jeste njihov pučki jezik. Ove etničke grupe govore štokavsko ikavskim narječjem, razlika je u tome što se Šokci služe starijom akcentuacijom nastalom prije 15. stoljeća, a raširenom po cijelom hrvatskom govornom području. Područje stare bosanske župe Soli protezalo se dolinom rijeke Jale i gor-

njim tokom Spreče. Ime župe vezano je za gospodarsko bogatstvo ovoga kraja – za nalazišta soli. U bližoj okolini Tuzle postoje ruševine nekoliko starih gradova i podaci o postojanju samostana na Gradovrhu. Pretpostavlja se da su se franjevci u ove krajeve naselili u 14. stoljeću, a samostan su podigli koncem 14. ili početkom 15. stoljeća. U 16. stoljeću bili su izloženi teškim progonima, tako da su zbog razaranja pojedinih samostana bili prinuđeni na česte seobe. Tako su 1538. godine franjevci napustili razoreni samostan u Zvorniku, ponijevši sa sobom čudotvornu Gospinu sliku i nastanivši se u Gornjoj Tuzli. Već 1541. godine morali su, skupa s gornjotuzlanskim franjevcima napustiti i taj samostan, te su se nastanili na Gradovrhu. U punom jeku Bečkoga rata, 1688. godine, franjevci su prisilno napustili i samostan Gradovrh i preselili se u Bač. Iz Gradovrha su ponijeli i čudotvornu Gospinu sliku, naslikanu 1685. godine, koja se i danas čuva u franjevačkom samostanu u Baču, a s franjevcima je iselilo i oko 3000 katolika.

PISMA PRAOTACA

Stari Šokci, tvrđi od kamena tvrda,
U vrmena davna nikud su bižali,
Ostavljali svoja najdraža su brda,
Od turskoga bisa spasa su iskali.

Radosna je Gospa nji naprid vodila
I njezine oči, uvik take blage.
Na krilima vire čeljad je nosila,
Molitvom i pismom davala jim snage.

Pobigli su daleko od vode Save,
Sve dalje i dalje za Gospom su išli,
Tražili su nadu, nove zore plave
I daleka žita, pa su Dunov prišli.

Pronašla je Gospa utočišta nova
Za svu čeljad što je za sobom vodila,
U ravnice, iza plavoga Dunova
Di su se nebesa sa njivom spojila.

U krilu Dunova, u blaženu miru,
Živu još i danas potomci Šokaca
Nosu lipa ruva, u tambure sviru
I pivu daleku pismu praotaca.

Ivan Andrašić

Lurd i krunica danas

Crkva na pučku pobožnost gleda kao na veliku vrijednost. U toj pobožnosti krunica ima posebno vrijedno mjesto. U prigodi 150. obljetnice Marijina ukazanja, marijansko svetište Lurd posjetio je papa Benedikt XVI., o čemu smo izvijestili u prošlom *Zvoniku*. Upravo je njegov posjet lurdske špilji bio poticaj za oživljavanje nekih pitanja na koja bismo i mi sebi, kao vjernici, trebali dati odgovor. Kako molimo, kakva je naša vjera, trebaju li nam tzv. "pučke, tradicionalne" molitve...

Podsjetit ćemo se velikog događaja, priznatog od Crkve, Marijina ukazanja Bernardici.

Hodočašća

Mnogi vjernici rado hodočaste. Stariji to najčešće čine pokornički, a kod mlađih to može imati i "turistički" prizvuk, napose ako su u pitanju hodočašća u udaljenija mjesta. Nekadašnja hodočašća u nama dragu Mariju Bistricu bila su prožeta pokorničkim raspoloženjem, spavalo se po neudobnim kućama ili čak pod vedrim nebom. Neki su po cijele noći molili krunicu i druge molitve.

Mlađi su se otvorenije počeli buniti da im je to već i dosadno, samo nabrajaju i zaborave otajstvo koje su počeli moliti. Stariji gundaju što mladima ništa nije sveto.

Što se zapravo želi doživjeti na hodočašćima? Ima li koristi od njih? Od

mnogih ćemo čuti prava duhovna iskustva, puna duhovnih plodova i želju za ponovnim odlaskom u neko svetište. Najčešće su to marijanska svetišta.

Marija i krunica

Neka mjesta ukazanja Crkva je priznala (Lourd i Fatima) dok neka još spadaju u otvorena pitanja (primjerice Međugorje). Ipak, vjernici rado hodočaste i u priznata i nepriznata svetišta. Što je slično a što različito u tim mjestima? Gospa je molila krunicu s Bernardicom. U Fatimi je Blažena Djevica djeci rekla da moraju svaki dan moliti krunicu, moliti ju pobožno. Krunica je dakle vrlo važna. Blažena Djevica uvijek daje istu poruku. Poziva nas, privlači nas prema Kristu. Sličnost je, dakle u pozivu na molitvu, na pokoru i na obnovu vjere. A različitost je u vanjskim stvarima: u Lurdu je izvor vode i špilja, a Fatimi je čudo sa suncem. Ipak, krunica ostaje trajno prisutna u Marijinim objavama.

Molitva krunice danas

Osim molitve krunice, u Lurdu se osjeća i poziv na obraćenje i pokoru. To spada u bit lurdske poruke. Papa je primijetio *da mnogi možda dolaze ova-mo potajno se nadajući čudu. Međutim, na povratku se duboko mijenjaju, shvaćajući ono najvažnije: da je, u stvari, dostatno ljubiti*. Gospa je, ukazujući se s krunicom, posredno dala na znanje da joj je ta molitva najdraža (sje-

timo se da je molila s Bernardicom). U molitvi krunice nižu se prizori iz Isusova spasiteljskog djelovanja, a Marija direktno sudjeluje u njemu. Dok izgovaramo molitve, razmišljamo o određenom ota-stvu. Tako krunica spaja usmenu i mislenu molitvu. Blažena Djevica je tražila da molimo za obraćenje grešnika. Time nam direktno odgovara na pitanje važnosti molitve za druge, što je najveće dobročinstvo za bližnjega.

Mi danas živimo okruženi materijalističkom filozofijom. Pomaknute su granice tolerancije i povjerenja u Boga i u ljude. Kršćanima je imanentna molitva, a na povratak sa vanjskih, potrošačkih kvaliteta na duhovne vrijednosti poziva nas i danas Gospa. Ona nam garantira učinkovitost molitve ako je molimo srcem i umom.

Ako se i dogodi da nas svlada zamor i ponavljanje molitava postane bez svijesti o izgovorenom, ne posustajmo. Crkva nas u listopadu poziva na okret prema unutra, u tišinu crkve, u zajedništvo. To je ponuđeno djeci, bolesnicima ali i zdravima tijelom kako bi sebi i bližnjima izmolili obraćenje srca. Odrasli moraju biti uzor ali i oni često moraju oslušivati i čuti dječju poruku jer oni čista srca gledaju u Boga. Molitva nas i na ovaj vanjski način približava unutarnjem ozdravljenju. Molitelji krunice svjedoče o velikim uslišanjima, a kriza "dosade" je znak da se moramo vratiti izvoru – Isusu po Mariji.

Lurdska Gospa

To je naslov kojega katolička Crkva pripisuje Mariji u odnosu na jedno od najviše čašćenih Marijinih ukazanja. Po svjedočenju četrnaestogodišnje djevojčice Bernardice njoj se nedaleko od gradića Lurda na jugu Francuske, u mjestu Massabielle uz rijeku Gavu, u jednoj špilji 11. veljače 1858. prvi puta ukazala "lijepa Gospođa". Gospođa joj se ukazala ukupno osamnaest puta do 16. srpnja te godine. O toj Gospođi Bernardica kaže: "Opazih Gospođu odjevenu u bijele haljine: bila je obučena u bijelo i opasana plavim pojasom, a na svakoj je nozi imala žutu ružu, iste boje kao i njezina krunica." Ova slika Gospođe obučene u bijelo i opasane plavim pojasom postala je jedan od klasičnih načina predstavljanja Blažene Djevice Marije. Na mjestu

gdje je Bernardica imala viđenje šest godina kasnije postavljen je kip Majke Božje. Oko špilje se polagano počelo razvijati svetište, koje je danas jedno od najvećih na svijetu. Po određenim kalkulacijama Lurd je do sada posjetilo više od 700 milijuna hodočasnika.

Ti događaji, na prvi pogled neznatni i vrlo upitni, dali su neizbrisiv pečat cijelom katoličkom svijetu koji je još uvijek vrlo istaknut osobito po oživljenoj molitvi krunice nadahnutoj na lurdskim ukazanjima.

Bernardičino svjedočanstvo

O svojim viđenjima Bernardica je iznosila detalje, koji su vrlo brzo postali dio javnosti. Ovdje u kratkim crtama donosimo najvažnije detalje tjeka njezinih viđenja. Prvo viđenje imala je 11. veljače, kada ona vidi Gospođu koja moli krunicu. Pridružila joj se u molitvi i na kraju molitve Gospođa jednostavno nestaje. Sedam dana kasnije, to je bilo već treće viđenje, Gospođa se prvi puta riječima obraća Bernardici i traži od nje da dolazi do špilje sljedećih petnaest dana. Tri dana kasnije, tj. 21. veljače, Bernardicu je na šesto viđenje slijedila skupina od oko stotinu osoba. Nakon viđenja uslijedilo je čak i policijsko ispitivanje. Nakon četiri dana, tijekom devetog viđenja, Gospođa je od Bernardice tražila da rukama počne kopati zemlju i da nađe izvor vode. Prvog dana mjeseca ožujka, kada je djevojčica imala dvanaesto viđenje, događa se prvo čudo. Jednoj ženi iščašeni zglobovi na ruci, nakon što ga je spustila u izvorsku vodu, odjednom je bio namješten i iscijeljen. Nakon petnaestog viđenja, na koje je pratilo oko 8 tisuća osoba, 25. ožujka tijekom šest-

naestog viđenja, Gospođa, koja do tada nije odala svoje ime, konačno je izgovorila ove riječi: "Ja sam Bezgrešno Začecé". Kod osamnaestog i posljednjeg viđenja, koje se dogodilo 16. srpnja, Bernardica nije mogla prići špilji, jer je policija ogradila, ali je zato ipak imala viđenje kao inače ispred špilje.

Diskusija o ukazanjima

Priča o ukazanjima je izazvala veliku prepirku između katolika i svjetovnjaka. U to vrijeme, kao plod revolucije, u Francuskoj je bilo vrlo naglašeno svjetovnjaštvo, a par mjeseci nakon ukazanja u listopadu 1858. u francuski ustav je dodano kako je ona svjetovna država. U tom ozračju nije ni čudo što su mnoge tadašnje novine ukazanja predstavila kao ludost vidjelice ili da ju je netko na to nagovorio, kako bi se obitelj izvukla iz teške materijalne situacije.

Bezgrešno Začecé

Po Bernardičinom svjedočenju, Gospođa se 25. ožujka predstavila kao "Bezgrešno Začecé". Dogmu o Marijini bezgrešnom začecu proglasio je papa Pio IX. bulom "Ineffabilis Deus" 8. prosinca 1854. godine. O toj dogmi Bernardica vjerojatno ništa nije znala, jer je bila nepismena, a niti je imala priliku pohađati vjeronauk. Ona je rekla kako ne zna što bi te riječi trebale značiti i da ih zna ponoviti zato što ih je sve vrijeme ponavljala dok je od špilje trčala kući. To je pak za one koji su sumnjali u autentičnost ukazanja značilo da je Bernardici netko sve naložio kako treba učiniti i što reći. Međutim, za one koji su viđenja smatrali stvarnima, to je bio vrlo jaki dokaz kako Bernardica govori istinu. To bi značilo da je Marija sama četiri godine nakon službenog proglašenja dogme i sama potvrdila kako je ona od svoga začeca sačuvana od istočnoga grijeha, tj. Bezgrešno Začecé.

Crkva i marijanska ukazanja

Potrebno je naglasiti kako Crkva marijanska ukazanja smatra poput privatnih objava (usp. Katekizam Katoličke Crkve, 67), kojima vjernici nisu dužni vjerovati čak i onda kad su službeno priznate od strane Crkvenih vlasti. Ukazanja u Lurdu su službeno potvrđena 18. siječnja 1862. godine, kada je mons. Laurence, biskup Tarbessa, pod čiju upravu potpada i Lurd, ustvrdio da je "ukazanje istinito, te vjer-

nici mogu vjerovati u njegovu vjerodostojnost i nadnaravni značaj". Svakako da vjerniku za spasenje nije potrebno vjerovati u čuda i ozdravljenja, kojih je do sada Crkva u Lurdu službeno priznala sedamdesetak, ali su to zacijelo znakovi Božje svemoći i usmjereni su prema obraćenju, a ne tek pukom tjelesnom iscjeljenju.

Ozdravljenje duše i tijela

Od 1905. godine pri svetištu djeluje i liječnički ured koji prikuplja dojave o mogućim izlječenjima. Sedamdesetak do sada službeno priznatih fizičkih iscjeljenja puno govore o ovome svetištu, a još više o tome kako u njemu snažno djeluje Božja svemoć koja se očituje i u ozdravljenju bolesnih. No, i to čudo je u prvom redu znak jednog većeg i važnijeg čuda, a to je ozdravljenje duše od grijeha. P. Božidar Nađ o tome ovako piše: "Ono nas podsjeća na Božju Svemoć, da je Bog uvijek tu, živ, da spasi cijeloga čovjeka. I ona nutarnja čudesa milosti, ona obraćenja koja izmiču vanjskom nadzoru, a poznaju ih i obavijaju tajnom brojne lurdske ispovjedaonice, jesu ono pravo, bitno, kamo nas Bezgrešna vodi, fizička ozdravljenja k tome samo upućuju. Obraćenja na dublji, revniji, kršćanskiji život, što svi hodočasnici u Lurdu doživljavaju i sa sobom nose svojim kućama, jest ono najvažnije kamo nas Bezgrešna Djevojačica želi povesti i zašto se i spustila na zemlju.

Iako mnogi bolesnici dolaze u Lurd, rijetki dobivaju tjelesno ozdravljenje. Većina ih se vraća u onom stanju kako su i došli, ali ipak u duši promijenjeni. Shvaćaju po Kristovu križu otajstvo trpljenja i njegovu vrijednost. Shvaćaju da jalovost ljudske patnje po ljubavi postaje spasenje. To je tajna koja mijenja mnoge bolesnike i njihov život, jer nastavljaju u svome tijelu "ono što nedostaje mukama Kristovim za njegovo tijelo a to je Crkva", kako kaže sv. Pavao. Prisutnost brojnih bolesnika u Lurdu jest veliki poticaj na razmišljanje: zašto oni, a ne ja? No, ipak, možda jednoga dana? Ali ovdje pod okriljem Bezgrešne sve dobiva svoj smisao: i milosni izvor koji provire nakon obavljene pokore i prisutnost bolesnika, te čudesna ozdravljenja koja rijetko dolaze ali su samo eshatološki znak; očituju Spasiteljevu snagu koja je tu, prisutna, u ovom vremenu koje nas dijeli od Vječnosti i koja pokazuje svoju moć najviše u ozdravljanju duše od grijeha po sakramentu pokore."

Šokačka Bistrička Gospa

Već tradicionalno, zadnje nedjelje rujna, bački Hrvati odlaze na hodočašće u Mariju Bisticu. Oko 300 hodočasnika iz Subotice, Tavankuta, Male Bosne, Staroga i Novoga Žednika, Đurđina, Bajmoka, Sombora, B. Monoštora krenulo je u ranim jutarnjim satima u subotu 27. rujna ka Mariji Bistrici.

Na ulazu u Svetište, u 17.30 sati dočeka nas je upravitelj i župnik svetišta **Zlatko Koren** koji nas je pozdravio ali i upoznao s jednom novinom. Naime, ove godine prvi puta marijanski kip nije bio odjeven u tradicionalnu bunjevačku nošnju već u šokačku. Za to su svakako najzaslužnije Monoštorke koje su i darovale narodnu nošnju, kao znak zahvalnosti na njezinu moćnom majčinskom zagovoru. Od ove godine, svake treće godine Gospa će biti odjevena u šokačku narodnu nošnju, a druge dvije u bunjevačku.

Nakon svečanoga ulaska u Svetište, uslijedila je molitva krunice, a vjernici su također imali prigodu za svetu ispovijed. U večernjim je satima zatim bila sveta misa koju je predslavio župni vikar iz Ade **vlč. Marijan Vukov**. U svojoj propovijedi vlč. Marijan se upitao što reći nakon dolaska u ovo drago nam svetište, odgovorivši da bi bilo dobro šutjeti, sabrati se i pogledati u vlastitu dušu, sjetiti se naših dragih koji nam se preporučišu u molitve te svih onih nakana i potreba koje nas mjesecima i godinama prate. *Večeras bih vam htio samo reći jednu jednostavnu misao, onu koja i meni leži na srcu: utecimo se molitvom našoj Majci Mariji. Kažimo*

joj svoje molitve, kažimo joj ono što nas tišti, kažimo joj ono što nas muči već dugo vremena, no, recimo joj i one stvari koje nas raduju i vesele. Podijelimo s našom najsnažnijom Zaštitnicom i Zagovornicom svoju nutrinu i izručimo joj se proseći od nje zagovor i pomoć, zaključio je vlč. Marijan.

Zahvaljujući lijepom vremenu, nakon svete mise uslijedio je Križni put sa svijećama. Križni put animirao je **vlč. Franjo Ivanković**, a mladi iz različitih župa Subotičke biskupije čitali su prigodne tekstove za postaje Križnoga puta. Kako to već obično biva, kod 12. postaje vlč. Franjo

održao je prigodnu propovijed u kojoj je istaknuo važnost toga da se nitko s ovoga hodočašća ne bi smio vratiti doma isti. U nedjelju 28. rujna, jutarnju svetu misu predslavio je **vlč. Željko Šipek**. U svojoj propovijedi vlč. Željko je rekao da se ne trebamo plašiti ako smo slabi i grešni jer nema takvog grijeha kojega Bog ne bi oprostio. *Uvijek moramo biti milosrdni i nikada ne smijemo sebe uvjeriti da smo samo mi dobri i da nemamo što na sebi*

mijenjati, rekao je propovjednik. Na kraju svete mise pozdravio nas je župnik Zlatko te svim okupljenima podijelio spomen sličice. Uslijedio je uvijek bolan rastanak. Kao što smo se radovali da nas je Majka okupila u svom domu, tako smo i bili tužni jer se rastajemo, ali samo do iduće godine. U povratku iz Bistrice navratili smo u Zagreb i Kloštar Ivanić kod karmelićanki, gdje smo dočekani toplim i lijepim riječima kao i prekrasnom pjesmom. Malo koga je optimizam i mirnoća duha časnih sestara ostavio ravnodušnim. Doista su svjedočile ono što žive svojim primjerom. A i svi mi trebali bismo od toga nešto naučiti.

Željko Šipek

Misa zahvalnica u Sonti

U crkvi sv. Lovre u Sonti održana je u nedjelju, 12. listopada, sveta misa zahvalnica za jesenske plodove.

Mladež, odjevena u starinske narodne nošnje svojega sela, predvođena nekolicinom starijih, redom je prinosila križ, svijeću, Bibliju, kruh, vino... Plodove je primao svećenik, izaslanik Božji, **vlč. Dominik Ralbovsky** i polagao ih pred oltar. Bio je to izraz zahvalnosti Bogu za uslišene i neuslišene molitve, izraz zahvalnosti za sve voće, povrće i ratarske proizvode, milošću Božjom dozrele i rukom ljudskom ubrane. Crkva je bila puna vjernika, koji su smjernom molitvom i pjesmom pozdravili Gospodina sa

svojih mjesta. Nadahnuta propovijed sončanskog župnika vlč. Dominika Ralbovskog puno je doprinijela svečanosti ove mise, a njegova sestra, katehistica **Kristina** izvrsno je obavila sve organizacijske poslove. Na koncu mise vlč. Dominik je zahvalio svima koji su na bilo koji način pomogli kako bi ovo slavlje bilo tako lijepo. I ove je godine oltar bio slika ljepote u kojoj vjernici uvijek iznova uživaju.

Ivan Andrašić

Hodočašće u Godini sv. Pavla

Skupina vjernika Subotičke biskupije hodočastila je od 5. do 12. listopada 2008. godine u Rim kako bi kod grobova apostolskih prvaka učvrstila vlastitu vjeru i posebno molila za svoju biskupiju koja je pod zaštitom sv. Pavla.

Voditelj hodočašća, i u duhovnom i u povijesno-umjetničkom smislu, bio je **mons. Andrija Kopilović** uz organizacijsku pomoć **vlč. Ivica Ivankovića Radaka**. Hodočašće je okupilo 65 vjernika Hrvata i Mađara župe Marije Majke Crkve, ali i drugih župa Subotice i šire okolice. Osim nabrojanih svetišta hodočasnici su posjetili i Loreto te Ravennu, a u Rimu, hodajući pješice, uz različite trgove povijesnog i umjetničkog značaja, mnoštvo crkava i bazilika koje čuvaju veliku umjetničku baštinu katoličanstva. Na završetku hodočašća posjetili su Kalistove katacombe i osjetili duh prvotnog kršćanstva.

Početak boravka u Rimu obilježen je susretom sa Svetim Ocem Benediktom XVI. On je u svojoj katehezi istaknuo da se Isusa može poznavati u njegovim zemaljskim pojedinostima, intelektom, ali i onim unutarnjim čulom – srcem. Pavao je taj koji je poznao povijesne podatke o Isusu, ali ga je doista upoznao kada je Isus progovorio njegovom srcu i kada je on svoje srce otvorio Isusu. Papa se posebno obratio vjernicima Subotičke biskupije poručivši im da žive intimno zajedništvo s Kristom i njegovom Crkvom.

Velika je milost hodočastiti u Rim u Godini sv. Pavla. Zato neka ovaj tekst bude zahvala organizatorima i voditeljima hodočašća, a svima drugima poticaj da u Godini sv. Pavla počaste njegov grob i na tom izvoru crpu snagu za vlastito svjedočenje vjere u svojoj biskupiji i za svoju biskupiju.

Máriagyúd

Kao i mnogi naši stari, hodočastili smo "na Jud". To marijansko svetište otvorilo nam je svoja vrata kasno navečer 5. listopada da bismo u Marije zatražili blagoslov na putu.

Padova

Padova je mjesto dva velika sveca: sv. Leopolda Bogdana Mandića i sv. Antuna. Prvu hodočasničku misu smo imali u svetištu sv. Leopolda Mandića, tik uz njegov grob. To je svetac našeg podneblja. Bio je mali rastom, ali najveći u podjeljivanju oprosta onima koji su došli zatražiti mir s Bogom.

Sv. Antun Padovanski svetac je cijelog svijeta. Veliki propovjednik i manji brat, sljedbenik sv. Franje. Njegov grob uvijek okuplja mnogo hodočasnika.

Asiz

Grad sv. Franje i sv. Klare. Franjevački red ove godine slavi 800 godina od svog osnutka. U toj obljetnici hodočastili smo na grobove ovih svetaca.

Sv. misu smo imali u crkvi sv. Marije od Anđela u kapelici podno oltara ispred kojeg se nalazi mala crkva, Porcijunkula. Franjo ju je obnavljao misleći da mu Isus s križa poručuje kako baš nju treba obnavljati. Franjo i njegova aktivnost pridonijela je da se Crkva vrati izvornom stilu života koji je propovijedao sam Krist. Njemu se pridružila njegova mještanka Klara koja je u molitvi i siromaštvu pratila Franju i njegovo djelovanje.

Rim – Bazilika Sv. Petra

Bazilika Sv. Petra je najveća katolička crkva. Tako se i pristoji kada je u njoj grob samog apostolskog prvaka, sv. Petra. U njoj smo slavili sv. misu (u kapelici Sv. Josipa) 10. listopada i to zajedno s hodočasnici iz Istre. Nakon mise smo ispred groba sv. Petra izmolili Vjeronanje za ustrajnost u vjeri i snagu u svjedočenju.

Sama bazilika je velebno zdanje. Oltarni dio se nalazi na četiri stupa u kojima su kipovi četiri sveca: sv. Andrije, sv. Longina (vojnika koji je probo Isusov bok na križu), sv. Jelene Križarice i sv. Veronike. Oni simboliziraju moći koje bazilika čuva: moći sv. Andrije, koplje, relikviju Isusovog križa i Veronikin rubac.

Nad oltarom se nalazi kupola koja je savršeno okruglog oblika. Sa samog vrha kupole, visoke 136 metara, vidi se cio Rim.

Rim – Sv. Jeronim

Crkva Sv. Jeronima čuva hrvatsku tradiciju u Rimu. Uz nju je Hrvatski zavod u kojem borave i školuju se svećenici s hrvatskog govornog područja. U njemu trenutno boravi i naš vlč. Ivica Ivanković Radak.

U ovoj crkvi smo 8. listopada imali sv. misu, te smo se prvi put susreli s hodočasnici iz Istre. Zajedničkim pjevanjem obogatili smo ovu liturgiju, te s hrvatskim svećenicima iz drugih biskupija dali svjedočanstvo naše povezanosti.

Rim – Bazilika Sv. Pavla izvan zidina

Vrhunac hodočašća bio je u Bazilici Sv. Pavla izvan zidina. U svetoj sabranosti i hodočasničkom raspoloženju prošli smo kroz sveta vrata koja je ove godine otvorio papa Benedikt XVI. Nakon mise za potpuni oprost molili smo na grobu sv. Pavla. Prije otvorenja Godine sv. Pavla poduzeta su istraživanja o njegovu tijelu. Danas sa sigurnošću možemo tvrditi da se tijelo sv. Pavla nalazi ispod oltara bazilike jer je pronađen sarkofag s tijelom Apostola naroda.

Bazilika je skladno građena. Oko cijele unutrašnjosti bazilike nalaze se slike zakonitih papa od sv. Petra do danas.

s. M. Jasna Crnković

Obred preminuća sv. Franje

Tradicionalni i svečani obred preminuća svetoga Franje, ili kako ga još nazivaju Memoria Transitus, i misno slavlje predvodio je u franjevačkoj crkvi Sv. Mihaela 3. listopada gvardijan Franjevačkoga samostana p. Ivan Bošnjak u koncelebraciji p. Marjana Kovačevića, p. Ivana Cvetkovića, generalnoga vikara Subotičke biskupije mons. Slavka Večerina, katedralnog župnika Stjepana Beretića te svećenika Subotičke biskupije.

Nakon dvojezične mise uslijedio je obred preminuća u kojemu su okupljeni vjernici sa svijećama u rukama prošli u procesiji kroz crkvu sve do oltara sv. Franje. Ovaj obred, kako i sama riječ "transitus" kaže, obilježava prijelaz sv. Franje s ovoga svijeta u svijet Našega Oca za kojim je sv. Franjo toliko žudio da je čak spjevao pjesmu o sestrici smrti. Na sam dan preminuća sv. Franje, u subotu 4. listopada, franjevci su služili jutarnju svetu misu na hrvatskom, koju je predvodio i propovijedao p. Ivan Cvetković, dok je svetu misu na mađarskom jeziku nakon toga predvodio i održao prigodnu propovijed p. Ivan Bošnjak.

Puno je toga dosad izrečeno i napisano o svetom Franji, ali on i dalje zrači i plijeni svojom porukom i životom, te ga i

danas mnogi mladi, obitelji i pojedinci u svjetovnom životu žele nasljedovati. Mnogi se pitaju kako to da karizma sv. Franje, nakon skoro osam stoljeća, i danas poziva kršćane na evanđeoski način života. On koji je i sam shvaćao sve izvorno kako mu se Bog objavio, a ne paradoksalno kako mnogi danas shvaćaju, koji je ostavio sva materijalna bogatstva ovoga svijeta i krenuo putem siromašnog Krista, nalazio je riječi utjehe svojoj braći ali i svima koji su ga odlučili nasljedovati.

S. Bašić

Proštenje u župi Sv. Križa u Subotici

U čast Krista Raspetoga proslavljeno je u nedjelju 14. rujna na blagdan Uzvišenja sv. Križa, u subotičkoj crkvi Sv. Križa župno proštenje. Dvije jutarnje svete mise predvodio je vlč. Károly Szungyi, župnik Rođenja Marijina na Halaškom putu, a svečanu pontifikalnu svetu misu na hrvatskom jeziku predslavio je generalni vikar Subotičke biskupije, mons. Slavko Večerina.

Poruka propovijedi bila je da je kršćanin obilježen križem i da tek onaj koji nosi svoj križ, mali ili velik, može biti dostojan učenik Učitelja i Spasitelja Krista te baštinik vječnoga života. Slavlje svetih misa, kao svečani ručak uzveličala je glazba Garden Quarteta. Prigodom slavlja, župnik ove župe dr. Oskar Čizmar te župljani župe Sv. Križa zahvalili su grad-

skim vlastima na dobroj suradnji i na plemenitoj pomoći i podršci oko uređenja župne crkve i okolnog ambijenta, ukrašenog novim kandelabrima i reflektorima. Ovako i ova dosad sakrivena crkva ulazi u proljepšanu panoramu grada na sveopće dobro i radost svih građana.

Slavlju su među ostalim nazočili generalni konzul R. Mađarske **Ferenc Nagy**, dogradonačelnik **Petar Horvacki**, iz Pokrajinskog tajništva **Slaven Dulić**, iz Gradske uprave: načelnica **Marija Ušumović Davčik** te **Árpád Papp** i **Zsuzsanna Korhecz Papp**, predsjednik MZ Makova Sedmica **Endre Csúszó**, direktorica OŠ "Majšanski put" **Szilvia Toth** i direktor OŠ "Ivan Milutinović" **Ivan Stipić**.

Dvojezična župna zajednica pripravljala se za taj velik blagdan dva tjedna, svakodnevnim klanjanjem na hrvatskom i mađarskom jeziku, a svaki dan netko je postio te molio kronicu na nakanu obnove župne zajednice. /A. A./

Proštenje u Svetozaru Miletiću

Zaštitnica naše župe je Mala Gospa, pa je stoga 8. rujna na dan rođenja Blažene Djevice Marije u našoj crkvi bila svečana misa, koju je u koncelebraciji domaćeg župnika vlč. Antala Egedia predvodio vlč. Davor Kovačević, župnik iz Bačkog Brijega.

Taj dan Lemešani rado odlaze na svečanu misu a kod svojih kuća dočekuju goste. Toga dana se ne organiziraju kulturne manifestacije, nego je on posvećen crkvi i obitelji. Unatoč lošem vremenu, crkva je bila prepuna. Ujedno je to bila prigoda za proslavu lijepih jubileja. Naime, vlč. Kovačević je na taj dan prije točno 15 godina zaređen za svećenika, a redoviti ministrant naše župe **Nikola Knezi** (18) proslavio je desetu obljetnicu službe kod oltara. Našem dragom bogoslovu poželjeli smo tom prilikom uspjeh na petoj godini bogoslovije, u nadi da ćemo imati prilike još slaviti ovako lijepe jubileje.

Lucija Tošaki

Proštenje Imena Marijina u Nenadiću

Vjernici Nenadića i okolnih župa, okupili su se u nedjelju 14. rujna oko kapele posvećene Imenu Marijinu, te proslavili proštenje. Ovu kapele su podigli vjernici Nenadića još 1929. godine, a o ovom datumu govori i spomen ploča ugrađena u zidove kapele.

Misno slavlje je predvodio preč. Josip Pekanović, a u svojoj propovijedi govorio je o značenju križa za današnjicu, za današnjeg čovjeka, jer su se ove godine poklopila dva proštenja: Uzvišenje svetoga Križa i Ime Marijino, koje je kalendarski padalo u petak 12. rujna. Preč. Pekanović je u propovijedi govorio i o enigmatičnom stradanju nevinih, djece, enigmatičnom stradanju nerođenih i pitanju tko je kriv. Oni koji nemaju odgovor na ova pitanja, naveo je preč. Pekanović, vjerojatno će reći da je Bog kriv jer je to dozvolio. No nameće se pitanje što je s našom savješću, odgovornošću i slobodom. *Bog nije želio uzeti čovjekovu slobodu, jer čovjek rob nije čovjek. Bog je zato čovjeku ostavio slobodu i dostojanstvo, unatoč opasnosti da to može zlorabiti protiv drugoga i protiv sebe. Bog nam je pokazao da je put za čovjekovo dostojanstvo put ljubavi, zauzetosti i put spremnosti na darivanje vlastitoga života da bi se spasio život drugoga,* naglasio je propovjednik, opomenuvši kako često ne želimo pogledati istini u oči i vidjeti probleme, a pogledati u ono što je izvor onoga što nam donosi nesreću je prvi korak ka spasenju. Osim toga, rekao je kako nas blagdan Uzvišenja sv. Križa podsjeća da pogledamo u svoj život, ispitamo svoju savjest i postavimo pitanje je li to što smo do sada činili obogatilo naše bližnje, donijelo im sreću, donijelo mir našoj obitelji ili je učinjen krivi korak. Na kraju propovijedi, preč. Pekanović se osvrnuo na Isusovu Majku Mariju, koja je pristala na križ rekavši svoj "Fiat" i stojeći pod križem svjedočila da je to jedini put ljudskoga spasenja.

Na svečanoj svetoj misi proštenja u Nenadiću sudjelovali su i gosti, predsjednik DSHV-a **Petar Kuntić**, predsjednik Upravnog odbora Zavoda za kulturu voždanskih Hrvata **Dujo Runje**, predstavnik Generalnog konzulata RH u Subotici konzulica **Iva Aranjoš** te predsjednik somborske podružnice DSHV-a **Mata Matarić**.

Z. Gorjanac

Proštenje na blagdan sv. Franje u Somboru

Crkva Presvetog Trojstva u Somboru je u prošlu nedjelju 5. listopada proslavila svoje drugo proštenje. Svetu misu je predvodio fra Ivan Cvetković iz Franjevačkog samostana u Subotici u koncelebraciji domaćega župnika preč. Josipa Pekanovića.

Ova crkva je sa samostanom nekada pripadala franjevcima, stoga se pored proštenja na blagdan Presvetoga Trojstva slavi i proštenje na blagdan sv. Franje. Fra Ivan Cvetković je u svojoj nadahnutoj propovijedi želio naglasiti da život svakoga čovjeka ima smisla, makar se često znamo upitati zašto smo rođeni u toj i toj zemlji, od tih roditelja, zašto smo određene vjere i određene nacionalnosti. Fra Ivan je naglasio da je sveti Franjo ljubio sva Božja stvorenja, te nije htio zgaziti ni najmanjeg crva jer i on ima svoje poslanje. *Tako i mi ljudi imamo svoje poslanje i naš život ima smisla ako živimo po Božjim zapovijedima,* zaključio je propovjednik.

Poslije svete mise vjernici su mogli pogledati izložbu slika u hodniku samostana, sa susreta skupine slikara koji su prošloga ljeta jedan dan boravili u župi.

Z. Gorjanac

"Zavitni dan" u Bačkom Monoštoru

U nedjelju i ponedjeljak, 12. i 13. listopada, Bački Monoštor je ugostio one koji su željeli s njima podijeliti radost njihova najvećega seoskoga slavlja, njihovoga Zavitnoga dana.

Zavitni dan Bačkog Monoštora datira od konca II. svjetskog rata. Naime, u završnim operacijama na ovom području bilo je izgledno sravnjenje sela sa zemljom od strane partizansko-ruskog topništva. Seljani, tvrdi Šokci, nisu ni pomišljali izbjeći, nego su se okupili u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla. Na čelu sa svojim župnikom molili su se Gospi i Bogu za spas od velikog zla koje se nad njih nadvilo. Molba im je bila uslišena. Božjom providnošću generali su u posljednji tren promijenili nakanu i nisu sravnili selo, a Monoštorci, na inicijativu župnika Matije Zvekanovića, zavjetovali su se da će svake godine 13. listopada točno u podne zahvaljivati Bogu i Gospi za spas svojega sela. Od tada, za katolike Bačkog Monoštora 13. listopada je neradan dan, a u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla održava se misno slavlje. Domaćin i organizator svjetovnog dijela slavlja, kao i svake godine, bio je KUDH "Bodrog". Kulturno umjetnički program organiziran je 12. listopada u sportskoj dvorani mjesne osnovne škole, uz sudjelovanje institucija kulture iz AP Vojvodine i Republike Hrvatske. Na sam zavitni dan, 13. listopada, misno slavlje u crkvi Sv. Petra i Pavla predvodio je biskupijski tajnik **mr. Mirko Štefković** zajedno s domaćim župnikom **Goranom Vilovim** te svećenikima Subotičke biskupije. U prigodnoj propovijedi, vlč. Štefković istaknuo je važnost njegovanja zavjeta, koji poziva na odgovornost, ali je isto tako čuvar identiteta ovdašnjih Šokaca.

Na svetoj misi se okupio veliki broj vjernika, koji su molitvom i pjesmom zahvalili Bogu i Gospi za spas svojega sela, a djeca su darom zahvalila vlč. Štefkoviću na predvođenju misnog slavlja. Na koncu mise domaći župnik zahvalio je svima koji su svojom nazočnošću, svojim radom ili donacijama doprinijeli veličanstvenom ugođaju, a djeca "Bodroga" svojim recitalom zahvalila su Bogu i Gospi za spas Monoštora.

Ivan Andrašić

Jubileji bračnih parova

U župnoj crkvi "Srca Isusova" u Donjem Tavankutu u nedjelju 21. rujna prvi put je zajednički slavljen jubilej bračnih parova.

Ovakva proslava uobičajena je u mnogim župama naše biskupije i što je bio poticaj župniku **Franji Ivankoviću** da se to održi i u njegovoj župnoj crkvi. Ova ideja bila je svesrdno prihvaćena od strane vjernika koji ove godine obilježavaju 5, 10, 15, 20, 30, 35, 40 i 45 godina bračnog zajedništva. Za proslavu se prijavio 21 bračni par. Dva para slavili su ove godine 5 godina bračnog zajedništva, a najstariji par je slavio 45. obljetnicu bračnog života. Slavlje je upriličeno u nedjelju 21. rujna pod župnom svetom misom u 10,30 sati. Svetu misu predvodio je mjesni župnik, a na raspolaganju za ispovijed bio je prije i za vrijeme mise **mr. Mirko Štefković**, biskupijski tajnik. Na ovom slavlju sudjelovalo je i desetero nogometaša iz Rijeke, koji su gostovali na uzvratnom prijateljskom susretu u Tavankutu.

Bilo je lijepo vidjeti kada je svečana povorka krenula sa ulice prema crkvi. U povorci su sudjelovali svi jubilarci sa svojom djecom. Crkva je za ovu prigodu bila posebno ukrašena. Na oltaru je bio buket u obliku srca. Prije ulazne pjesme, za vrijeme svečanog ulaza, svirana je prikladna svadbena melodija. Svetu misu su u cijelosti animirali slavljenici: čitanja, molitve vernika i prikaznu procesiju. Prostrano sve-

tište crkve bilo je malo da bi u njega mogli stati svi jubilarci. Svi su slavljenici pristupili sakramentima Ispovijedi i Pričesti pod obje prilike. Poslije misnog slavlja svi okupljeni vjernici pozvani su u župno dvorište na zajedničku zakusku. Svečani objed upriličen je u prostorijama "Bunjevke", a organizatori su bili slavljenici. Cijelo vrijeme, do kasnih večernjih sati, sve okupljene zabavljao je mladi tamburaški sastav iz Tavankuta. Dogovoreno je da se ovakvo zajedničko slavljenje jubileja bračnih parova održava svake godine u nedjelju poslije proštenja u Ljutovu. /F. I./

50. obljetnica braka Rozalije i Marka Franciškovića

Prije točno 50 godina, 5. listopada 1958. godine, vjenčali su se **Rozalija (r. Lebović)** i **Marko Francišković**. Obećanje vjernosti i ljubavi dok ih smrt ne rastavi dali su u tavankutskoj župnoj crkvi Srca Isusova.

Za pedeset godina svoje bračne ljubavi i vjernosti te zajedničkog života zahvalili su na svetoj misi u župnoj crkvi Isusova Uskrsnuća kojoj sada i teritorijalno pripadaju, a misno slavlje je predvodio župnik **mons. Bela Stantić**.

Rozalija i Marko imaju dvoje djece, kćer **Ljubicu** koja je rođena 1959. godine i sina **Ivana** koji je rođen 1968., te imaju i petero unučadi. Ljubica u braku s **Milanom** ima dvije kćeri: **Jelenu** i **Nataliju**, dok Ivan sa suprugom **Jasnom** ima dva sina i kćer, **Dinka**, **Davora** i **Korinu**. Odnedavno imaju i praunuče (**Vukašina**).

Ž. V.

Blagoslov štíćenika zajednice "Hosana"

U crkvi Isusova Uskrsnuća, u subotu 4. listopada svečano misno slavlje predvodio je vlč. **dr. Marinko Stantić** uz koncelebraciju fra **Svetozara Kraljevića** iz Međugorja, na kojem su blagoslov primila trojica štíćenika Zajednice za pomoć ovisnicima "Hosana" u Starom Žedniku.

Za **Igora**, **Ivana** i **Nenada**, subota, 4. listopada bila je u znaku svečanog slavlja i početka novog razdoblja u životu. Ovi su momci (dvojica iz Vojvodine, jedan iz Međugorja) tijekom tri godine u zajednici prošli program koji se temelji na molitvi, radu, međusobnoj pomoći i uzajamnom povjerenju. Za ovu posebnu prigodu mladima su se pridružile njihove obitelji, ali i braća iz zajednice "Milosrdni Otac" iz Međugorja i iz zajednice "Tau" iz Slovenije. Na misi je svjedočio jedan roditelj o iskustvu obitelji koja se bori s ovim suvremenim zlom i tako podijelio svoje brige s onima koji prate svoju djecu na putu vraćanja u stvarnost. Misno slavlje pjesmom je uljepšao VIS "Proroci".

Druženje mladića i njihovih roditelja nastavljeno je, zahvaljujući razumijevanju ravnateljice **Stanislave Stantić Prčić**, u OŠ "Matija Gubec" u Tavankutu na zajedničkom ručku. /Zv/

U Subotici predstavljena knjiga dr. Ivana Poljakovića

"Knjiga će zasigurno poslužiti čovjeku vjerniku, ali najviše je namijenjena generaciji koja vjeru ne poznaje, a na koncu i onima koji žele obraćenje. To je duhovno štivo za vjernika i bogotražitelja koji traga za istinom", rekao je dr. Andrija Kopilović predstavljajući u utorak 16. rujna u Gradskoj knjižnici knjigu "Istina – uvod u apologetiku" dr. Ivana Poljakovića. Riječ je o knjizi, prvoj takve vrste tiskanoj u Hrvatskoj, o čijem je sadržaju zahvaljujući Institutu za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović" u čijoj je organizaciji upriličeno predstavljanje ove knjige, ali i samoj činjenici da je autor rođeni Subotičanin, i ovdašnja publika imala prilike saznati nešto više. Osvrnuvši se najprije na sam pojam apologetike kao obrane kršćanske vjere i doktrina, a onda i na njen sustavni razvitak i značaj kroz povijest, dr. Kopilović istaknuo je kako knjiga na izazov relativizma i trgovanja istinom na teološki ispravan i popularan način blizak čitateljstvu, želi progovoriti o tomu što mi kršćani smatramo istinom. "Sveukupno, knjiga predstavlja 'šetnju' kroz vjerovanje", rekao je dr. Kopilović, dodajući kako autor metodom *ad hominem* dolazi do srži problema. "Radi se o djelu teološki jako dobro utemeljenom, koje se čita pitko i

Bogata jesen umjetničkoga izlaganja

Slamarski odjel HKPD "Matija Gubec" iz Tavanakuta, jesensko razdoblje je započeo s velikim brojem izložba, gostovanja i prezentiranja svojih radova te organiziranja radionica.

Tako su članice ovog odjela tradicionalno sudjelovale na "Berbanskim danima" na Paliću i tom prigodom osvojile prvo mjesto za najljepši suvenir, perlicu od slame. Već narednoga tjedna vrijedne slamarke su se preselile na drugu manifestaciju jesenskih proslava u Srijemske Karlovce. Na poziv Turističke organizacije ove srijemske općine od 26. do 28. rujna, slamarke HKPD "Matija Gubec" izložile su svoje radove u Galeriji Kulturnoga centra na izložbi pod nazivom "Putevi etno suvenira" u okviru manifestacije "Karlovačka berba grožđa", gdje su ovom prigodom uvrštene u katalog istoimene izložbe.

Listopadne aktivnosti, prema riječima voditeljice Jozefine Skenderović, ove neumorne kulturne djelatnice započinj u Kanjiži na tjednu slikara amatera, gdje će izložiti svoje radove nastale u tehnici slame. Kako doznajemo, već

Dr. Ivan Poljaković rođen je 1956. godine u Subotici. Studij germanistike i anglistike studirao je na Sveučilištu u Innsbrucku, Cambridgeu, Rostocku i Zagrebu, gdje je 1980. godine i diplomirao. Španjolski jezik i književnost studirao je na Sveučilištu u Aucklandu, a na Teološkom institutu studij za katehetu. U Aucklandu također završava diplomski studij za profesora njemačkog, engleskog i španjolskog jezika, a ondje je i doktorirao iz područja njemačke književnosti. Značajno je spomenuti da je Poljaković 1990-ih godina bio angažiran u političkom životu hrvatske zajednice te postaje članom Predsjedništva Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, a u mandatu od 1992. do 1996. godine, kao jedini Hrvat, obnaša funkciju zastupnika u Vojvođanskom parlamentu. Od jeseni 2007. godine voditelj je Centra za strane jezike na Sveučilištu u Zadru.

lagano jer su argumenti koje donosi uvjerljivi i prepoznatljivi", zaključio je dr. Kopilović.

Svjedočeci o svojim iskustvima vezanim uz višegodišnji boravak na Novom Zelandu, dr. Poljaković je u obraćanju nazočnima ukazao upravo na svevladajući moralni relativizam čemu se, kako u predgovoru knjige ističe i dr. sc. Ivan Antunović, "nije uspio othrvati ni suvremeni vjernik". U tom je smislu osobito progovorio o pitanjima kojima se bavi i u svojoj knjizi a riječ je o kontracepciji, homoseksualnosti, dje-lovanju i zamkama različitih i danas sve brojnijih sekta s kojima se i sam mogao susresti na Novom Zelandu, upozoravajući pri tom na negativnost različitih ozakonjenja: prostitucije, uporabe marihuane, pobačaja i dr., a kojima sekularno društvo sve više podliježe. Osim toga, dr. Poljaković je ukazao i na problem današnjega iskrivljenoga odgoja mladih kod kojih se javlja pozitivan stav prema svim negativnostima koje im današnje društvo servira. U razgovoru nakon predstavljanja, autor je odgovarajući na pitanja nazočnih dao odgovore na već spomenuta pitanja iz područja morala i etike, ali i vlastitoga promišljanja o današnjoj Crkvi te njejoj karizmatskoj dimenziji, pozivajući se pri tom na stajališta Katoličke crkve koja jasno daje odgovor na spomenuta pitanja.

Željka Zelić

sredinom listopada odlaze na "Katarinski sajam" u Slavonski Brod, gdje su također rado čekane gošće od strane organizatora i posjetitelja, koji obilaze izložbene postavke u velikom broju.

Uzimajući u obzir sadašnji način života i nisko cijenjen kulturni doprinos, slamarke su svijetli primjer sveprisutnosti na kulturnim manifestacijama i samopromidžbi koja je hvale vrijedna. /L. S./

Održan VIII. festival bunjevački pisama

U velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra "Bunjevačko kolo", 26. rujna održan je VIII. festival bunjevački pisama na kojem je izvedeno 17 novih kompozicija. Dva žirija, za tekst i stručni žiri donijeli su odluke o pobjednicima. Po ocjeni stručnog žirija, najbolja pjesma je "A oj ženo" koju je izveo Boris Godar uz pratnju tamburaškog orkestra iz Tavankuta i Festivalskog orkestra pod ravnanjem prof. Mire Temunović. Tekst je napisao dr. Marko Sente, glazbu Nikola Jaramazović, a aranžman Stipan Jaramazović.

Ove su godine uz publiku u dvorani mogli glasovati i gledatelji Televizije K23, koji su glasovali slanjem SMS poruka i putem telefona, a najviše simpatija publike osvojila je "Ej dida, dida" koju su otpjevali Ivan Mamužić i djeca Boris Vujković Lamić, Marija Kuga, Kristina Vojnić Purčar i Petar Skenderović. Nagradu stručnog žirija za najbolju interpretaciju dobila je klapa "Klas", za izvedbu pjesme "Ostavljeno

more" (tekst i glazba Marjan Kiš, aranžman Filip Čeliković i Nela Skenderović). Ova je pjesma osvojila i drugu nagradu stručnog žirija, a treću nagradu žirija dobila je kompozicija "Pisma za bracu" Nikole Jaramazovića, u izvedbi ansambla „Ravnica“. Poseban stručni žiri dodijelio je nagradu za najbolji do sada neobjavljeni tekst Marjanu Kišu za pjesmu "Zasvirajte tamburaši", u izvedbi Lidije Ivković.

Nagradu za najbolji aranžman osvojio je Vojislav Temunović za skladbu "Usamljeni salaš". Na festivalu je drugi put dodijeljena i nagrada za najboljeg debitanta, koju je osvojio Boris Magoč za izvedbu skladbe "Jesenji dani".

Pridružujem se onima koji pokušavaju da se makar malo otmu trendu globalizacije svega, brisanju osobnosti i identiteta.

Uviren sam da svit neće biti lipči ako zaboravimo viru naših predaka, ako umre naša ikavica, ako nestane bunjevačka narodna nošnja i sve ono što krasi naš narod.

Pridružite nam se u ostvarenju tog cilja... /M. Sente/

Smotra dječjih pjevača

Dan ranije u istoj je dvorani održana smotra dječjih pjevača pod geslom "Tuđe poštivaj – svojim se diči", na kojoj je izvedeno petnaest kompozicija a na kojoj su se oprobali mali pjevači uz pratnju dječjeg tamburaškog orkestra. Njih je i ove godine pripremila i dirigirala prof. Mira Temunović.

Može se reći da je ovogodišnji festival pokazao glazbeni napredak i da mnogi očekuju njegovo održavanje u većem prostoru. /K. Č./

Crkve i vjerske zajednice na Novosadskom sajmu 2008.

U okviru 41. međunarodnog sajma turizma u Novom Sadu, održanog od 9. do 12. listopada 2008., u hali br. 7 u okviru dijela vjersko-pokloničkog turizma, predstavile su se Srpska pravoslavna i Katolička crkva, zatim Evangelici, Židovska zajednica i Islamska vjerska zajednica.

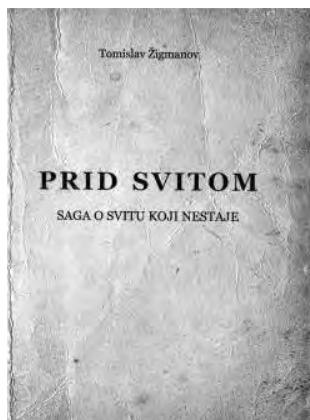
Na štandu Katoličke Crkve u Srbiji ove su godine bila predstavljena marijanska svetišta: Bunarić kod Subotice, Vodica u Doroslovu, Tekije, Banatska Topola, Beogradska Gospa i Vodice kod Ruskog Krstura. Od medija na Sajmu se predstavila Radio Marija, a bile su nazočne slamarke, te drugi izrađivači kipova, i drugih suvenira.

U ime domaćina, zahvalnice izlagačima podijelio je **mr. Radivoj Mračević**, izvršni direktor Novosadskog sajma i projekta vjersko-pokloničkog turizma. Po njegovoj ocjeni, drugi po redu Sajam vjersko-pokloničkog turizma je bio uspješniji od prošlogodišnjeg te je za očekivati da će idući

biti još bolji. Pomoćnik gradonačelnika Novog Sada **Vladimir Kopicl** je konstatirao da su organizatori ovog dijela sajma na dobrom tragu, budući da svake godine više od milijardu ljudi posjećuje vjerske objekte po cijelome svijetu. Samostalni stručni suradnik za odnose s javnošću Novosadskog sajma **Maja Baračkov** istakla je kako je ove godine na vjersko-pokloničkom turizmu bilo novih izlagača, kao i da će sljedeće godine taj sajam imati i edukativni dio. /Zv/

Nove knjige

Saga o Bunjevcima
pred čitateljstvom

Iz tiska su izašli prvi primjerci najnovije knjige Tomislava Žigmanova *Prid svitom : saga o svitu koji nestaje*, knjige neobičnoga izgleda i nesvakidašnje opreme. Objavljena je kao samizdat autora, u sunakladništvu osječškoga ogranka Matice hrvatske, uz pomoć desetak pokrovitelja i više od 230 prenumeranata.

Svim aktivnostima je rukovodio za ovu prigodu okupljen *Produkcij-ski Team Saga*, web portal hrvatskog uredništva Radio Subotice bio je glavni medijski pokrovitelj, a post-produkciju će raditi Hrvatska čitaonica. Knjiga je objavljena u nakladi od 1000 primjeraka, a prodajna cijena će biti 800 dinara.

Djelo inače sadrži deset monologa – u pet su likovi žene, a u pet muškarci, te jedan završni dijalog, a sve ih drži, kako nam je rekao autor, nekoliko stvari.

Sljedećih dana početak će distribucija knjige svim pokroviteljima i prenumerantima koji su pomogli njezino izlaženje, a u slobodnoj prodaji knjiga će se naći koncem listopada.

Izašao novi svezak
Leksikona podunavskih Hrvata

U rujnu je, u izdanju Hrvatskoga akademskog društva iz Subotice iz tiska izašao 8. svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, u kojem su obuhvaćene natuknice koje počinju na slovo G. Na 76 stranica obrađeno je ukupno 115 pojmovi, od naselja Gabrić, pa do franjevačkog provincijala Emerika Gyulanskog.

Šaljive pripovetke Balinta Vujkov

Najnovija knjiga Hrvatske riječi *Šaljive pripovetke* Balinta Vujkova, koja je početkom listopada izašla iz tiska, bit će predstavljena javnosti na Danima Balinta Vujkova, u četvrtak, 23. listopada u 19 sati u Gradskoj knjižnici.

Voljena ravnica Đule Milodanović

Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović" objavio je knjigu odabranih stihova Đule Milodanović, neumorne pjesnikinje i članice Instituta, u povodu njezina 70. rođendana.

Knjiga je podijeljena u šest tematskih cjelina među kojima su i "kraljičke pisme" koje je ona među rijetkima počela pisati devedesetih godina.

U Irigu započela škola
i vjeronauk

Prvog dana mjeseca rujna, na samom početku nove školske godine, župnik **Blaž Zmaić** je kao vjeroučitelj predstavio vjeronauk roditeljima prvaka škola u Irigu, Vrdniku i Šatrinčima, gdje predaje vjeronauk. Ove godine, za vjeronauk se u prvom razredu u tri škole opredijelilo 14 roditelja, dok cjelokupno gledano imamo 62 polaznika školskoga vjeronauka.

Istoga dana sahranili smo u Irigu **Ljubicu Olšovi** (83), majku tri sina, a teškog života. U subotu 6. rujna pod svetom misom vjenčali su se **Robert Nađ** i **Dragana Predojević**.

U Petrovaradinu je 9. rujna bila duhovna obnova, u prvom sastavu svećenika ponovno uspostavljene Srijemske biskupije, a voditelj duhovne obnove bio je **prof. dr. Ivica Čatić**, župnik u Sr. Karlovcima.

Po želji njezine djece, župnik je 19. rujna sahranio u Vrdniku **Zlatu Jakupek** (80), pravoslavne vjere.

Kroz tri dana, 18., 19. i 20. rujna, u Irigu je slavljena već tradicionalna manifestacija, VI. Pudarški dani na kojima je po pozivu sudjelovao i sam župnik. Na programu je bila dječja večer, defile fenjera i bundeva, revija dijete i pas, dječja tržnica – srijemski kolači, izbor najboljega vina i rakije i najtežega grozda, defile moto – bajakera, defile folklor, proglašenje gospodara pudarskih dana te razni drugi programi kao i koncerti i nastupi kulturno-umjetničkih društava.

Uza sve ovo, nisu izostale ni svete mise za pokojne: **Janiku** i **Ilonku Mulaj**, **Stjepana** i **Veru Varga** te **Mihajla Siča**. Tom prilikom župnik je poručio kako nitko ne može živjeti dugo sam. *Unosimo snagu nade u svijet po malenim znakovima života, jer Bog nam je darovao uši, srce i glas da razumijemo glas čovjekova srca*, zaključio je župnik.

Kao koordinator školskoga vjeronauka, župnik Blaž je 22. rujna nazočio sastanku svih koordinatora Srbije u Palači Srbije u Beogradu. Sudionici susreta podnosili su izvješća o početku vjerske nastave te probleme na koje nailaze u svojem radu, a župnik Blaž predvodio je završnu molitvu nakon zajedničkoga objeda u prostorijama Palače Srbije.

Katehetsku nedjelju proslavili smo 28. rujna, kako u iriškoj župi tako i u ostalim filijalama, uz sudjelovanje djece koja pohađaju školski vjeronauk, te njihovih roditelja i župne zajednice. Djeca su tom prilikom u prikaznoj procesiji na oltar prinijela: kruh, vino, praznu školsku torbu, katekizme po razredima, cvijeće i srce, a na kraju svete mise uslijedio je blagoslov školskih torba, djece, roditelja i vjernika.

Vijesti ukratko

43. svjetski dan obavijesnih sredstava

Nove tehnologije, novi odnosi. Promicati kulturu poštovanja, dijaloga, prijateljstva – tema je koju je papa Benedikt XVI. predložio za 43. svjetski dan obavijesnih sredstava, koji će biti obilježen 31. svibnja 2009. godine. Temu je 29. rujna, na blagdan arkanđela Mihaela, Gabriela i Rafaela, objavilo Papinsko vijeće za obavijesna sredstva, kada je istaknuto također da će Papina poruka za taj dan biti objavljena, kao i obično, 24. siječnja sljedeće godine, na blagdan svetoga Franje Saleškoga, zaštitnika katoličkoga tiska. /Radio Vatikan, *Križ života*/

U Đakovu proslavljeno ustanovljenje Metropolije

U Đakovu je 4. listopada svečano proslavljeno ustanovljenje Metropolije i uzdignuće Đakovačko-Osječke nadbiskupije. Svečanom misu u katedrali Sv. Petra predvodio je nadbiskup i metropolit Marin Srakić, u zajedništvu sa zagrebačkim metropolitom i nadbiskupom kardinalom Josipom Bozanićem, biskupima sufraganskih biskupija, požeškim Antunom Škvorčevićem i srijemskim Đurom Gašparovićem, te u zajedništvu s dvadesetak biskupa iz Hrvatske i susjednih zemalja. Razlog svečanosti u Đakovu je odluka pape Benedikta XVI. kojom se Đakovačka ili Bosanska biskupija ubuduće zove Đakovačko-Osječka nadbiskupija. Papa je odlučio da se biskupsko sjedište đakovačko-osječko, koje se odvaja od metropolijanskoga prava Zagrebačke crkve, uzdiže na dostojanstvo nadbiskupske metropolitanske Crkve. Također je odlučeno da novoosnovana Đakovačko-osječka crkvena pokrajina obuhvaća Đ-O. Nadbiskupiju te biskupije Požešku i Srijemsku, a biskup Marin Srakić imenovan je prvim đakovačko-osječkim nadbiskupom i metropolitom. /IKA/

XII. redovita opća skupština Biskupske sinode

Svečanom misom koju je u bazilici svetog Pavla izvan zidina predvodio papa Benedikt XVI., 5. listopada započela je XII. redovita opća skupština Biskupske sinode, na kojoj se okupilo 253 sinodalnih otaca, 41 stručnjak, 37 slušatelja, te bratski izaslanici, predstavnici deset Crkvi i crkvenih zajednica. Skup će trajati do 26. listopada, a održavat će se na temu "Riječ Božja u životu i poslanju Crkve". Više o ovomu čitajte u sljedećem broju *Zvonika*. /IKA/

Subotički vjernici na Papinoj općoj audijenciji srijedom

Papa Benedikt XVI. u redovitom je obraćanju vjernicima okupljenima u srijedu 8. listopada na Trgu sv. Petra u Vatikanu govorio o odnosu apostola Pavla prema 'povijesnom' Isusu. Na kraju je pozdravio i hrvatske hodočasnike, posebno vjernike iz Subotičke biskupije. Pozvao ih je da i oni žive intimno zajedništvo s Kristom i njegovom Crkvom, poput svetoga Pavla koji je po osobnom susretu i posredovanju Crkve upoznao Gospodina, posvetivši mu potpuno svoj život. /HKR/

Proslavljena 10. obljetnica beatifikacije kardinala Alojzija Stepinca

U Zagrebu je od 19. do 21. rujna održana središnja proslava 10. obljetnice beatifikacije kardinala Alojzija Stepinca. Slavlje je završeno svečanom svetom misom u nedjelju 21. rujna koju je, ispred zagrebačke prvostolnice gdje se okupilo nekoliko tisuća vjernika, predslavio državni tajnik Svete Stolice kardinal Tarcisio Bertone.

Priprema za središnje slavlje proslave 10. obljetnice beatifikacije kardinala Alojzija Stepinca započela je hodočašćem mladih Zagrebačke nadbiskupije u Hrvatsko nacionalno svetište Majke Božje Bistričke u subotu 13. rujna. U nedjelju 14. rujna, mladima su se u Mariji Bistrici pridružili vjernici grada Zagreba svojim 277. zavjetnim hodočašćem. Središnja proslava započela je 19. rujna simpozijem "Baština kardinala Alojzija Stepinca – Povijesni kontekst u međunarodnoj perspektivi" kojega je u dvorani Vijenac otvorio kardinal Bozanić, a predavanja su održali gosti iz Sjedinjenih Država, Italije, Francuske, Njemačke i Slovačke.

U subotu 20. rujna, državni tajnik Svete Stolice kardinal Tarcisio Bertone blagoslovio je, u zajedništvu sa svim članovima Hrvatske biskupske konferencije, gradilište i kamen temeljac nove zgrade HBK na Ksaveru. Velika proslava završena je svečanom misom ispred katedrale 21. rujna, na kojoj se okupilo više tisuća vjernika. Euharistiju je predslavio kardinal Tarcisio Bertone. U svečanom slavlju sudjelovali su i apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Mario Roberto Cassari, gotovo svi hrvatski biskupi i stotinjak svećenika. Na misi su bili i predstavnici diplomatskog zbora u Hrvatskoj te državne i gradske vlasti. Kardinal Bertone u propovijedi je podsjetio na ono što je sluga Božji Ivan Pavao II. o blaženiku izrekao 1998. u Mariji Bistrici. Stepinčev život usporedio je s onim sv. Pavla, čiji se dvijetisućiti jubilej poklopio s ovom obljetnicom. Rekao je kako se u teškim godinama komunističkog režima nije bilo lako oduprijeti upornim kušnjama i mamljenju diktatorske vlasti koja je nudila svakovrsne privilegije – u zamjenu za izdaju. *Ali, Bogu hvala, Stepinac i Crkva u Hrvatskoj ostali su vjerni Kristu i Papi, rimskom biskupu, slijedeći primjer vaših pređa, koji su prvi od slavenskih naroda velikodušno prihvatili navještaj Evanđelja*, rekao je kardinal Bertone, nadodavši kako je i danas potrebno odgajati, osobito nove naraštaje, za junaštvo svetosti. Kardinal Bozanić pak u pozdravu je rekao *kako bez obzira na sve laži koje su o Stepincu izričane, usprkos zabranama, prijetnjama i utjerivanju straha, njegova je istina uvijek bila jača i njegova svetost među hrvatskim vjernicima neupitna*, naglasio je kardinal Bozanić. Večer prije, u subotu 20. rujna, kardinal Bertone nije krio radost susreta s mladima za koje je istaknuo kako su budućnost i nada društva i Crkve u Hrvatskoj. S mladima se susreo na bdjenju u zagrebačkoj prvostolnici. *Slijedite svoj poziv slušajući glas Božji bez straha, bilo da vas zove da budete svećenici, redovnici ili redovnice, bilo da ste pozvani svjedočiti evanđelje u obiteljskom životu, spremni uvijek*

stati u obranu istinskih vrijednosti, čak i onda kada se zbog toga treba suprotstaviti prevladavajućem mišljenju, poručio je mladima kardinal Bertone. Tijekom svojega boravka u Hrvatskoj, u subotu 20. rujna, kardinal Bertone susreo se s članovima Hrvatske biskupske konferencije. /*žž-İKA*/

Papa Benedikt XVI. protiv kontracepcije u braku

U rađanju djece, bračna ljubav, ne samo da sličí Božjoj ljubavi, nego i sudjeluje u njoj, istaknuo je papa Benedikt XVI. u poruci sudionicima skupa koji je u prigodi 40. obljetnice enciklike Pavla VI. "Humanæ Vitæ", 3. listopada započeo u Rimu.

Svaki oblik ljubavi teži širenju punine od koje živi, a bračna ljubav ima svoj osobiti način prenošenja: rađanjem djece, napisao je Papa te dodao kako isključiti tu dimenziju prenošenja putem djelovanja koje želi spriječiti prokreaciju, znači zanijekati duboku istinu bračne ljubavi kojom se prenosi božanski dar. Djeca nisu više svrha ljudskoga nacrtá, nego ih se prepoznaje kao istinski dar koji valja prihvatiti odgovornom velikodušnošću prema Bogu, glavnome izvoru ljudskoga života. Papa je primijetio kako u životu bračnog para može doći do teških okolnosti zbog kojih je mudro razmaknuti rođenja djece, ili ih čak obustaviti. U tom slučaju, pojasnio je Papa, poznavanje prirodnog ritma plodnosti žene postaje važno za bračni par. Te metode omogućuju paru upravljati onim što je Stvoritelj mudro upisao u ljudsku narav, ne poremećujući cjelovito značenje seksualnoga davanja. Naravno, te metode koje poštuju punu istinu ljubavi bračnoga para zahtijevaju zrelost u ljubavi koja nije neposredna, nego zahtijeva dijalog i uzajamno slušanje, kao i posebno vladanje seksualnim nagonom na putu rasta u kreposti, napomenuo je Papa. /*Radio Vatikan, Križ života*/

Međureligijski biblijski maraton u Rimu

Čitanjem Knjige postanka na hebrejskom jeziku, papa Benedikt XVI. počeo je u večernjim satima 5. listopada Međureligijski biblijski maraton "Biblija danju i noću" koji je u povodu 12. opće skupštine Biskupske sinode koja u središtu ima temu "Božja Riječ u životu i poslanju Crkve" priredila Talijanska televizija.

Od 5. do 11. listopada 1250 čitača iz 54 zemlje svijeta u bazilici Sv. Križa jeruzalemskoga u Rimu, pročitálo je svih 73 knjiga Biblije – 46 knjiga Staroga zavjeta i 27 knjiga Novoga zavjeta. Nakon 139 sati biblijski maraton završio je Papin državni tajnik kardinal Tarcizio Bertone čitanjem 22. poglavlja Otkrivenja. Tijekom šest dana i sedam noći Bibliju su pred kamerama čitale poznate osobe iz javnoga života – intelektualci, sportaši, umjetnici, predstavnici ostalih kršćanskih Crkava, zajednica i religija. Među njima su ruskopravoslavni biskup Hilarion iz Beča, krakovski nadbiskup kardinal Stanislaw Dziwisz, glavni tajnik Biskupske sinode nadbiskup Nikola Eterović, Maria Bonafede iz Valdeške Crkve, predsjednik Federacije evangeličkih Crkava u Italiji Domenico Maselli. Na arapskom jeziku čitao je antiohijski patrijarh Gregorios III. Laham, na grčkom pravoslavni metropolit za Italiju i Maltu Gennadios Zervos. Među 16 židovskih čitača bili su novinari Arrigo Levi i Gad Lerner te Piero Terracina, jedan od rijetkih Rimljana koji je preživio Auschwitz. /*İKA, Križ života*/

Nova knjiga

Bl. Marija Propetog Isusa Petković: Vapaji duše

Nakladna kuća Verbum predstavila je knjigu hrvatske blaženice Marije Propetog Isusa Petković – Vapaji duše. Marija Petković je pored velike duhovne ostavštine, od koje je najveća sama njezina Družba, ostavila i bogatu pisanu ostavštinu. Među ovom posljednjom, poseban spomen zavrjeđuje petnaest njezinom rukom ispisanih bilježnica u kojima je Marija bilježila razne događaje iz svoga života, misli, pjesme, odluke, sjećanja itd. Tekstovi sabrani pod naslovom Vapaji duše predstavljaju jednu od spomenutih petnaest bilježnica, a čine svojevrsnu dopunu njezine autobiografije. Tekstovi donose izljeve jedne duše koja vapi za Bogom, koja je žedna Boga i njegove prisutnosti, a plod su duhovnih vježbi koje je blaženica nastojala gotovo cijeli život obavljati u danima uoči svoga rođendana, koji je za nju bio povod za izlivanje velike zahvalnosti Gospodinu na daru života i za razmatranje nad njime. Ovo djelo, koje daje uvid u vjerničko i zaručničko srce bl. Marije, njezinu dušu i unutarnje bogatstvo, može biti od velike koristi brojnim blaženičinim štovateljima, ali i svima koji su žedni istinske duhovne hrane i autentična, duboka, duhovna iskustva. /*Križ života*/

Benedikt XVI. o Piju XII.

Benedikt XVI. predvodio je 9. listopada misu u povodu 50. obljetnice smrti sluge Božjega pape Pija XII., podsjetivši na neumorno zalaganje pape Pacellija za mir i zaštitu progonjenih, navlastito Židova.

U mučnim godinama totalitarizama i svjetskih sukoba papa Pio XII. je svjedočio da je samo Krist istinska ljudska nada, istaknuo je papa Benedikt XVI. Na misi, na kojoj su sudjelovali sinodski oci, Papa je podsjetio na neumorno zalaganje Pija XII. za mir i zaštitu progonjenih, a na poseban način Židova. Također je napomenuo kako se, dok se molimo da se uspješno nastavi kauza za beatifikaciju sluge Božjega Pija XII., lijepo spomenuti da je svetost bila njegov ideal, i to ideal koji je predlagao svima. Dugo je govorio o zalaganju za mir svojega časnog prethodnika, koje je počelo još i prije nego što je postao papa, dok je bio apostolski nuncij u Njemačkoj. Benedikt XVI. nije precizirao kojega bi se datuma mogao potpisati dekret za početak procesa beatifikacije, rekao je ravnatelj Tiskovnog ureda Svete Stolice Federico Lombardi. Nakon mise Sveti je Otac sišao u vatikansku kriptu gdje se pomolio pred grobom Pija XII. /*İKA*/

6. listopada

Sveti Bruno, pustinjač i osnivač reda

(* oko 1035. + 6. listopada 1101.)

- Rođen u plemenitoj obitelji ● studirao u Kölnu i Reimsu ● profesor u katedralnoj školi ●
- nesuđeni reimski nadbiskup ● žrtva simonije ● kancelar nadbiskupije ● strogi asketa ●
- odbio biskupsku nadarbinu ● papinski tajnik ● zaštitnik kartuzijanaca, opsjednutih i od kuge ●

Slavni profesor

Sveti Bruno je rođen u plemenitoj obitelji u donjem Porajnju. Studirao je u Kölnu i Reimsu, gdje mu je 1057. povjerena dužnost učitelja u katedralnoj školi. Kao profesor je bio izvrstan tumač svetoga Augustina. Bruno je bio uzor kojim su se oduševljavali studenti, pa tako i njegov učenik, kasniji papa Urban II. Kad je Bruno izabran za reimskog nadbiskupa, pretekao ga je konkurent, koji je tu službu "kupio". Ipak je 1075. godine postao kancelar svoje nadbiskupije. Budući da se energično protivio simoniji, koju je provodio njegov nadbiskup Manasses I., nadbiskup je otputovao u Rim, gdje je od pape isposlovao podršku za progonoštvo svetoga Brune. Po povratku u Reims nadbiskup je Bruni oduzeo sve službe. (Simonija je kupovina crkvenih službi i položaja, a u Crkvi se prakticirala od X. do XVI. stoljeća. Protiv toga zla se osobito borio papa Grgur VII. Izraz simonija je nastao po Šimunu ili Simonu iz Djela apostolskih 8,9-25, koji je od apostola za novac htio kupiti darove Duha Svetoga). Bruno je živio u strogoj askezi. Papa Grgur VII. je 1080. godine zatražio od reimskih klerika da izaberu novoga nadbiskupa, no i tada je tu službu dobio kandidat koga je podržavao kralj.

Zašto je napustio kanoničku službu?

Kažu da je Bruno bio na sprovodu jednog glasovitog profesora filozofije. Za vrijeme sprovoda se taj pokojnik podigao iz svoga lijesa glasno kukaćući, zato što je dospio među prokletnike. Taj događaj je navodno tako potresao Bruna da je smjesta 1080. godine ostavio svoju kanoničku službu, te se 1082. godine povukao u pustinju kraj kod grada Molesme, gdje je upravo sveti Robert osnovao cistercijski red. Onda je 1084. godine sa svojih šest prijatelja otišao u divljinu zvanu

"Cartusia" kraj grada Grenobla u Francuskoj, gdje mu je njegov nekadašnji učenik, biskup Hugo, dao zeljište. Na tom je zemljištu Bruno osnovao jednu malenu bogomolju sa šest zasebnih ćelija. S braćom je živio u potpunoj šutnji, sporazumijevali su se samo znakovima, a sastajali su se noću da pjevaju gregorijanski koral i da slave svetu misu. Već tada su nastala prva pravila kartuzijanskih redovnika. Nova redov-

nička zajednica se kasnije prozvala La Grande Chartreuse = Velika Kartuzija. Potaknut uzorima slavnih pustinjača opata Antuna, svetoga Jeronima i svetoga Benedikta, u dnevnom redu svoje subraće odredio je sveti Bruno puno vremena kako za molitvu tako i za rad, kako ručni, tako i intelektualni. Njegovi su se redovnici bavili prepisivanjem starih rukopisa i ostalih knjiga. Red kartuzijanaca je nastao 1084. godine.

Na papin poziv ostavio kartuziju

Samo su šest godina kartuzijanci živjeli u samoći i šutnji svoje nove zajednice, kad je 1089. godine njihovog

utemeljitelja Bruna pozvao njegov bivši učenik papa Urban II. u Rim. U Rimu je Bruno postao papinskim savjetnikom. Ta je zadaća Bruni padala teško. Stalno je odbijao primiti posjede koje bi mogao uživati kao nadbiskup u gradu Reggio. Odlazak utemeljitelja iz Velike kartuzije imao je za posljedicu da se red gotovo sasvim raspao, a onda ga je Bruno 1090. godine opet organizirao. Godine 1561. kartuzijanci su naseljeni i u Rimu. Bruno je pratio papu Urbana II. kad se 1090. godine sklonio pred carem Henrikom u Capuu, pa u Salerno. Konačno je Bruno dobio dopuštenje da se opet posveti pustinjačkom životu u kartuziji. Dobio je posjed na kojem je 1091. godine osnovao prvu talijansku kartuziju u Kalabriji. Tamo je proživio svoj život sve do smrti.

Slavan grob

Bruno je sahranjen u svome samostanu San Stefano del Bosco u Serra San Bruno, a 1122. su njegovi posmrtni ostaci premješteni u crkvu Svete Marije u istom mjestu. Nad njegovim grobom su se događala brojna čudesa. U Kalabriji su ga vjernici odmah počeli častiti kao sveca. Događilo se ipak, da je Bruno, premda je bio osnivač kartuzije, za nekoliko godina pao u zaborav. Zvali su ga samo učitelj Bruno. Kartuzijanski red je priznat od Svete Stolice 1176. godine. Bruno nikada nije bio službeno proglašen svetim. Istom je papa Lav X. odobrio njegovo štovanje unutar reda kartuzijanaca, a papa Grgur XV. ga je priznao za sveca u kartuzijanskom redu. Od 1674. godine se, po dopuštenju pape Klementa X., štuje u općoj Crkvi.

Slikari i kipari ga prikazuju s knjigom, lubanjom, raspelom prolislih krajeva. Prikazuju ga i sa sedam zvijezda – koje podsjećaju na šutnju i samoću njegovoga reda. Zaštitnik je opsjednutih i protiv kuge.

Uređuje i piše: o. Ante Stantić

Naš kandidat za sveca / Poetski kutak

GOVORI UAM SLUGA BOŽJI O. GERARD TOMO STANTIĆ

Bolesnici – blago Crkve

Bolesnici su prema tvrdnji oca Gerarda "blago Crkve"

napose ako, snagom vjere, shvate da su "Osobiti putnici k Isusu"¹. Stoga bolesnicima treba pomoći kako bi prihvatili bolest onako kako je bolest prihvatio sv. Franjo Asiški. Za siromaha iz Asiza bolest je bila, ističe naš sluga Božji, "Brat i sestra"².

Logično slijedi da bolesnik treba, u vjeri, ufanju i ljubavi, prihvatiti bolest kao "brata i sestru", i dosljedno tomu, pripremiti se "čišćenjem i kićenjem duše za nebo"³. Kad bolesnik bolest takvim raspoloženjem prihvati, oslobađa se opasnosti koja prijete da izgubi dušu za vječnost: "Bolest je opasna po dušu ako nismo kreposni. Zato prva briga svakoga bolesnika treba biti kreposna i zdrava duša imati"⁴. Kad bolesnik nastoji kreposnu i zdravu dušu imati, "Bolest tada postaje" plodna žetva... vadi čavle iz Isusovih ruku... Ide iz sužanjstva u nebesku domovinu..."⁵

Ovi navodi iz rukopisa našega sluga Božjega očituju obilježja njegove skrbi za bolesnike. On ih nije samo ispovjedio, pričestio, i podijelio im bolesničko pomazanje, nego im je nastojao pomoći kako bi se pripremili za zadnje putovanje. Nastojao im je pomoći da kršćanski osmisle svoju bolest, da se duhovno obogate i tako pripreme za vječni život. Da "kite i čiste" dušu jamačno snagom zapisa sv. Pavla: "Radujem se sada dok trpim za vas i u svom tijelu dopunjam što nedostaje mukama Kristovim za Tijelo njegovo, za Crkvu."⁶ U tom značenju su "bolesnici blago Crkve", jer "Kakvo je bolovanje takvo je napredovanje, u nebo putovanje"⁷.

Stoga, kada je Gerard doznao da je netko od vjernika bolestan, on ga je pohađao i nastojao mu pomoći da u kršćanskom duhu prihvati bolest pa i smrt. Unosio je u svijest bolesnika da je njegova bolest posebno putovanje čiji je cilj stići u nebesku domovinu: "Bolesnici, piše on, su osobiti putnici koji putuju u susret s Isusom"⁸. Zato upozorava da bolesnicima treba reći: "Da nas preporučite Isusu kada stignu u nebo. Ne zaboravimo im kazati da pozdrave Isusa"⁹!

Dok na spomenuti način nastoji pripremiti bolesnike za prijelaz iz zemaljskoga života u vječni život, kao "između redaka", očituje svoju posebnu ljubav prema bolesnicima. Piše: "Ljubav prema bolesnicima je znak spasa jer Isus prima svako dobro djelo učinjeno za bolesnike kao da

ga njemu činimo. Djelo ljubavi prema bolesnicima je znak po kojem će nas na skonciranju svijeta u nebo pozvati"¹⁰. Pobude pak, koje ga potiču da vodi brigu za bolesnike, imaju svoje izvorište u činjenici da su vjernici i bolesnici udovi Kristova otajstvenog tijela: "Zato neka (svećenik) ne bude prema grešnicima, a još manje prema bolesnicima, hud. Svi smo udovi Isusovi a on je glava."¹¹

I ovi Gerardovi navodi očituju kakvim duhovnim raspoloženjem on vrši svoju brigu za bolesnike. Tim i takvim pobudama, riječima, nastojanjem, poticao je i vjernike da vode brigu o svojim bolesnim članovima. Često je znao reći, u propovijedima, da je spreman bilo danju bilo noću poći bolesnicima.

U svoju skrb za bolesnike nastojao je unijeti ljubav koju je Krist Isus imao prema patnicima i bolesnicima koje je susretao i liječio dok je hodao Palestinom. Stoga, kad povežemo Gerardove izjave s riječima kojima poglavar sluga Božjega, u pismu upućenom vrhovnom poglavaru karmelskoga reda priopćuje "da je Gerard sav u pohađanju bolesnika ne jedanput na dan nego i opetovano u isti dan", daje nam pravo dočaravati s kakvim je raspoloženjem ljubavi Gerard vodio brigu za bolesnike i na koji način je poticao vjernike da njeguju svoje bolesne članove. Kada se prisjetimo da je morao, zaprežnim kolima, zimi i ljeti, po prašnjavim putovima onoga vremena, putovati čak do Nenadića, njegova skrb za bolesnike poprima oblik herojske ljubavi prema bolesnicima.

Držim da pastoralni pristup skrbi za bolesnike našega sluga Božjega ima vrlo aktualnih poruka bilo za svećenike, bile za one koji skrbe za bolesnike. Danas se bojimo priopćiti bolesnicima da je potrebno suočiti se sa smrću i kršćanski se pripremiti za prijelaz iz ovozemnog života u vječni. Jednako tako zakazujemo u ljubavi i pažnji koja je bolesnicima potrebna na zalasku ovozemnog života. Kako je eutanazija, koja se sve više i više promiče, nehumana i okrutna kada je promatramo u svjetlu Gerardove skrbi, u ljubavi, za bolesnike. Stoga je Gerardovo geslo: "Ljubav prosit, ljubav dijeliti, samo ću zato živjeti" još uvijek vrlo aktualna poruka u svijetu u kojem živimo, koji često bolesne prepušta sebi samima.

1. Biser mišljenja, 004530
2. Ondje, 004532
3. Ondje, 004530
4. Ondje, 004532
5. Biljeske hrvatski, 006838

6. Kološanima, 1, 24
7. Ondje: Bilješke hrv.
8. Biser mišljenja, 004530
9. Ondje
10. Ondje
11. Th.past., 003154.

MARIJA FEHER

Rođena je 1946. u Somboru, a sada živi u Čonoplji. Domaćica je, a pjesme piše desetak godina. Objavljivane su joj u *Miroljubu*, listu Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva "Vladimir Nazor" u Somboru, te u katoličkom mjesečniku *Zvonik*. Koautorica je knjige *Žetvene svečanosti*. Od osnivanja KUD-a "Bunjevačka grana" u Čonoplji (2001), ona je aktivna članica u dramskoj sekciji. Pjesme su joj objavljene u knjigama izabranih stihova *Lira naiva*.

PUT BEZ POVRATKA

Noć, tišina,
otvaram prozor.
Zvijezde svetlucaju sa nebesa,
mjesec polako izlazi
i obasjava put.
Odlaze, čute,
ne čuju se.
Svi po redu,
nema gužve.
Odlaze, ne pozdravljaju
i ne mašu.
Ne nose ništa,
ništa im neće trebati,
jer to je jedini put,
put bez povratka.

Marija Feher

Piše: mr. Andrija Anišić

Je li samoubojstvo grijeh?

Klasično je pitanje, kad se radi o samoubojstvu, je li ono hrabrost ili kukavičluk. Mogli bismo ljudski govoriti reći: i jedno i drugo. Doista je potrebna velika doza hrabrosti za "dići ruku na sebe" bez obzira na koji način je samoubojstvo počinjeno. No, isto tako može se reći da je samoubojstvo veliki kukavičluk, jer počinitelj nije imao hrabrosti suočiti se sa životnim poteškoćama ili neuspjesima te je na taj način želio pobjeći od problema.

Za vjernike katolike je posve jasno da je samoubojstvo objektivno smrtni grijeh i veliko zlo, ali subjektivno se svaki slučaj mora promatrati zasebno. Donosim ovdje u cijelosti stav Katoličke Crkve zapisan u Katekizmu Katoličke Crkve, koji vrlo otvoreno i jasno govori o zlu samoubojstva i u tom možemo pronaći odgovore na pitanja o težini toga grijeha, o osobnoj odgovornosti samog počinitelja kao i o njegovoj vječnoj sudbini. Prije cjelovitog teksta iz Katekizma, napomenimo da je Katolička Crkva promijenila stav glede pokopa samoubojica. Naime, po novom Zakoniku Katoličke Crkve i samoubojice se smiju sahranjivati po katoličkom obredu sprovoda, ali ipak bez posebnih popratnih svećanih čina. Nekoć je Crkva zabranjivala sa svećenikom sahranjivati samoubojice, jer je i na taj način željela upozoriti da je samoubojstvo doista težak grijeh. No, nova psihološka i psihijatrijska saznanja o "neuračunljivosti" samoubojice u trenutku samog čina samoubojstva, utjecala su da je Crkva promijenila svoj stav i sada uči da se Bog i njima može smilovati i "putovima koji su samo njemu znani, pružiti priliku spasonosnog kajanja" te stoga i za njih moli.

Katekizam Katoličke Crkve o samoubojstvu

Svatko je za svoj život odgovoran pred Bogom koji mu ga je darovao. On ostaje vrhovni gospodar života. Mi smo

dužni prihvaćati život sa zahvalnošću i čuvati ga njemu na čast a sebi na spasonje. Upravitelji smo a ne vlasnici života koji nam je Bog povjerio. Njime ne raspoložemo.

Samoubojstvo protuslovi naravnom čovjekovu nagnuću da čuva i trajno održi svoj život. Samoubojstvo se teško protivi ispravnoj ljubavi prema sebi. Ono istodobno vrijeđa ljubav prema bližnjemu jer nepravedno kida veze uzajamnosti sa zajednicom obiteljskom, narodnom i ljudskom, prema kojima imamo obveza. Samoubojstvo se protivi ljubavi živoga Boga.

Ako je počinjeno s namjerom da posluži za primjer, osobito mladima, samoubojstvo se također opterećuje težinom sablazni.

Dragovoljna suradnja pri samoubojstvu protivi se moralnom zakonu.

Ozbiljni psihički poremećaji, tjeskoba ili težak strah od iskušenja, trpljenja ili mučenja mogu ublažiti samoubojčinu odgovornost.

Ne treba očajavati glede vječnoga spasa osoba koje su same sebe usmratile. Bog im može, putovima koji su samo njemu znani, pružiti priliku spasonosnog kajanja. Crkva moli za one koji su si oduzeli život. (2280-2283)

Na kraju bih želio pozvati sve one koji imaju napast na samoubojstvo da to odmah nekome povjere. Svakako je dobro da o tom popričaju i s nekim svećenikom, koji im može pomoći duhovnim savjetom i molitvom. A svi se, kad u Očenašu molimo "ne uvedi nas u napast", sjetimo i onih koji su u napasti samoubojstva i žarko vapimo Gospodinu da ih oslobodi te napasti i sačuva im život. Samoubojstvo je veliko zlo koje pogađa samog počinitelja, njegovu obitelj i prijatelje, čitav narod pa i samu Crkvu, a upereno je izravno i protiv Boga koji je darivatelj svakoga života. Stoga svi moramo učiniti svoj dio da bi se prestao činiti taj grijeh te da svi ljudi vole i poštuju svoj život i životom daju slavu Bogu Stvoritelju neba i zemlje, svega vidljivoga i nevidljivoga.

Hrvatske katoličke
internetske
stranice (78.)

**Katolička
tiskovna agencija
BK BiH**

Katolička crkva u BiH je manjinska crkva u ovoj zemlji, koja je uz to i mučenička, zbog razaranja i teških posljedica koje je doživjelo katoličko hrvatsko stanovništvo u BiH. Sve bosansko-hercegovačke katolike crkveno okuplja Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine, koja ima i posebno tijelo koje informira domaću i inozemnu javnost o životu Crkve u BiH, a koje se naziva Katoličkom tiskovnom agencijom. Njezina je internetska adresa:

www.ktabkbih.net

Cijela stranica ima mnoštvo sadržaja koji se mogu naći pod izbornicima "najave", "izdajamo", "vijesti", "poruke i poslanice", "svetac dana i patron župe", "pod povećalom", "predstavljamo", "iz katoličkog tiska", "intervju", "nova izdanja", "meditacija", "komentari" i "fotogalerija", postoji mogućnost i pretrage vijesti, a tu su i linkovi na druge katoličke medije u BiH. No, valja naglasiti da nije sve na ovoj stranici u neposrednoj funkciji vijesti, već da ima i drugih veoma korisnih i zanimljivih sadržaja, koji nisu vezani samo za aktualni trenutak.

Nesumnjivo je ova stranica jedna od najboljih hrvatskih katoličkih internetskih stranica: tehnički odlično urađena, s mnoštvom priloga koji se, po prirodi stvari, redovito ažuriraju, pri čemu je važno naglasiti da je KTA BK BiH neprofitabilna ustanova financirana iz fonda koji joj dodijeli BK, te da je njezin servis vijesti u potpunosti besplatan i dostupan svima koji to žele.

s.b.

Sveto posuđe

Nastavljamo naše prikazivanje govora simbola u liturgiji. U ovom ćemo se broju upoznati s predmetima koji su nam stalno pred očima, koje često i spominjemo ali im zapravo ne znamo dovoljno ni simboliku ni značenje. Dobro je da redoviti posjetitelj crkve ima znanje o onome s čime se susreće u liturgiji. Prepoznamo trajno neke predmete koji se upotrebljavaju samo u sakralne svrhe. Te predmete zovemo sveti predmeti ili posuđe. Nakon što smo razmišljali o znakovima, o prostoru, o liturgijskom odijelu, u dva nastavka ćemo progovoriti i o tzv. svetom posuđu. Što je to i čemu služi?

Kalež – u kršćanstvu obredna čaša u kojoj svećenik u euharistijskom slavlju prinosi žrtveni dar vina, a potom se svećenik a katkada i vjernici iz nje pričešćuju. U prvim stoljećima kršćanstva kao kalež se upotrebljavaju svi oblici kućnih čaša. Papa Grgur Veliki oko 600. određuje da kaleži moraju biti od plemenite kovine. Redovito je kalež od srebra, a unutrašnjost čaše mu je pozlaćena; često su u cijelosti pozlaćeni, a ima i posve zlatnih. Prije prve uporabe svećenik kalež svečano blagoslovi i time mu je određena isključivo bogoštovna uporaba. Često su umjetnički obrađeni. Nakon liturgijske reforme II. vatikanskog sabora vraćena je u uporabu i čaša kao kalež i kalež ne samo od plemenite kovine, nego i od drugog materijala s tim da mu je namjena isključivo sakralna i odgovarajući materijal, ako je moguće iznutra pozlaćen. Često susrećemo sada već i glineno posuđe. Svetost posuđa ne daje materijal nego namjena i sam sveti čin koji se događa, a to je pretvorba vina u Kristovu krv. Svaka profana upotreba je isključena.

Plitica – u kršćanskoj liturgiji plitak pladnjic, uglavnom izrađen od plemenite kovine ili materijala kako je i kalež, na koji se stavlja euharistijski kruh za misnu žrtvu i pričest. Taj se izraz udomaćio u latinskom obliku *patena*. Jednako kao i kalež, i patena se zajedno s njim blagoslivlja.

Ciborij ili čestičnjak – u liturgiji posuda s poklopcem za čuvanje posvećenoga euharistijskog kruha. U doba gotike počinje se izrađivati s podnožjem slično kaležu. U novije se vrijeme sve više izrađuje u obliku plitke posude prikladne za pričješćivanje vjernika. Taj ciborij ili posuda je izrađen od sličnog ili istog materijala kao i kalež. Nekada se kod javnog štovanja euharistije upotrebljava i taj ciborij (kalež s poklopcem). Ne tako davno, u pobožnostima Večernje, Presveto se izlagalo u toj posudi. Ovaj ciborij – kalež treba razlikovati od ciborija koji je poznat u graditeljstvu, a nalazi se kao svojevrsni krov iznad

oltara u vrijeme romanike i gotike. Sjetimo se ciborija nad oltarom Svetog Petra u Rimu i slično.

Pokaznica – u liturgiji svečano ukrašena posuda za izlaganje posvećene hostije na klanjanje vjernicima i nošenje u ophodima; monstranca, ostensorij, pokaznica. U uporabi je od XIV. stoljeća. Unutar ovalnog obruča, zaštićena prozirnim staklom, nalazi se mjesječasta "kopča" u koju se umeće velika hostija. Redovito se izrađuje od plemenitih kovina; često je vrhunske umjetničke obradbe, posebice u vrijeme gotike i baroka. Ima raznih veličina. Bitno je da se Presveto – hostija vidi u središtu. Taj način štovanja je dosegao vrhunac u Tijelovskoj procesiji i klanjanju. Samo kao napomenu, spominjem najveću pokaznicu na svijetu koja se nalazi u Toledu u Španjolskoj, a visoka je četiri metra. Izrađena je od zlata!

Kadionica – kulturna posuda od gline, tuča ili plemenite kovine sa šupljikavim poklopcem, pod kojim se na užarenom ugljčevlju pali tamjan. U kršćanskom se bogoslužju rabi od IV. stoljeća. Poklopac je spojen s hvatištem lančićima po kojima klizi. Često je umjetnički oblikovana i bogato ukrašena u stilu razdoblja u kojem je nastala (kasnogotička kadionica, barokna kadionica, itd.). Tamjan se pali u čast Božju. Označava savršenu molitvu jer se dim diže prema nebu, miriše, sagorijeva i iza sebe ne ostavlja pepeo. Kadi se samo Presveti sakrament, oltar, živi hram – čovjek i mrtvo tijelo u znak da je nekada i to tijelo bilo hram Duha Svetoga. Često se upotrebljava i kod kađenja pojedinih predmeta, makar to nije prvi smisao kađenja.

Relikvijar je mjesto gdje se pohranjuju moći svetaca. U kršćanstvu spremnik u kojem se čuvaju i izlažu na štovanje ostaci sv. Križa, posmrtni ostaci mučenika, svetaca, njihove odjeće i drugih svetih moći. Izrađen je obično u obliku kovčega, dijela tijela koji se u moćniku čuva (npr. poprsje, ruka, prst) ili obične kutijice od kovine, kože, čvrsta platna. Često je umjetnički obrađen. Kod ovoga moramo razlikovati moćnik koji se ugrađuje u posvećeni oltar. U većini oltara to je u kamenu i nije vidljivo. U novije vrijeme se moći stavljaju u male vitrine u oltaru i vidljive su. S druge strane, moramo razlikovati relikvijare koji su tako oblikovani da su u nekom smislu izloženi na štovanje trajno na glavnim oltarima ili u relikvijaru koji se čuva kao sarkofag ako je sačuvan veći dio tijela sveca čiji je relikvijar. Štovanje relikvijara je uobičajeno i na Istoku i na Zapadu.

(nastavlja se)

19. 10. 2008.

29. nedjelja kroz godinu

Iz 45,1. 4-6;
Ps 96,1.3. 4-5. 7-8. 9-10;
1 Sol 1,1-5b
Mt 22,15-21

Zahvaljujemo uvijek Bogu za sve vas i bez prestanka vas se sjećamo u svojim molitvama spominjući se vaše djelotvorne vjere, zauzete ljubavi i postojane nade u Gospodinu našem Isusu Kristu, pred Bogom i Ocem našim.

26. 10. 2008.

30. nedjelja kroz godinu

Izl 22,20-26;
Ps 18,2-3a. 3b-4. 47.51;
1 Sol 1,5c-10
Mt 22,34-40

Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim. To je najveća i prva zapovijed. Druga, ovoj slična: Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga. O tim dvjema zapovijedima visi sav Zakon i Proroci.

2. 11. 2008.

Dušni dan

Iz 25,6-9; Ps 25,1-22;
Otk 21,1-7
Mk 15,33-39
ili druga čitanja iz Obrednika sprovoda

Ako je Bog za nas, tko će protiv nas? Ta on ni svojega Sina nije poštedio, nego ga je za sve nas predao! Kako nam onda s njime neće sve darovati?

9. 11. 2008.

32. nedjelja kroz godinu

Mudr 6,12-16;
Ps 63,2. 3-4. 5-6. 7-8;
1 Sol 4,13-18
Mt 25,1-13

Nećemo da budete u neznanju, braćo, o onima koji su usnuli, da ne tugujete kao drugi koji nemaju nade. Doista, ako vjerujemo da je Isus umro i uskrsnuo, onda će Bog i one koji usnuše u Isusu, privesti zajedno s njime.

Bački Monoštor: Župa Sv. Petra i Pavla

Zavjet – čuvar identiteta

U okviru Zapadnobačkoga okruga koji se sastoji iz četiri općine: Sombor, Apatin, Odžaci i Kula, a unutar kojih se nalazi trideset i sedam naselja, smješten je i Bački Monoštor. Prvi stanovnici ovog sela bili su katolički Hrvati, koji su ovdje našli utočište napuštajući zavičaje u Slavoniji i Bosni, bježeći pred nadirućim Turskim Carstvom predvođeni

ocima franjevcima. Ovo malo mjesto u kojemu prema popisu iz 2002. godine živi 3290 stanovnika, a većinu čine Hrvati – Šokci, danas krasi i tek obnovljena župna crkva Sv. Petra i Pavla. Svake godine 13. listopada u njoj se svečano proslavlja "Zavitni dan". Utemeljen je za župnikovanja Matije Zvekanovića, a povod utemeljenju bile su prijeteće ratne okolnosti 1945. godine. Bilo je izgledno da će partizansko-rusko topništvo spraviti Monoštor. Ipak, seljani nisu izbjegli, nego su se svi okupili u crkvi Sv. Petra i Pavla. Župnik je zaiskao od Boga i Gospe pomoć za selo nad koje se imalo sručiti veliko zlo. U ponoć je u mraku služena sv. misa Prečistom Srcu Marijinu. Sutradan, 13. listopada, na dan zadnjeg ukazanja Gospe u Fatimi, sve se smirilo i opasnost je uklonjena. U znak zahvalnosti, Monoštorci su se zavjetovali da će svake godine 13. listopada točno u podne svetom misom zahvaljivati Bogu i Gospi za spasenje. Od toga vremena se u Monoštoru na taj dan ne radi, a vjernici se točno u podne okupljaju u župnoj crkvi na misnom slavlju. Seosku proslavu organizira Kulturno-umjetničko društvo Hrvata "Bodrog".

U OBNOVLJENOJ CRKVI PROSLAVLJEN "ZAVITNI DAN":

Upravo tako bilo je i ove godine, kada smo i posjetili ovu župu. Temperamentni, i uvijek srdačni i raspoloženi kada je u pitanju spremnost primiti goste, dočekali su nas na svoj "Zavitni dan" župljani ove župne zajednice zajedno sa svojim župnikom vlč. **Goranom Vilovim**. Radost se nije mogla vidjeti samo na licima starijih vjernika, od kojih neki dobro pamte vrijeme zavjetovanja, već i na onim najmlađima koji su odjeveni u tradicionalnu šokačku narodnu nošnju došli zahvaliti Gospi jer je sačuvala njihovo selo. Značajno je spomenuti da je za vrijeme vlč. Miška Zolareka

nabavljen kip Gospe iz Fatime i u svibnju 1968. godine crkva je proglašena hodočasničkom u čast Gospi Fatimskoj. Upravo iz tog razloga, Gospu samo na "Zavitni dan" svake godine krasi zlatna kruna. Potvrdila nam je to u razgovoru i predsjednica KUDH "Bodrog" **Marija Turkalj**, koja je osim toga aktivna i u

životu župne zajednice. Prema njenim riječima, u KUD-u trenutno imaju preko 80 članova u dobi od pet do osamdeset godina, a osim "Zavitnoga dana" organiziraju i Festival Marijanskog pučkog pjevanja koji se ove godine već treći puta za redom održao u monoštorskoj crkvi. U Društvu njeguju isključivo šokačke hrvatske običaje: pjesmu i riječi. U tom smislu planiraju pokrenuti Dramsku sekciju kako bi očuvali šokačku ikavicu, a na upit koliko se do danas šokački govor očuvao, Marija decidirano odgovara: *Imamo sreću da živimo kao na otoku jer je Bački Monoštor sa svih strana okružen vodom. U tom smislu okolni gradovi ne utječu toliko na nas pa smo do danas sačuvali lijepu šokačku ikavicu, osobito u obiteljima.* Govoreći pak o životu župne zajednice, drago joj je da jednom mjesečno imaju tribine na kojima im je često dragi gost dr. Andrija Kopilović, a rado osim toga pomaže i oko organiziranja svih drugih događanja u župi. *Nas kršćane moraju prepoznavati, jer svoju vjeru možemo svjedočiti jedino u ljubavi koja dolazi iz iskrenoga srca koju se trudimo prenijeti i svojoj djeci,* zaključuje Marija. Župnik Goran Vilov kojemu je ovo već treća godina na župi, kaže kako su vjernici u svemu voljni pomoći. Posebno mu je drag njihov mentalitet i s njim povezana otvorenost i srdačnost. Drago mu je također da je uspio okupiti mlade, ali na isti način i obitelji na mjesečnim tribinama. Tijekom adventa redovito imaju zornice, tijekom korizme dva puta tjedno križni put, a u župi je aktivno i pedeset kruničarskih društava s po petnaest članova. U božićnom vremenu, ističe župnik Goran, blagoslovi 300

Župa Bački Monoštor osnovana je 1722. godine, a Matice se vode već 1718. godine. Na mjesto nekadašnje drvene crkve, 1752. godine građena je nova crkva koja je 1806. proširena, 1926. obnovljena. Obnavljana je još 1936. i 1945. godine. Najnovija vanjska obnova započela je u proljeće 2005. godine. Obnovljen je čitav zvonik, kompletna fasada crkve te su izmijenjeni krovovi na aneksima crkve, a radovi su završeni u rujnu 2008. godine. Dimenzije crkve su: dužina 48 m, širina 23 m, lađa je visoka iznutra 15 m, toranj je visok 42 m, a ima pet zvona. Crkva je posvećena sv. Petru i Pavlu i izgrađena je u obliku trobrodne bazilike te s još nekoliko crkava u sjevernoj Bačkoj predstavlja sakralne objekte karakteristične za razdoblje druge polovice XVIII. stoljeća. Na teritoriju župe je kapela Sv. Adalberta biskupa i mučenika, građena 1907. godine, a u u blizini kapele je i Kalvarija. Od 1969. godine do 1992., kada su zbog ratnih neprilika morale napustiti Bački Monoštor, u župi su djelovale sestre Družbe sv. Vinka Paulskog iz Vrbasa. Jezik bogoslužja je hrvatski, a župa broji blizu 3000 vjernika. Prema podacima iz prošle godine, krštenih je bilo 20, umrlih 58 a vjenčano je 9 parova.

Župnik vlč. **Goran Vilov** rođen je u Subotici 17. ožujka 1978. godine. U rodnom gradu završava osnovnu te srednju strojarsku školu. Studij filozofije i teologije završava na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu. Po rukama subotičkog biskupa Ivana Pénzesa za svećenika je zaređen 29. lipnja 2003. godine, u katedrali bazilici Sv. Terezije Avilske u Subotici. Od kolovoza 2003. do siječnja 2005. godine bio je kapelan u Malom Iđošu, potom od veljače 2005. do kraja srpnja 2005. godine kapelan u Adi, a 1. kolovoza 2005. godine imenovan je upraviteljem župe u Bačkom Monoštoru.

Doroslovo, a na Bunarić su ove godine išli privatnim prijevozom. Anica rado pomaže oko spremanja i ukrašavanja crkve. Po njezinim riječima, Monoštorci rado dolaze i na radne akcije u župi. Tim prilikama se okupi deset-petnaest vjernika. Župljani su sada ponosni i na obnovljenu crkvu. *Dolaskom novoga župnika ima više mladih u župi koji bi mogli biti i aktivniji*, tumači Anica te smatra kako im je možda potrebno ponuditi više sadržaja i predavanja. Ono na što su vjernici župe u Monoštoru ponosni jest njihovo liturgijsko pjevanje, o kojemu smo razgovarali s voditeljicom zbora **Marijanom Šeremešić** koja je na ovoj dužnosti od 2007. godine. *Probe pjevanja imamo dva puta tjedno, većinom s mladima, a vježbamo poglavito marijanske pjesme te duhovne šansone*, kaže Marijana, koja bi se u budućnosti voljela usavršiti u svojemu poslu, barem kad je riječ o glazbenoj naobrazbi. Ona smatra kako je vjernicima općenito potrebno više ljubavi i razumije-

vanja, a da su u crkvi dobrodošli svi koji žele dati dio sebe. Predstavnica mlađe generacije, dvadesetogodišnja studentica Pedagoškoga fakulteta u Somboru, **Anica Periškić (ml.)**, zadovoljna je što ih se svake nedjelje na vjeronauku okupi tridesetak, kao i na molitvenom susretu koji imaju u crkvi. Ponosna je također i na VIS "Petrus" čija je članica a koji je nastupivši ove godine prvi puta na HosanaFestu osvojio treće mjesto. Osim toga, rado odlazi na susrete mladih, dok u župnoj zajednici voli pomoći oko čišćenja crkve te pripremi različitih slavlja. Svoju vjeru trudi se svjedočiti i kolegama na fakultetu, budući da je po njenim riječima razvidno kako je sve manje mladih u crkvi.

Da je suradnja župnika i vjernika iznimno važna, barem kad je u pitanju napredak župne zajednice, potvrdio nam je **Stipan Periškić** koji je uz podršku obitelji za trajnoga đakona zaređen 2006. godine. Osim pomaganja župniku oko sprovoda, vjenčanja, krštenja i propovijedi svake druge nedjelje, Stipan predaje vjeronauk u osnovnim školama u Monoštoru, Bačkom Brijegu i Bezdanu. Zanimljivo je spomenuti i njegovu suradnju s Romima koji također žive na ovom području i koji su većinom katolici. *Na vjeronauk dolaze redovito, premda su u crkvi nešto rjeđe*, tvrdi Stipan. Govoreći nadalje općenito o radu s djecom, ističe kako je veliki problem što većina današnjih roditelja ne dolazi s djecom na svetu misu te ista u svojim roditeljima nemaju uzore koje bi trebali slijediti. *Većina današnjih ljudi nije svjesna koliko nam Bog daruje radosti i uspjeha kada smo mu vjerni*, zaključuje naš sugovornik, ponavljajući više puta koliko voli svoj poziv trajnoga đakona.

domova. Od katoličkoga tiska prodaju *Zvonik* te *Glasnik Srca Isusova*. Osim toga, spomenuo je i dobru suradnju s kolegama svećenicima iz okolnih mjesta koji se susreću na mjesečnim rekolekcijama te tijekom uskrasnih i božićnih blagdana ispomažu jedni druge, osobito kad je u pitanju ispovijed. O angažmanu u župnoj zajednici svjedočio nam je i načelnik Pastoralnoga vijeća **Mata Pašić**, pohvalivši suradnju sa župnikom. *Problem u našem mjestu je što je sve manji broj djece*, kaže Mata, dodajući

kako ta činjenica predstavlja problem u očuvanju identiteta. Komentirajući gospodarsku situaciju, Mata ističe kako je u posljednjih nekoliko godina nezaposlenost smanjena, a stanovništvo se najvećim dijelom bavi šumarstvom te manjim dijelom poljoprivredom.

DOBRA SURADNJA MJESNE ZAJEDNICE I ŽUPE:

O dobroj suradnji Mjesne zajednice Bački Monoštor i župe Sv. Petra i Pavla govorio nam je tridesetdvogodišnji tajnik MZ, **Aleksandar Forgić**. Prema njegovim riječima, suradnja se redovito očituje u "Bodrog festu" i proslavi "Zavitnog dana". Osim toga Mjesna zajednica materijalno pomaže župni zbor, a rado ustupa svoje prostore za vjerska događanja. Ono što je bilo najvažnije, kaže Aleksandar, bilo je zalaganje oko obnove župne crkve. Inicijativu je pokrenuo prethodni tajnik **Zoran Miler**. Radovi na vanjskoj rekonstrukciji su uspješno dovršeni u roku od tri godine. Sredstva su velikim dijelom darovali mještani, a značajna sredstva odvojili su Općina Sombor, Pokrajinsko tajništvo za upravu, propise i nacionalne manjine, Ministarstvo dijaspore R. Srbije i Generalni konzulat R. Hrvatske u Subotici. *Nas kao Mjesnu zajednicu interesira poboljšanje kvalitete života naših mještana na svim razinama, pa prema tomu i na duhovnoj. Ono oko čega se Mjesna zajednica trudi je spajati moderno i tradicionalno, tj. omogućiti otvaranje novih radnih mjesta kroz investicije i nova poduzeća, kao i poticanje pojedinaca koji su osobito zauzeti u njegovanju kulture Šokaca u Bačkom Monoštoru*, zaključuje Aleksandar.

ŽUPNIK I VJERNICI SKRBE O NAPRETKU ŽUPNE ZAJEDNICE:

Za duhovnu pak obnovu župne zajednice osim župnika Gorana svakako skrbe i vjernici laici. Jedna od njih je i članica Pastoralnoga vijeća **Anica Periškić (st.)**, kojoj je pripala jedna od vodećih uloga u organiziranju hodočašća. Ove godine organizirano su išli u Mariju Bistricu, Međugorje i

Razgovor sa srebromisnikom, vlč. Lazarom Novakovićem

Najbolji način života je uzdati se u Gospodina

Zv.: Skoro ste proslavili srebrni jubilej svećeništva, što je za Vas značilo to slavlje?

□ Slavlje je bio jedan znak zahvalnosti Bogu, prije svega. Želio sam okupiti svoje prijatelje da i oni sa mnom slave, zahvale Bogu što sam evo izdržao na Gospodnjoj njivi u radu. Dobro je da se čovjek malo sabere, stane, zahvali Bogu i skupi nove snage za dalje "okršaje", za dalja putovanja.

Zv.: Kako ste se spremali za to slavlje?

□ Prije svega sam s kolegom Željkom Šipekom išao na duhovne vježbe na otok Krk u karmelićanski samostan. Onda sam razmišljao i o geslu, pozivnici, uzvancima. Tehničke stvari oko organiziranja slavja sam uglavnom sam radio, a koliko sam mogao uključio sam i župljane.

Zv.: Koje ste geslo odabrali?

□ Geslo koje sam odabrao prati me još od Mlade mise. Tada sam se kolebao između onog "Najprije čovjek" – koje je bilo moje mladomisničko geslo – i misli pape bl. Ivana XXIII. Međutim, ondašnje drugotno mi je sada postalo prvotno geslo: "Najbolji način života je uzdati se u Gospodina, sačuvati mir srca, uzimati sve s dobre strane, biti strpljiv, činiti svima dobro nikad zlo". Mislim da je tu najprisutniji taj mir srca i činiti dobro svima.

Zv.: Kada iz današnje perspektive gledate na svoje svećeničko zvanje, osobito na svoj polazak u sjemenište, u bogosloviju, kako to doživljavate?

□ Doživljam tako da sve jako brzo prolazi, da je cijeli život jako kratak. Je li on dugačak osamdeset, sedamdeset godina, jako brzo prolazi. Uvijek treba svakom danu posvetiti dostojnu pažnju i svako jutro doživljavati kao novi dar, novu šansu i ponovnu mogućnost.

Uz roditelje sam naučio molitve i da je vjera sastavni dio života, da se ona ne može stavljati na drugo ili treće mjesto, nego da je prisutna u svemu

Zv.: A kad pomislite na svoje djetinjstvo, što Vas kao svećenika veže uz njega?

□ Uz djetinjstvo me vezuju lijepe uspomene. Rođen sam u kršćanskoj obitelji gdje su i otac i majka bili praktični vjernici. To znači da nedjeljna misa kod nas nije dolazila u pitanje. Samo sam

mogao razmišljati hoću li ići u 7 ili u 9 sati na nedjeljnu misu. Uz roditelje sam naučio molitve i da je vjera sastavni dio života, da se ona ne može stavljati na drugo ili treće mjesto, nego da je prisutna u svemu. Kršćanski blagdani kod nas su se slavili s puno radosti i puno ljubavi. Zahvalan sam svojim roditeljima koji su pri mom izboru svećeničkog poziva uvijek stajali uz mene.

Zv.: Osim te roditeljske podrške, je li Vas još netko potaknuo na odabir svećeničkoga poziva?

□ Svakako je na neki način utjecaj imao i moj kum i prijatelj Branko Vujević, koji je sada u Kanadi. On je prvi krenuo u sjemenište, a onda sam ohrabren njegovom odlukom pošao i ja. Kasnije je odabrao drugi poziv, osnovao obitelj, a ja sam evo postao svećenik.

Zv.: Kada pogledate na svih dvadeset i pet godina svojega svećeništva, što biste osobito željeli izdvojiti kao ono što Vas je snažilo, oduševljavalo za svećenički život?

□ U svakoj župi u kojoj sam radio bilo je uvijek dragih ljudi, iskrenih vjernika, patnika koji svećeniku daju snage. Kad ti se ponekad učini da propovijedaš, govoriš u zrak, da ljudi ne shvaćaju, onda dobiješ potvrdu da ljudi uzimaju ozbiljno i riječi koje si u ime Božje izgovorio. Uvijek me snažilo zajedništvo kolega svećenika, prijateljstva. To me nosilo. I onda molitva, sveti sakramenti svećeniku daju snagu da se uvijek diže, da ide naprijed.

Zv.: Dakle kad svećenik drugima pomaže ustvari i sam dobiva snagu za ići naprijed...

Svakako.

Zv.: U čemu nalazite najveći izvor duhovne hrane za svoj svećenički život?

□ Tu je svakidašnja euharistija na prvome mjestu. Onda svakako i molitva, duhovna literatura, meditacija i molitva krunice. Osobito rado čitam poeziju, dobru knjigu. Često idem u Zagreb, barem dva-tri puta godišnje i uvijek se vratim s barem tri-četiri nove knjige. To redovito pratim. Dobivam *Glas Koncila*, redovito čitam naš *Zvonik*. Rado primam i knjige koje mi drugi preporuča. Okrjepu svakako nalazim u duhovnome štitu i u povezanosti s Gospodinom.

Najteže mi je bilo kad sam nailazio na nerazumijevanja, sukobe s kolegama i kada nismo znali naći pravo rješenje, rješenje zadovoljavajuće za obje strane. Volim kad negujemo zajedništvo, kad se nalazimo i susrećemo, i jedni drugima pomažemo

Zv.: Pročitali ste puno knjiga. Što biste nam preporučili za duhovno štivo?

□ Ovo je teško pitanje. Osobno rado čitam prof. Ivana Goluba. Gotovo sam pročitao većinu njegovih knjiga. Draga mi je poezija u kojoj nalazim duhovne stavove. Posebno mi je drag pjesnik Cesarić, a rado čitam svećenike pjesnike i riječi prijatelja. Marko Vukov i Josip Temunović su mi dragi u svojim pjesmama. Sve ovo je za preporučiti za duhovno štivo.

Vlč. Lazar Novaković rođen je u Subotici 28. kolovoza 1958. godine. Nakon završene osnovne škole, kao pitomac malog sjemeništa "Paulinum", pohađa istoimenu Biskupijsku klasičnu gimnaziju. Od 1977. do 1983. godine nalazi se na teološkom studiju Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 14. kolovoza 1983., te postaje župnim vikarom u Sonti do 1985. godine. Upravitelj je župe u Prigrevici od 1984. do 1985. godine, te potom od 1985. do 1990. u somborskoj župi Sv. Nikole Tavelića, vikariji Imena Marijina u Somboru i župi Sv. Martina u Gakovu. Godine 1990. proveo je osam mjeseci u samostanu otaca verbita u Mödlingu u Austriji. Župni je vikar u župi Sv. Terezije u Subotici od kraja 1990. do 1991., potom je do 1998. upravitelj župe u Maloj Bosni. Župnik je u Somboru u župama Sv. Križ i Sv. Nikola Tavelić od 1998. do 2006., od kada je župnik u Đurđinu. Član je Vijeća za Caritas od 1995. godine. Jedan je od osnivača *Zvonika* i dugogodišnju član Uredničkoga vijeća. U nakladi Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost dosad su mu objavljene tri knjige: sabrane meditacije *Pismo(a) Isusu* (1. izd. 2001., 2. prošireno izd. 2003.) te zbirka meditacija *Sjetim se Ane* (2008.).

Zv.: Svećenik na župi veliki dio vremena provede u samoći, kako ste Vi podnijeli samoću svih ovih godina?

□ Nisam se osjećao usamljen. Uvijek je netko bio sa mnom na župi. Bio sam kao kapelan sa župnikom, pa s domaćinom. Kasnije sam bio u društvu svećenika u Somboru. U Maloj Bosni sam samo šest dana bio sam a onda je bila sa mnom moja tetka Ruža. Ovdje isto imam domaćicu, a popodne sam i navečer sam, ako nemam gostiju, prijatelja, rodbine. Nisam se kao svećenik osjećao osamljenim.

Zv.: Volite zajedništvo, osobito svećeničko zajedništvo. Gdje, kada i kako se svećenici najradije druže?

□ Mi se redovito okupljamo na sastancima hrvatskog dijela svećenika naše biskupije. Mjesečno imamo jedan sastanak. Rado sam uvijek bio aktivan i prisutan na tim sastancima, a s užim krugom sam nekad znao poigrati karte. Osobito se trudim oko proštenja, imendana, blagdana, proslava, da uvijek budem prisutan kada sam pozvan i kada sam u mogućnosti doći i biti s kolegama.

Zv.: Sigurno je u Vašem svećeništvu bilo poteškoća. Što Vam najteže pada u življenju svoga svećeništva?

□ To je također teško pitanje. Najteže mi je bilo kad sam nailazio na nerazumijevanja, sukobe s kolegama i kada nismo znali naći pravo rješenje, rješenje zadovoljavajuće za obje strane. Teško mi je bilo kad vidim da su vjernici neiskreni, nisu spremni za suradnju, ne brinu za odgoj djece, da im je svejedno hoće li dijete ići na vjeronauk ili neće ići, kad lako obećaju kod krštenja da će odgajati djecu u vjeri. Tad im progledaš kroz prste pa im je dobro, a poslije to ne vrše. Kad ih poslije pitaš: "Krstili ste dijete. Zašto ga ne odgajate u vjeri?", onda znaju reći: "Pa eto, pitaj ga hoće li ići na vjeronauk ili neće." Boli me kad netko prođe vjersku pouku i onda posli-

je krizme zaboravi da je ikada bio vjernik, Isusov prijatelj. Na svećeniku je uvijek sijati, govoriti, a Bog je onaj koji će dati da stvar raste u dušama ljudi.

Zv.: Kroz dvadeset i pet godina veliki je broj onih kojima ste dijelili svete sakramente. Kako se osjećate pri pomisli da su mnogi od tih vjernika sad već prešli na drugi svijet i vjerujemo dospjeli u vječnu radost?

□ Uvijek se radujem kad nekoga mogu ispratiti na zadnje putovanje i oprostiti se od njegovih zemnih ostataka, ako znam da je bio iskren vjernik, kvalitetan čovjek, da je iza sebe u obitelji, u crkvenoj zajednici, u društvenoj zajednici ostavio red i mir. Na neke od njih sam u svojim knjigama ostavio spomen, jer smatram da su bili dostojni toga, bili su dragi vjernici. Sjećanje na njih mi uvijek pomogne, ulije snagu da se ovaj život trudim živjeti dostojanstveno, vjernički, kršćanski.

Radujem se duhovnim zvanjima i potičem ih, i na neki način gajim vjeru da sam na neke utjecao da postanu duhovna zvanja

Zv.: Spomenuli ste svoje knjige. Pišete poeziju i prozu. Koja Vam je tematika najviše pri srcu, u kojoj se od njih možete najbolje iskazati?

□ Poeziju pišem samo za svoju dušu, a prozu i meditacije sam pisao na govor mr. Andrije Anišića. Rado čitam poeziju, kako sam rekao. Dragi su mi i anonimni mali pjesnici. Nekada sam pisao poeziju, ali danas je to samo za moju dušu. Prozu sam objavio u nakladi Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović" u Subotici. Prva knjiga mi je bila "Pismo(a) Isusu", koja je doživjela dva izdanja, a druga nosi naziv "Sjetim se Ane". To su meditacije i priče o životu i njegovim nijansama, koje po sebi nikada ne zastarijevaju.

Zv.: Što biste željeli poručiti mladima koji se kolebaju pred odlukom za duhovno zvanje, a što svojoj subraći svećenicima?

□ Drago mi je da u ovoj župi imam bogoslova, Roberta Mađarića. Mislim da svako duhovno zvanje mora biti jedna zrelost, izgrađena osobnost i da se osoba koja izabire taj poziv mora baviti kvalitetama, svjesna da će uvijek doživjeti sudbinu Isusa Krista. Bit će prihvaćanja, bit će odbijanja, bit će sumnje, podvala, a glavno je ostati ustrajan na tom pozivu. Uvijek kažem da osoba koja je prigrlila duhovno zvanje mora biti radosna i koliko može biti skladna. Jest da je čovjek jedan proces i da nikad nismo završeni, što je sv. Augustin rekao da je nemirno srce naše dok se u Bogu ne smiri. Radujem se duhovnim zvanjima i potičem ih, i na neki način gajim vjeru da sam na neke utjecao da postanu duhovna zvanja. To sam i spomenuo u svom govoru na proslavi srebrnog jubileja, mislim na sestru karmelićanku Ljiljanu Perić i časnog brata karmelićanina Nikolu Kuruca.

Zv.: A subraći svećenicima?

□ Volim kad negujemo zajedništvo, kad se nalazimo i susrećemo, i jedni drugima pomažemo. Osobito mi je drago da sam u kolegi Željku Šipeku našao dobrog susjeda i da se ostvaruje ona poslovice "Bog, pa susjed". Vjernici jako vole kad se svećenici druže, kad se posjećuju, kad nas ima više oko oltara na proštenjima. To zajedništvo uvijek treba njegovati. Kad vide svetog svećenika, ljudi su zadovoljni i rado dolaze u crkvu da se doista nahrane, ojačaju, okrijepe.

Cijelo evanđelje je veliki Božji dar, no posebno mi je drag onaj odlomak o radnicima u vinogradu, gdje su jedni došli ujutro, drugi kasnije a neki u zadnji čas, i onda su se oni prvi bunili kad su svi dobili jednaku plaću. No, tu sam kod vjernika naišao na prigovore. Nisam se nikada bunio što sam na neki način od jutarnjih sati u vinogradu Gospodnjem. Ali vjernicima uvijek govorim kako se trebamo radovati svakom obraćeniku koji možda pri kraju svoga života dođe na njivu Gospodnju, da je on uvijek kod Gospodina dobrodošao. To je jedno od lijepih evanđelja, teških evanđelja, ali svakako da je Gospodin naš širokogrudan i milosrdan te nam to u toj prispodobi i pokazuje.

Lažna pobožnost

Ljudi se kroz povijest skoro ne mijenjaju. Oduvijek je bilo ljudi koji su čak i ono najsvetije – vjeru, licemjerno zloporabili i tako ozloglašavali i nju i pobožnost. A oduvijek je bilo one čiste i poštene istinske religioznosti koja je nekoć zadivila Isusa a zadivljuje i nas danas.

Osvrnuo bih se najprije na Isusove primjere iskrene i lažne pobožnosti. Htio bih naglasiti kao prvo da pobožnost uopće nije ništa loše, kao što mnoge druge kršćanske zajednice danas govore. Naprotiv, Isus je bio taj koji je bio oduševljen pobožnošću, kao npr. u Lukinom evanđelju 10,40 gdje je oduševljen Marijom, a Martu kori jer ne gleda na ono što je bitno tj. na Isusa, već radi sve druge poslove. Isto tako je oduševljen i staricom koja daje svoj jedini novčić (usp. Mk 12,41-44). Vidite, ovdje je Gospodin jasno rekao da gleda stav srca, a da nije ni važno koliko tko daje novca. Važan je STAV!

Na drugoj strani osvrćem se na lažnu pobožnost pismoznanaca i farizeja, kojima Isus 7 puta kaže: "Jao, vama pismoznanci i farizeji!" i to upravo zbog lažne pobožnosti. Čak ih nazva "objeljenim grobovima" koji "izvana izgledaju lijepi, a iznutra su puni mrtvačkih kostiju i svakojake nečistoće" (usp. Mt 23,27). I još na mnogim drugim mjestima se spominje sličan opis onih koji su u srcu lašci.

Kada se u sv. Pismu nešto spominje više puta, to znači da je nešto jako važno! Tako možemo vidjeti da Isus ovo ne spominje samo jednom nego PUNO puta, što znači da je izrazito važno!

Postavlja se logično pitanje: zašto je cijela povijest čovječanstva puna lažnih poljubaca i prijetvornog smješkanja? Dvoličnost kao maska da prikrije sadržaj duše, predstavlja čitav splet grijeha. Licemjer uvijek glumi neku pobožnost i vrlinu. Ta vidimo kako i sv. Pavao u drugoj poslanici Korinćanima (11,14) kaže: "Ta sam se Sotona prerušava u anđela svjetla." Stoga neka nam ne bude čudno što se takve stvari i događaju u ljudskim srcima i što Isus to

tako strogo osuđuje. Ovaj svijet, a naročito sam Bog, dosta je gledao kako se ljudi zaozgraću plaštem svetosti, a svoje srce ostavljaju da i dalje truli.

Uvijek će postojati ljudi koji će zloporabiti svoje zvanje, moć, pa čak vjeru i Bibliju u sebične svrhe. U svakom slučaju, možemo reći da je Evanđelje pogrešno shvaćeno ako upiremo na ljude samo jednim prstom, ne misleći da su pritom uperena tri prsta u nas same. Svakom od nas postavlja se pitanje, je li nam pobožnost čista i poštena?

"Sa svjetlom u duši, na tragu vječnosti" – poruka je upućena nama. Sa SVJETLOM, u svjetlu se sve vidi, u mraku ništa, to je jedini razlog zašto nas Gospodin poziva da hodimo u svjet-

Istinska, prava pobožnost, koju smo još u prošlom stoljeću imali toliko prisutnu među našim "majkama i didama" koji nisu proveli noć bez krunice u ruci, jest od Boga. Opće su poznata mnogobrojna hodočašća koja nisu ni nalik ovim današnjim, na koja mnogi idu zbog turizma, a malo je onih koji prikažu nakanu zbog koje hodočaste.

Takvih stvari se Gospodin nagledao u mnogim srcima. Ukoliko želimo ispraviti tu prljavu sliku o nama, potrebno je početi s radom: zasukati ruke i jednostavno sjesti i razgovarati s Gospodinom! Riješiti stvar na čisto! Izrekao bih na kraju osobno iskustvo u kojem sam uhvatio sebe u lažnoj pobožnosti: krunica mi je često bila samo pukom izgovaranje rije-

či, međutim, sjeo sam i iskreno rekao Gospi da mi to ne znači ništa. Rekao sam joj također da ukoliko ona želi da nastavim moliti krunicu, neka mi da snage, jer mi sama ta molitva skoro ništa ne znači. I mogu vam reći da mi je odgovorila, time što mi je pokazala snagu te molitve. A jedino što je potrebno je OTVORENO SRCE! Potrebno je priznati Gospodinu što ti ide za rukom, a što ne. Ukoliko ti nešto ne ide, slobodno mu reci! Isto je tako i s učenjem, prijateljima itd. Budimo otvoreni Gospodinu i njemu priznajmo i tražimo snage da nam u svemu tomu pomogne!

lu! A svjetlo tj. svijeca ili žarulja zna i opeći i treba pažljivo s njima! Stoga je potrebna potpuna poslušnost. To je nešto poput Abrahama koji je bio spreman žrtvovati svojega sina Izaka, no, vidjevši njegovu vjernost i spremnost prihvatanja njegove volje kroz najveću moguću žrtvu, Bog nagrađuje Abrahamovu spremnost na žrtvu, jer mu je "važnija poslušnost od doslovno izvršene žrtve" (tj. od lažne pobožnosti). Žrtva Bogu duh je raskajan, srce poslušno. Biti poslušan znači uskladiti svoje misli i gledanje s Božjim! To je bit iskrene pobožnosti!

prijedlozi

RODITELJSKI SASTANAK

Kako su sastanci s roditeljima djece koja pohađaju školski (naravno i župni) vjeronauk potrebni za dobru suradnju s roditeljima i uopće potpunije ostvarenje *KATEHEZE* (koja treba obuhvaćati i djecu i mlade i odrasle), a vremena i volje kod odraslih za sve dodatne obveze je malo, nudimo vam par savjeta kako osmisliti i održati roditeljski sastanak, napose u školi.

Pozivnica – Ne propustite priliku da po djeci pošaljete pismo roditeljima, u kojem ćete kratko i jednostavno objasniti zašto zovete na roditeljski i koliko je to dobro i korisno za bolju suradnju, kao i da ih želite izvijestiti kako se vjeronauk odvija. Napišite datum i vrijeme, ali podsjetite ih i dan prije susreta.

Sadržaj – Roditeljski sastanak je dobro povezati s liturgijskim vremenom, u skladu s potrebom da se roditelji upoznaju sa sadržajima koje uče i djeca, ali i (na prikladan način) pouče kako se vjera uvodi u obiteljski život. Dobro je na početku Došašća kratko ispričati smisao i značenje čekanja rođendana Božjeg Sina. Možete objasniti božićne običaje (ili zamoliti kojeg roditelja da to učini umjesto Vas) i protumačiti da je bit Božića početak Isusovog djela spasenja, a da su običaji dobri ako ne kvare i ne skrivaju ovaj smisao. Opišite kako mogu provesti Badnji dan u obitelji. Ako ste na roditeljski pozvali i djecu, možete svi skupa napraviti jedan ili više adventskih vjenčica za školu ili kao dar obitelji vjeroučenika, kakav lijepi aranžman ili čestitku, otpjevati lijepu božićnu pjesmu... Lijepo je ako roditeljskom nazoči i mjesni župnik i župni kateheta i obrate se roditeljima. Na roditeljskom ne govorite o učenicima pojedinačno ni pohvale ni pokude – za pohvale potražite druge prilike.

Okruženje – pozovite roditelje u vjeronaučni kabinet ili u neku manju učionicu, kako bi se mogli ugodno smjestiti sjedenjem u krugu. Pripremite svijeću koju ćete zapaliti kad netko od djece (ili roditelja, ako imate prikladnu osobu) bude čitao odlomak iz Evanđelja (izvješće o Isusovom rođenju) i tada povežite prisutnost Boga u Riječi i u zajedništvu sabranih u Njegovo ime (najjače u euharistijskom slavlju). Nakon izlaganja ili zajedničkog rada, uz lako posluženje (čaj i keksi) ostavite malo vremena za ugodan razgovor, pitanja, prijedloge i sl.

KORISNI LINK:

<http://www.skac.hr/> – sa ovog website-a možete na računalo snimiti tekst Biblije, Katekizma KC i još nekih knjiga, uz mnoge vjerske sadržaje.

ideje za listopad

☪ napravite izložbu dječjih radova na temu *Marija – Isusova i naša mama* u različitim tehnikama (akvarel, crtež, kiparstvo) rađenih u grupama ili pojedinačno, a na sat na kojem radite donesite što više slika (različitih prikaza) Blažene Djevice Marije i glazbeni CD s Gospinim pjesmama ☪ odvedite djecu na listopadsku pobožnost ☪

PRIČA JEDNE SVIJEĆE

Zapalili ste me i gledate moje svjetlo.
Radujete se jasnoći i toplini koju darivam.
Veselim se da smijem gorjeti za vas,
da nije tako, ležala bih možda negdje u staroj kutiji bez ikakve koristi.
Smisao dobivam tek po tome što gorim.
Ali, dobro znam, što dulje gorim,
to kraća postajem, to se više bližim svojem kraju.
- Izgorjela je! - reći ćete, a ono što je od mene ostalo, bacit ćete.
Znam, za mene postoje uvijek ove dvije mogućnosti:
ili ostajem u kutiji nedirnuta, zaboravljena u tami, ili gorim, postajem sve kraća, dajem sve što imam.
U korist svjetla i topline dovodim sebe kraju.
Ipak, mislim da je ljepše i pametnije ako smijem nešto dati od sebe
nego ostati hladna i ležati u mračnoj kutiji...
- Gledaj, isto je tako s vama ljudima:
ili se povučete, ostanete sami za sebe i sve je hladno i prazno,
ili se približite ljudima i darujete im od svoje topline i ljubavi i tek onda dobiva vaš život smisao: on je ispunjen.
Ali znajte i to da za ovo morate dati nešto od sebe samih, nešto od svoje radosti, od svoje srčanosti, od svojega smijeha, možda i nešto od svoje tuge.
I ne treba bojažljivo razmišljati o tome kako ćete sačuvati sami sebe.
Mislim da samo onaj koji druge veseli, postaje još veseliji.
Samo onaj koji je svjetlo drugima, sam će primati svjetlo.
Što više gorite za druge, to će svjetlije biti u vama samima.
Mislim da su mnogi ljudi samo zato tmurni i neraspoloženi jer se plaše biti ovdje za druge, donositi drugima svjetlo.
Tuže se i neprestano mrmrljaju na teška vremena.
Još nisu shvatili: ovo jedno jedino svjetlo koje gori više je vrijedno nego sva tama svijeta.
Dopustite, dakle, da vas malo
Ohrabrim ja, sitna, mala svijeća.

(A. L. BALLING)

Sjedeći s vjeroučenicima u krugu oko upaljene svijeće možete pročitati ovu "Priču jedne svijeće". Prekrijete li jednu školsku klupu tamnom tkaninom, npr. ljubičaste boje, imat ćete prigodu i ambijent za motivaciju za obradu različitih nastavnih jedinica – "Vi ste svjetlo svijeta" (Pomoći će svakom da upozna Isusovu nauku) u šestom razredu, a također u svakom razredu na početku Došašća, a u skladu s dobi objasniti pripremu za Božić dobrim djelima, molitvom i odricanjem. Sa srednjoškolicima ova meditacija može voditi u obradu mnogih tema razgovorom (npr. Isus Krist, uvodne teme u prvom razredu), kao i kad god se ukaže potreba za poboljšavanjem međusobnih odnosa u vjeronaučnoj, razrednoj ili bilo kojoj drugoj zajednici. Nakon obrade teme, oko svijeće se može kratko pomoliti (uz usporedbu svijeće i Isusa Krista) ili meditirati, a osobnu molitvu ili razmišljanje nadahnuto tekstem zapisati u bilježnicu.

Mladomisnička misa u sjemeništu

Prošloga tjedna u kapeli našega maloga sjemeništa svetu misu je predvodio nedavno zaređeni mladomisnik **István Zsolnai**. U svojoj propovijedi mladomisnik nam je govorio o svome pozivu i napomenuo nam svećenik ne može biti svatko već onaj kojega je Bog pozvao, dakle od Boga pozvana osoba.

Također je istaknuo da svećeništvo zahtijeva od same osobe da se posveti Bogu i da na svaki mogući način pomaže one kojima je to doista potrebno. Misu je završio svojim mladomisničkim blagoslovom. U znak sjećanja, podijelio nam je sličice sa svojega ređe-nja i Mlade mise.

Izlet na Palić

U Paulinumu je već postala tradicija da se početak školske godine označi i jednim malim izletom na Palić. Međutim, **Imre Kern** je darovao našoj školi besplatne bonove za hranu i piće jer su baš tih dana na Paliću bili Berbanski dani i degustacija raznih vrsta vina. Kada smo stigli na Palić, prošetali smo a zatim smo otišli iskoristiti bonove i zahvaliti se gospodinu Kernu za hranu i piće koje su pripremili za nas i na taj način učinili da naš izlet

bude još bolji i veseliji. Nakon toga nastavili smo našu šetnju Palićem razgledajući njegovu ljepotu, trudeći se pokazati ga našoj braći koja su se ove godine upisala u našu gimnaziju. Ostatak vremena svatko je iskoristio za osobnu šetnju i razgledanje Palića. Iako vrijeme nije bilo najpogodnije za ovakvu šetnju, bilo nam je lijepo i nadamo se da će ovakvih šetnja biti sve više i da će nam svaki puta biti sve ljepše.

Molitva pape Ivana Pavla II. za duhovna zvanja

Gospodine Isuse, Dobri Pastiru, koji si darovao svoj život da bi svi imali život, podaj i nama vjerničkoj zajednici prosutoj po cijelom svijetu, puninu toga života i daj da postanemo sposobni svjedočiti ga i drugima naviještati.

Gospodine Isuse, podaj puninu svoga života svim osobama koje su Tebi posvećene, posvećene službi Crkve, nek budu radosne u svom darivanju, neumorne u svom služenju, velikodušne u svojoj žrtvi; i njihov primjer neka otvara druga srca da poslušaju i slijede Tvoj poziv.

Gospodine Isuse, podaj puninu svoga života kršćanskim obiteljima, da budu žarke u vjeri i u crkvenom služenju, te da pospješuju tako nastanak i razvoj novih posvećenih zvanja.

Gospodine Isuse, podaj puninu svog života svim ljudima, naročito mladićima i djevojkama koje pozivaš u svoju službu; prosvijetli ih kod izbora; podrži ih u vjernosti; učini da budu hrabri i spremni darovati svoj život po Tvom primjeru, da bi drugi imali život.

Novi sjemeništarac

Nakon što je od početka školske godine prošlo punih mjesec dana, razgovarali smo s jednim od učenika prvoga razreda naše Gimnazije. **Dario Marton** rođen je 1. lipnja 1992.

godine u Subotici. Osmoljetku je pohađao i završio u školi "Sveti Sava" u Aleksandrovu. Već kao dječak redovito je ministrirao i pohađao vjeronauk kod župnika **Andrije Kopilovića**. Međutim, nakon osnovne škole opredijelio se za smjer strojarskog tehničara za kompjutorsko konstruiranje u Tehničkoj školi. Potaknut kasnije radom na Radio Mariji, gdje djeluje kao volonter (tehničar, voditelj i urednik), odlučio se upisati u Klasičnu biskupijsku gimnaziju Paulinum. U tomu ga je osim obitelji podržao i župnik. Tu su se njegova očekivanja ispunila, lako se uklopio u zajednicu i prilagodio tomu da je ostatak njegova razreda mađarske nacionalne pripadnosti. Nakon Paulinuma želja mu je postati bogoslovom a kasnije i svećenikom. Naša zajednica uistinu mu želi uspjeh i sreću, te da uz Božju pomoć ostvari svoje planove.

HITNOST MISIJSKOG DJELOVANJA

Svjetski misijski dan nas poziva na misionarsku zauzetost prema prilikama i mogućnostima.

Ove godine posebno je označen likom sv. Pavla u godini njemu posvećenju i biskupskom Sinodom o Božjoj riječi.

Svake godine mjesec listopada povezujemo s misijama, osobito na Svjetski misijski dan, kako bi se iznova podsjetili Isusove zapovijedi: "Pođite po svem svijetu, propovijedajte Evanđelje svemu stvorenju." (Mk 16,15) Više nego ikada svijetu je potrebno Evanđelje – radosna vijest o spasenju i nadi u Isusu Kristu. Ta radosna vijest je potrebna onima koji je nikada nisu čuli, u dalekim misijskim krajevima, kao i onima u evangeliziranim sredinama koji su je zaboravili. Najčešće mislimo kako u misijske krajeve ne možemo poći pa se opravdavamo da ne moramo biti misionari. A naš svijet, opterećen nasiljem, strahom, raznim oblicima siromaštva, traži riječi nade. Nada se temelji na vjeri. A vjera je dar. No, jesmo li svjesni toga dara? Mi smo ga primili posredstvom zajednice Crkve. Kako ga prenosimo drugima? Kako je moguće da preko dvije milijarde kršćana nema zanosa i žara zapaliti Kristovim ognjem ostatak svijeta?

"Nitko ne može sam vjerovati, kao što nitko ne može sam živjeti. Nitko sam sebi nije dao vjere, kao što si nitko sam nije dao života. Vjernik je vjeru primio od drugih i drugima je mora prenijeti. Naša ljubav prema Isusu i ljudima tjera nas, da drugima govorimo o svojoj vjeri. Na taj način svaki je vjernik kao kolut u dugu lancu onih koji vjeruju. Ja ne mogu vjerovati, ako nisam podržan vjerom drugih, a svojom vjerom pridonosim da se podupre vjera drugih." (KKC 166)

Vjera po poruci, a poruka riječi Kristovom (usp. Rim 10,17)

Vjera je potrebna za spasenje. A ona dolazi navještajem Božje riječi. Važnost Božje riječi za Crkvu toliko je velika da Crkva uvijek brižno promišlja o načinu njena prenošenja. Tako se ove godine u Rimu održava biskupska sinoda (od 5. do 26. listopada) na temu

"Riječ Božja u životu i poslanju Crkve".

"Samo Riječ Božja može iz dubine promijeniti čovjekovo srce, pa je stoga važno da s njome u sve veću bliskost ulaze pojedini vjernici i zajednice. Skupština Sinode usmjerit će svoju pozornost na tu temeljnu istinu za život i poslanje Crkve. Hraniti se Riječju Božjom za nju je temeljni zadatak. Doista, ako navještaj Evanđelja predstavlja razlog njezina postojanja i njezina poslanja, neophodno je da Crkva pozna i živi to što navješćuje, kako bi njezino propovijedanje bilo vjerodostojno, bez obzira na slabosti i bijedu ljudi koji je sačinjavaju. Znamo, osim toga, da navještaj Riječi, po Kristovu nauku, kao svoj sadržaj ima Kraljevstvo Božje (usp. Mk 1,14-15), no Kraljevstvo Božje jest sam Isus, koji svojim riječima i svojim djelima nudi spasenje ljudima svakoga vremena." – rekao je papa Benedikt XVI na otvaranju Sinode.

Jedino riječ Božja može donijeti nadu ovome svijetu, navijestiti da dobro pobjeđuje. Uvijek. Jer je Krist pobijedio grijeh, zlo i smrt.

Jao meni ako evanđelja ne navješćujem (1 Kor 9,16)

U svojoj poruci za Svjetski misijski dan papa Benedikt XVI poručuje:

Sveti Pavao dobro je shvatio da čovječanstvo jedino u Kristu može naći otkupljenje i nadu. Stoga je osjećao žurnom i neodgodivom zapovijed da naviješta "obećanje života, života u Kristu Isusu" (2 Tim 1,1), "nadi našoj" (1 Tim 1,1), da svi narodi uzmgnu biti subaštinci i sudionici toga obećanja po evanđelju (usp. Ef 3,6). Bio je svjestan da su bez Krista, ljudi "bez nade, jer su... 'neznabošci na svijetu' (Ef 2,12)". Uistinu, "onaj tko ne pozna Boga, pa gajio on mnoge nade, zapravo je bez nade, lišen one velike nade koja je glavni oslonac u životu (usp. Ef 2,12)".

Pred svima, dakle, stoji neodgodiva obveza naviještati Krista i njegovu poruku spasenja. "Jao meni – kaže sveti Pavao – ako evanđelja ne navješćujem" (1 Kor 9,16). Na putu u Damask on je iskusio i shvatio da su otkupljenje i poslanje djelo Božje i njegove ljubavi. Nošen ljubavlju prema Kristu prolazio je putovima rimskoga carstva kao glasnik, apostol, širitelj i učitelj evanđelja, čijim se proglašavao "poslanikom u okovima" (Ef 6,20). Iz ljubavi je Božje

"svima bio sve da pošto-poto neke spasi" (usp. 1 Kor 9,22). Promatrajući Pavlovo iskustvo, shvaćamo da je misijska djelatnost odgovor na ljubav kojom nas Bog ljubi.

Ova godina je na poseban način posvećena sv. Pavlu, neumornom apostolu i misionaru, poslužitelju riječi Božje. To je dodatni poticaj, da čitajući njegove poslanice i promatrajući njegov život zapalimo iznova misionarski žar u svojim srcima.

Svi za misijsko djelovanje

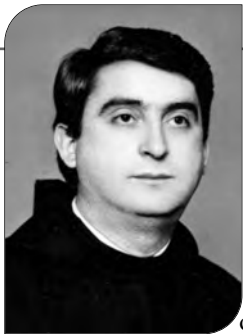
Misijsko poslanje Crkve vršimo i promičemo osobito molitvom. Molitva nas povezuje u zajedništvo s Isusom Kristom i međusobno kao njegovo mistično Tijelo. Brige i nade su nam zajedničke. Stoga bi trebalo oživjeti osobnu, obiteljsku i zajedničku molitvu na tu nakanu.

Mnogi svećenici, redovnici i redovnice djeluju kao misionari i misionarke među onima koji još nisu čuli za Krista. A svi vjernici laici imaju svećeničku službu prikazivanja svoga života, rada, molitve i trpljenja za rast i širenje Božjeg kraljevstva na zemlji. Zar nemamo što prikazati? Samo treba iskoristiti sve ono što nam donosi svakodnevni život, i mnoga trpljenja bit će osmišljena, a k tome i korisna našoj braći i sestrama.

A svjedočanstvo života u svakodnevici najbolje je misijsko djelovanje, osobito svjedočenje ljubavi i nade. Kad to ljudi prepoznaju kao znak, naći će i put do Boga. To može svatko činiti ako se sam napaja na izvoru Evanđelja. Kršćani bi trebali biti znak novog svijeta, budućega svijeta u kojem prebiva ljubav i pravednost.

Koliko god siromašni, uvijek možemo dati i nešto materijalnih sredstava za one koji su još siromašniji. Kako je moguće da Crkva, pojedini njeni članovi, zaboravljaju svoju braću i sestre u bijedi te oni doslovno umiru od gladi, siromaštva, ropstva i neznanja? Kad bismo doslovno živjeli evanđelje ono bi imalo preobražavajuću snagu, poput kvasca u ovome svijetu.

Biskupi i svećenici su na osobiti način zadušeni za promicanje misijske svijesti i misijskog žara u čitavoj Crkvi i u mjesnim Crkvama.

Osnovice duhovnosti

1. Duhovna borba

Duhovni život shvaćamo kao nešto dinamično, što traži napor, borbu, zauzimanje čitavoga bića. O tome nam govore duhovni oci i pustinjaci, askete, koji su iskustveno prošli taj put duhovne borbe. O duhovnoj borbi govori nam sv. Pavao (Ef 6,10-18). Zemlja na kojoj živimo mjesto je borbe, uvježbavanja, duhovne atletike. Počinak ćemo imati tek u nebu. Istočnim grijehom smo ranjeni još nedovršeni. Potrebno nam se čistiti, težiti do potpunosti svoje osobnosti. Bog nas je posinio, moramo se dakle, sjediniti s Isusom Kristom. To se pak, ne postiže u jednome danu, ono traje čitavi ljudski život. Duhovni je život povezan s aktivnošću u samome čovjeku, odnosno Božjoj aktivnosti u čovjeku. Ništa se toliko ne protivi duhovnosti kao pojam potpune praznine.

Borba se odvija unutar nas protiv naših strasti, težnji koje nas vode na stranputicu. One se mogu postupno umrtviti, zato uvijek postoji potreba još nešto učiniti na sebi, jer otkrivamo još nepročišćena područja. Sv. Pavao nas upozorava da se duhovna borba ne vodi samo protiv samih sebe. Postoji napast, sotona, iskustvena činjenica u duhovnome životu. Duhovne su se osobe s njime otvoreno sućelile, poput sv. Antuna pustinjaka, sv. župnika Ivana Arškoga, sv. Ivana Boska, sv. Terezije Avilske, sv. Ivana od Križa. Napasnik je uvijek tu sa svojim ponudama, često puta jako privlačnim, samo da nas namami. Misliti da đavla nema u duhovnome životu, znači širom otvoriti mu vrata. Nema potrebe da nekoga opsjedne, što i ne biva bez pristanka čovjeka, ili da nekoga napastuje i uznemiruje. Napasnik može vrlo vješto postupati. Ne potječu sve napasti od vanjskog neprijatelja. Stoga treba dobro razlikovati napasti i napasnika.¹

2. Razlikovanje

U duhovnom životu ključnu riječ ima razlučivanje, razlikovanje duhova. Kad čovjek spozna da sam Bog vodi njegov život, on treba naučiti prepoznati njegovo djelovanje. Nije dobro Božje djelovanje miješati s vlastitim, a još manje s djelovanjem Zloga koji je "lažac i otac laži" (Iv 8,44). "Nemojte vjerovati svakom duhu, već duhove podvrgnite kušnji da vidite jesu li od Boga" (1Iv 4,1). To se raspoznavanje odnosi na sve važne životne okolnosti. Prepoznati Božje djelovanje jedna je od bitnih i ozbiljnih stvari u duhovnom životu. Postoje kriteriji za prepoznavanje načina kako je Bog, Bog, Duh Božji ima svoj osobiti način ponašanja. Zli, premda se opire Bogu, također ima nešto posebno što se može prepoznati i otkriti. Sv. Pavao nam daje više popisa koji nam omogućuju prepoznavanje: "Poznata su

djela tijela. To su: bludnost, nečistoća, raspuštenost, idolopoklonstvo, vraćanje, neprijateljstva, svađa, ljubomornost, srdžba, sebičnost, razdori, strančarenja, zavisti, pijanke, razuzdanost, gozbe i ovima slična... Naprotiv, plod su Duha: ljubav, radost, mir, strpljivost, blagost, dobrota, vjernost, krotkost, uzdržljivost" (Gal 5,19-22; usp. Rim 6. - 8. pogl.). Mir i unutarnja sloboda čovjeka znakovi su Duha Svetoga. Nemoguće je prepoznavanje Duha u nemiru. Nije dobro da čovjek sam razlučuje. Potreban mu je duhovni pratilac, duhovnik u klasičnom smislu riječi. Ta se karizma daje svećenicima, ali i laicima. Korisno je također, povezati razlučivanje duhova u ispovijedi. Ispovijed uistinu oslobađa duh i daje jasne širine za jasno raspoznavanje.²

3. Sastavnice dinamičnoga duhovnoga života

Vidjeli smo da se duhovna borba temelji na nizu unutarnjih stavova. Prvi bitan duhovni stav jest velika želja za Bogom. Bog se daruje samo onima koji ga žele iz krajnjih dubina svoga bića: "Kao što košuta žudi za izvor vodom, tako duša moja čezne Bože za tobom" (Ps 42,2). Normalan je zahtjev duhovnoga života da se čovjek stavi u stanje želje. No želje nisu uvijek čiste. Bog će ih sam očistiti ako mu to dozvolimo. Kad Bog čisti to prouzroči patnju, ali ta patnja je odgojiteljska, ljekovita, otkupiteljska. Što više Boga prihvaćamo, to ga još više želimo. Bez obnovljenih želja i njihova podržavanja nema duhovnoga života. Drugi unutarnji duhovni stav je predanje. Čovjek ne programira duhovni život. Njega pokreće Bog od početka do kraja. Na početku duhovnoga života postoji u čovjeku osjećaj da sve drži u svojim rukama. Malo pomalo opazi da to ne drži on nego netko drugi, a to je Bog. Valja prihvatiti to činjenično stanje i prepustiti se, predati se s povjerenjem i strpljivošću. To ne znači da čovjek neće u tome sudjelovati, naprotiv, primijetiti će da sve više ne djeluje samo za Boga, već u Boga. To je povezano s postavkom darova Duha Svetoga u duši. Predanje poprima sličnost s predanjem Marije: "Evo službenice Gospodnje". Marija ne zna točno kamo je Bog vodi, ali mu se potpuno predaje. Krist nas uči da za to predanje molimo u Očenašu: "Budi volja tvoja". Predanje je prepuštanje ljudske volje u Božje ruke. Predanje je izravno povezano s povjerenjem, pouzdanjem. Dajemo se samo onomu u koga imamo beskrajno povjerenje. Predajemo se jer znamo da nam je već sve unaprijed pripravljeno. To predanje nas nikako ne oslobađa od toga da i mi sami sudjelujemo. Tu je vrlo potreban zdrav razum.³

Predanje je povezano s poniznošću. Poniznost je jednostavno sredstvo da se suobličimo s Kristom. Veliko povjerenje u

njegovo srce, u srž njegova bića poziva nas: "Učite se od mene, jer sam krotka i ponizna srca" (Mt 11, 29). Potrebno je sebe čvrsto izgraditi. Kršćanski život traži razboritost i unutarnje obraćenje. Ako želim ići za Kristom, ako se želi da on dopre do čovjekova srca, onda valja uzeti Isusovo srce. Kristova blagost i poniznost postupno ulaze u ljudsko biće, što ne traje jedan dan i zahtijeva duhovnu borbu. Mi smo u svijetu ali nismo od svijeta. Duhovni život zahtijeva promjenu, metanoju.⁴

Duhovni život zahtijeva istinsko nadiženje napetosti i u tome veliku ulogu imaju mir i radost. Mir duše je nešto vrlo važno u svim stadijima duhovnoga života. Bez mira, duhovni se život ne može razvijati. Bog boravi u smirenom srcu. Mir je, prema učenju sv. Augustina, "savršenost reda", što znači da su sve stvari na svojem mjestu, da se sve odvija onako kako se treba odvijati. Iz mira izvire osjećaj zadovoljstva, što opet znači biti u istini pred sobom, pred drugima i pred Bogom. Mir je nešto vrlo duboko, proizlazi iz središta bića, iz srca, jer proizlazi od Boga. Mir ne treba povezivati s nepokretnošću, neaktivnošću. Kršćanski mir nije oblik ravnodušnosti i nedjelovanja. Pravi se mir ne postiže samo ljudskom djelatnosti. Njega Bog daruje malo pomalo. Njega možemo naći u Kristu: "Mir vam svoj dajem. Ne dajem vam ga kao što svijet daje" (Iv 14,27). Radost duše je sjedinjena s mirom. Radost je povezana s pozitivnim pogledom na sve stvari. Radost je učinak djelovanja Duha Svetoga i ona se povezuje s porastom ljubavi. To je iskusila sv. Mala Terezija kada je čitala prvu poslanicu sv. Pavla Korinćanima: "U mahnitosti svoje radosti kliknula sam: O Isuse... Pronašla sam svoje zvanje: U srcu Crkve, svoje majke, bit ću ljubav i tako ću biti sve, a moj će se san ostvariti". Kršćanska radost potpuno nadilazi sve ljudske radosti. Radost može postojati i usred kušnji i nesigurnosti, u životnom križu. Nema ljudskog života bez imalo trpljenja. Trpljenje kako god bilo jako, ne doživljava se kao uništenje, razaranje, ono se doživljava kao sudjelovanje na križu Kristovu, te Krist sam nosi dio naše muke. Postoji još jedna poveznica u duhovnom životu, a to je vjernost. Duhovni se život živi u vremenu, u borbi i ta borba završava smrću. Postoji neka vrst nagrade za vjernost. Vjernost je najbogatiji i najosjetljiviji cvijet ljubavi. Vjernost je jedini kamen kušnje za ljubav.⁵

(nastavlja se)

¹ Usp. RAYMOND DARRICAU, BERNARD PEYROUS: Duhovnost, FTI. Zagreb, 2002., str. 96-99.

² Usp. Isto, str. 116-117.

³ Usp. isto, str. 100-102.

⁴ Isto, str. 103-107.

⁵ Isto, str. 108-113.

Piše: dr. Tadej Vojnović, OFM

Prolaz Jahvin i izlazak

Kao što smo već spomenuli, Pasha je središnji događaj u židovskoj povijesti, ona označava spasiteljski prolaz Božji Egiptom, oslobođenje iz ropstva. To je najveći Božji zahvat u izraelskoj povijesti, Božje djelo koje se treba prenositi s koljena na koljeno: *Kaži svome sinu: "Bili smo faraonovi robovi u Egiptu, ali nas je Jahve izveo iz Egipta jakom rukom"* (usp. Pnz 6,21). Stoga nije čudo što Knjiga Izlaska o Pashi govori u svim svojim tradicijama, često nespretno povezanih, često spajajući osnovne odredbe sa kasnijom praksom. Bio bi potreban opsežan rad koji bi to sve razlučio, ali to nije za ovaj prikaz. Želim se osvrnuti samo na neke bitne elemente i o njima nešto reći.

Janje, krv i izop

Sigurno primjećujete, čitajući Izl 12, da se najprije govori o *živinčetu* da bi se kasnije preciziralo *janje ili kozle*. U još kasnijoj praksi slavljenja Pashe bit će to samo *janje*. Ivan Krstitelj pokazuje na Isusa kao *Jaganjca Božjeg*, tj. onoga kojeg će sam Bog žrtvovati za novu Pashu, novi spasiteljski prolaz Božji koji će, sada, čovječanstvo izvesti iz ropstva. Stoga će Pavao apostol i napisati: *Žrtvovan je Krist, Pasha naša* (usp. 1 Kor 5,7).

Propis je da janje bude *bez mane, od jedne godine i muško*. Ovdje je važno naglasiti da janje žrtvuje cijela izraelska zajednica jer to je jedna Pasha, kao što će to biti i kroz svu povijest: kad god Izrael slavi Pashu, to je uvijek jedna te ista Pasha. U vrijeme ovog događaja Izrael živi podijeljen na plemena. Upravo Pasha i izlazak iz Egipta ujedinili će ih u jedan narod.

Obred krvi je vrlo važan i znakovit. Ovaj obred uzet je iz starih običaja nomadskih plemena koji su ulaze u šator mazali krvlju, kako bi bili pošteđeni od najrazličitijih zala. Krv u Bibliji znači život (usp. Pnz 12,23). Ovdje će upravo dovratci namazani krvlju donijeti život i spasenje, oslobođenje iz ropstva.

Izop je jedna vrsta trstike sa resom pogodna za škropljenje i upotrebljava se u obredne svrhe jer se vjerovalo da ima snagu očišćenja. Nju svećenik upotrebljava npr. kod očišćenja gubavca i umače je u krv žrtvova-

ne ptice (usp. Lev 14,6). Upotrebljava se, dakle, za mazanje krvlju životinje koja se žrtvovala. Osim toga, iz drugih mjesta zaključujemo da izop ima posebnu ulogu u očišćenju (usp. Ps 51,9 *poškropi me izopom da se očistim...*). U starozavjetnim obredima upotrebljavao se kao naše škropilo za blagoslovljenu vodu. U pashalnom propisu stoji: *Onda uzmite kitu izopa, zamočite je u krv što je u zdjeli i poškropite krvlju iz zdjele nadvratnik i oba dovratnik* (Izl 12,7.22). Nadvratnik i oba dovratka čine ulaz u kuću koja treba biti zaštićena kod Jahvinog prolaza Egiptom kako stoji: *Kad Jahve bude prolazio da pobije Egipćane, zapaziti će krv na nadvratniku i na oba dovratnika, pa će mimoići ta vrata i neće dopustiti da Zatornik uđe u vaše kuće da hara* (Izl 12,23).

Beskvasni kruhovi

Kao što običaj prinošenja prvine stoke živi kod nomada, tako kod sjedilaca kanaanskih ratara živi običaj prinošenja prvih plodova. I jedno i drugo događalo se u proljetnom mjesecu Abibu. Taj je mjesec doba žetve ječma i pšenice. Tada se uklanja prijašnji kvasni kruh a tako s njime i uskvasalo tijesto koje se čuvalo kao kvasac i od novog se brašna pravio kruh koji je bio beskvasni. To je simbol novosti. Zato apostol Pavao i opominje: *Očistite stari kvasac da budete novo tijesto, kao što i jeste beskvasni jer već je žrtvovana Pasha naša, Krist* (1 Kor 5,7).

Bibličari danas smatraju da su Izraelci taj blagdan primili tek kad su ušli u kanaansku zemlju i integrirali ga u obred Pashe budući da je i jedno i drugo bilo u proljeće. Tu je nakon toga i propis: *Sedam dana jedite beskvasni kruh. Prvoga već dana uklonite kvasac iz svojih kuća. Jer, tko bi god od prvoga do sedmoga dana jeo ukvasan kruh, taj se ima iskorijeniti između Izraelaca*. (usp. Izl 15).

Prolaz Jahvin

Jahvin je prolaz bio strašan i zastrašujući. Opisan je jednostavnim riječima ali ulijeva jezu i strah. Strašan se jauk razlijevao egipatskom zemljom. Nije bilo kuće u kojoj nije ležao mrtvac. Faraona je usred noći probudio očajan jauk koji se razlijegao Egiptom. Još nije znao da i njegov vlastiti sin, prijestolonasljednik upravo

umire. Pisac nas kratko izvještava: *U ponoći Jahve pobije sve prvorođence po zemlji egipatskoj: od prvorođenca faraonova, koji je imao sjediti na prijestolju, do prvorođenca sužnja u tamnici, a tako i sve prvine od stoke*. Svi su Egipćani pogodeni bilo da im je umro prvorođenac, bilo da im je uginula prвина stoke. Strašno!

Dogodio se sud Božji nad Egiptom. Mnogo je bilo opomena na koja se faraon oglašivao. Svaki je put pokušao Božji zahvat protumačiti naravno, ili je pak brzo zaboravljao strahote zla koja su zadesila Egipat. Čim je zlo prošlo, sve se vratilo na staro. Prolaz je Božji sud koji je izbavio Izraelce porobljavane i tlačene. Bog je stao na stranu potlačenih. Kao da čitamo ili slušamo Marijinu pjesmu "Silne zbaci s prijestolja a uzvisi neznatne" (Veliča).

Izlazak

Strahota Jahvinog prolaza Egiptom, smrt koja je ulazila u kuće Egipćana prisilila je faraona da još u noći pozove Mojsija i Arona. Dolazi do obrata situacije: sada faraon tjera Izraelce iz svoje zemlje: *Ustajte i odlazite od moga naroda i vi i vaši Izraelci! Idite!* Sada im dozvoljava da uzmu sa sobom svu stoku i sitnu i krupnu. Vrhunac ovog prikaza jest što faraon moli Mojsija i Arona da njega blagoslove!

Nije samo faraon tjerao Izraelce. Činili su to i sami Egipćani shvaćajući strahotu koja im se dogodila. Shvatili su i oni kao i faraon da je Jahve svojim prolazom ponizio sva egipatska božanstva i bogove koji im ništa nisu mogli pomoći (U filmu "Deset zapovijedi" upravo je to prikazano. Faraon nosi svojega umirućeg prvorođenca pred kip boga i vapije ali mu on ne može pomoći).

Pisac veličanstveno prikazuje izlazak Izraelaca iz Egipta brojkama koje ne moraju biti točne već izražavaju moć i veličinu Jahvinu koji porobljenog Izraela sada čini moćnim: *Bilo je oko šest stotina tisuća pješaka, osim žena i djece. A mnogo i drugoga svijeta pođe s njima...* (Izl 12,37-38). Pravac kretanja: od Ramzesa prema Sukotu! Mojsije ide na čelu! Da, Jahve je izveo svoje čete iz Egipta!

(U sljedećem broju:
S Jahvom na putu)

Dobro smo počeli

Kad počnemo svoju školsku i vjeronaučnu godinu blagoslovom, onda ona mora biti uspješna. A djeca Subotičke biskupije započela su godinu blagoslovom. O tomu svjedoče upravo ove stranice. Drugom prigodom pisat ćemo o blagoslovu, ali darujem vam jedan koji možete svaki dan izgovarati i vidjet ćete koliko će plodova biti.

Čestitam na lijepom i pobožnom početku!

Vaša Zvončica

Blagoslov školskih torba na blagdan sv. Franje

Na blagdan sv. Franje u crkvi Presvetog Trojstva u Somboru bilo je vrlo svečano jer je to u ovoj župi drugo proštenje, (nakon Presvetog Trojstva).

Na svetoj misi su se okupila i djeca iz svih somborskih osnovnih škola koja pohađaju vjeronauk, te je župnik **Josip Pekanović** na kraju svete mise blagoslovio njihove školske torbe. Djeca četvrtog razreda su napravila lijepu sliku crkve koja je bila izložena u crkvi. /Z. G./

Blagoslov školskih torba u Maloj Bosni

U nedjelju, 5. listopada, u župi Presvetoga Trojstva u Maloj Bosni, slavljena je sveta misa pod kojom su blagoslovljene školske torbe, učenici i njihovi učitelji.

Pod svetom misom koju je predslavio župnik **Željko Augustinov**, molili smo za uspješnu predstojeću školsku i vjeronaučnu godinu, kako bi učitelji imali razumijevanja za djecu a učenici bili poslušniji. Oltar su krasile mnoge torbe učenika osnovne i srednje škole. Nakon svete mise, župnik i učiteljice pozvali su učenike na kratko druženje u župi. /S.V.L./

Subotica – Sv. Juraj

SVI NA VJERONAUK

U župi Sv. Jurja u Subotici započeli smo novu školsku i vjeronaučnu godinu 5. listopada na svečanoj sv. misi zazivom Duha Svetoga.

Djeca su radosna, noseći svoje preteške torbe koje su čak bile i veće od njih samih, hrlila na susret s Isusom. Aktivno su sudjelovala na sv. misi pjevanjem, recitiranjem i napose slušanjem Božje riječi. Župnik, **István Dobai**, blagoslovio je djecu i sve što su stavili u svoje torbe. Poželio im je sretan početak i da ne zaborave ni vjeronauk na župi iako imaju previše obveza. Neka u svoj raspored sati ubilježe i sat vjeronauka. Mali prvšašići dobili su skroman dar od naše vjeroučiteljice i orguljašice dominikanke **č.s. Milene Filipović** koja je uvježbala djecu.

M o l i m o zagovor Blažene Djevice Marije da u ovoj novoj vjeronaučnoj i školskoj godini budemo pravi graditelji i navjesticitelji Kraljevstva Božjega.

Zlata

Blagoslov u Svetozaru Miletiću

Početak školske godine i kod nas u Svetozaru Miletiću protekao je uz blagoslov na svetoj misi u nedjelju 29. rujna uz zaziv Duha Svetoga. Svetu misu je služio naš vjeroučitelj i župnik **vIč. Antal Egedi**. Mi smo sjedjeli na oltaru gdje su bile i naše školske torbe koje su blagoslovljene na početku mise. Nas iz prvog razreda bilo je četvero od sedam, jer nas toliko pohađa vjeronauk. S nama je bilo i četvero prijatelja iz mađarskog odjela. Učenici 4. razreda su predvodili molitvu vjernika. Ovoj misi prisustvovali su i naši roditelji i naša učiteljica **Marija Bagi**. A na kraju nas je župnik počastio bombonima i čokoladicama.

Prvaci OŠ "Bratstvo – Jedinstvo", Svetozar Miletić

Misa za početak nove školske godine

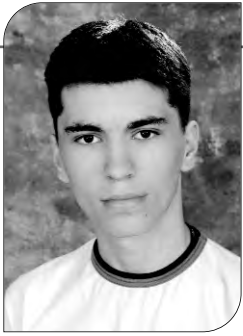
U srijedu 24. rujna u 11 sati, subotičku katedralu preplavila su školska i predškolska djeca, od kojih većina pohađa nastavu na hrvatskom jeziku, da skupa sa svojim učiteljima, vjeroučiteljima, nastavnica, profesorima i župnicima zazovu Duha Svetoga i obilje njegovih darova za početak nove školske godine. Svetu misu predvodio je katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić** u koncelecijaciji devet svećenika. Pjevanje na misi animirali su učenici OŠ "Matko Vuković" pod vodstvom učiteljice **Ane Čavrgov**, a njih je pratio dječji tamburaški orkestar HKC "Bunjevačko kolo" pod ravnanjem **prof. Mire Temunović**. Vreva i stiska oko 1100 nazočne djece postala je potpuno zanemariva kada je katedralom zaorila pjesma koja je ponijela sve, a osobito organizatore na čelu s **dr. Markom Senteom**.

U svom obraćanju djeci mons. Beretić je rekao kako nitko ne može učiti u mraku, pa stoga svi trebamo zazvati Duha Svetoga da nas obasja svojom milošću kako bismo

moгли što bolje učiti. "Kao što svijetle sjajni predmeti, obasjani sunčanom zrakom, i sami postaju izvanredno blistavi i iz sebe izaravaju drugo svjetlo, tako i duše pune Duha Svetoga, njime obasjane, i same postaju duhovne i drugima posređuju njegovu milost" – istaknuo je propovjednik. Nadalje, govoreći o različitosti darova koje primamo od Gospodina, on je rekao kako je potrebno moliti da ti darovi u nama rastu. "Djeco, prije učenja zovite u pomoć Duha Svetoga. Lakše ćete učiti. Sveti župnik Ivan iz Arsa je ovako govorio o snazi molitve: Djeco moja, srce vam je maleno, ali ga molitva širi i osposobljava da ljubi Boga" – poručio je župnik. Na kraju propovijedi on je ohrabrio školarce da hrabro i smiono kroče Božjim putovima.

Nazočna djeca su poslije mise imala priređenu zakusku, a potom su u katedrali sudjelovala na izvedbi pjesama koje su ove godine bile na repertoaru dječjeg Festivala bunjevački pisama. /Zv/

Uredio: Vladimir Lišić

Mladi

Gdje je nestala zdrava spolnost?

Nedavno sam u dnevnom tisku pročitao vijest da jedan poznati britanski glumac vodi kampanju po britanskim osnovnim školama. Naime, dotični glumac je homoseksualac, i ne samo da to svoje opredjeljenje javno propagira, nego obilazi škole uvjeravajući djecu koja još vjerojatno nemaju neko formirano mišljenje i stav o tome, da je "OK biti gay!" A s druge strane je svima već pre-dobro poznata tema – pornografija. Rasprostranjena u kioscima, u dnevnim novinama, časopisima, a o televiziji i internetu da i ne govorimo. Ukoliko navečer listate kanale na TV-u, velika je vjerojatnoća da ćete naletjeti na neki kanal koji pušta isključivo "sadržaj za odrasle". Na internetu opet, postaje pravi izazov pronaći stranicu na kojoj se ne pojavljuje bar neka sličica "gole tete" ili reklama, broj telefona, link i sl. A ako na nekom pretraživaču potražite pojam vezan za ovu temu, dobit ćete najviše rezultata, više nego za bilo što drugo.

Što nam sve to govori? S jedne strane, vodi se promidžba, štoviše nameće se mišljenje da je "OK biti gay" i to preko najmlađih koje uvjeravaju da je to potpuno prirodno, a s druge strane preplavljeni smo pornografskim sadržajima svuda oko nas. Činjenica je da su predbračni odnosi sasvim uobičajeni i da si u današnje vrijeme čudak ako ne uskočiš u krevet s prvom osobom koja naiđe. Uskoro će se pojaviti

mišljenje da nisi normalna osoba ako nisi gay ili promiskuitetan! Izopačena spolnost, da li heteroseksualna ili homoseksualna, opće je prisutna. Time svijet i društvo kljuka mlade i djecu!

Gdje je nestala zdrava spolnost? Seks ne smije biti tabu tema, naprotiv, danas se o tomu treba govoriti više nego ikada, ali na pravi i ispravan način. Parola *mlad - lud* ne smije biti izgovor! Prvenstveno, kao kršćani, ne smijemo sebi dozvoliti pogrešne poglede na spolnost (a kamoli praksu), nego trebamo biti "sol zemlje i svjetlo svijeta", kako bismo svjedočili da možeš živjeti čisto do braka, da nisi lud ako si hetero i nemaš predbračne odnose.

Priča je jasna. Svatko govori o onomu u što vjeruje, tj. svi osim nas kršćana. S jedne strane dozvoljavamo da nam pune glave idejama o normalnom životu (kao homoseksualac), a s druge i ovu spolnost koju je sam Bog osmislio kao dar koji se događa u sjedinjenju dva tijela u bračnoj ljubavi izopačuju! Svi "furaju" svoj fazon. A mi? Mi, koji znamo što je ispravna, prava i čista spolnost, jer nam je to Bog objavio, šutimo kao zaliveni, stidimo se reći istinu, a slušamo laži!

Dragi mladi, ne smijemo dopustiti da se jedna od najdragocjenijih ljudskih osobina izvrgne ruglu, da postane nešto svakodnevno, potrošno i bezvrijedno!

Vladimir

Mladi o samoubojstvu

Kao i svake nedjelje, tako se i prve nedjelje listopada u vjeronaučnoj dvorani župe Sv. Roka okupilo oko 40 mladih na vjeronauk. Na tom susretu mladi su razgovarali i raspravljali na temu samoubojstva. Nazočnima su se najprije obratili Petar Gaković i Nevena Mlinko, koji su dali uvod u temu, nakon čega su se i ostali uključili i aktivno sudjelovali u raspravi.

Najprije su nam priopćili neke od informacija i statističke podatke vezane uz samoubojstva u našoj zemlji i gradu. Poražavajuća je činjenica da je naš grad dugogodišnji rekorder po broju samoubojstava u Europi. Također smo došli i do informacije da se u posljednjih četrdesetak godina broj samoubojstava u svijetu uvećao za 60 posto. Nakon toga postavljeno je pitanje koji su uzroci tolikih samoubojstava, a mnogi od nas izrazili su svoje mišljenje. Neki od uzroka koje smo naveli jesu ovisnost o drogi, kockarski dugovi, depresija, usamljenost, neprihvaćenost i razni obiteljski i društveni problemi. Potom smo bili upitani bismo li izvršili samoubojstvo, a odgovor svih nas je bio NE! Potom nas je Nevena zamolila da zaigramo jednu "igru" u kojoj je svatko od nas trebao zatvoriti oči i zamisliti sebe u svom najvećem strahu, kao npr. da je ostao bez obitelji, u velikim dugovima i sl. Nakon toga Nevena nas je ponovno upitala bismo li u toj situaciji izvršili samoubojstvo, a odgovor svih nas je ponovo bio negativan. Poslije toga nam je bilo postavljeno pitanje, što bismo učinili i kako bi se ponijeli kada bi nam prišla neka osoba i izjavila nam da će ona izvršiti samoubojstvo. Vjerovali ili ne, neki od nas su čak i rekli da bi se nasmijali kada bi im takva osoba prišla, dok su neki od nas izjavili da ne znaju što bi učinili. Ostali su rekli da bi oni najprije pokušali smiriti tu osobu, a potom lijepo razgovarati s

njom i odvesti ju nekomu tko bi joj stručno pomogao.

Mnogi od nas rekli su kako osobu u takvoj situaciji treba podsjetiti na njene dobre kvalitete, uključiti je u vjerske aktivnosti, potaknuti njenu obitelj na razgovor s "bolesnikom" itd.

Rad smo završili molitvom našem nebeskom Ocu.

Dario Dujak

OBAVIJESTI OBAVIJESTI OBAVIJESTI OBAVIJESTI

Tribina mladih

Datum: 19. 10. u 19 sati u Katoličkom krugu.

Predavač: prof. dr. Vladimir Dugalić iz Đakova

Tema: Brak za početnike

Radio Marija

Emisija za mlade

**svake nedjelje od 14.45 do 15.45 sati
na 92MHz**

Moral je precijenjen

"Znaš što se dogodilo? Nije da ogovaram, ali jednostavno ne mogu prešutjeti. Strašno – ostala sam zapanjena! Sjećaš se one male Mije? Plava kosa, 2. b. Izašla sam u subotu s društvom. Volim biti prisutna u gradskoj modnoj indu-

striji. Ljudi se stalno trude promijeniti svoj stajling, kao da su na modnoj pisti. Ali, ona me je totalno iznenadila! Nije kao ostale frajljice, barem nije bila takva. Odjenula je tra-per suknju – suknjicu – suknjičicu! Majica skroz uz tijelo. Neću zalaziti u to tko što voli nositi. Ipak, živimo u slobodnom, demokratskom

društvu. Ako je njoj bilo prijatno u tomu, onda OK. Čak mi se njena majica i svidjela. Nisam više obraćala pozornost na nju, sve dok mi se nije ubacila u kadar. I noge i ruke na sve strane – što njene na drugima i od drugih na njoj! Taj njen ples. To se ne može nazvati plesom, osim onim uz šipku. Sva se previja oko onih momaka oko nje. I smješka! Uživa! Uživa u sebi i efektu koji izaziva. Nisam mogla povjerovati. To što je bio polumrak i alkohol na prodaju nije značilo da drugi ne vide. Ajd' i to što drugi vide, ali što to ona radi!

Misliš li ti da moral nije od tolike važnosti i vrijednosti o kojoj najčešće govore stariji ljudi, da jest ili da bi trebao biti?

Ej, sama si rekla u kakvom društvu živimo. Ne razumijem što se onda čudiš! Niti ja osobno vidim išta loše u tomu. Kao mala, dobra Mia te iznenadila?! Ona se ni po čemu ne razlikuje od drugih. Zapala ti je za oko zato što ju poznaješ od ranije, ali da si se malo osvrnula oko sebe, vidjela bi da to svi rade! To je naš način života. Slušaj, tako bi i ti našla dečka, a ne bi stalno čamila sama! To se tako radi! Opusti se, prestani malo razmišljati, i skini s lica tu začuđenost i nevjericu!"

Mnogi stariji ljudi osuđuju mladež za nemoral. "Osuđeni" im najčešće upućuje odgovor ovakvoga sadržaja: vrijeme vaše mladosti i ove naše – sadašnje, nije isto i zbog toga nam ne možete prigovarati; ne razumijete. Ukoliko bismo upitali mladoga čovjeka što je za njega moral i što je moralno, sigurno bi neki rekli da je moral jedan precije-

njen pojam. Misliš li ti da moral nije od tolike važnosti i vrijednosti o kojoj najčešće govore stariji ljudi, da jest ili da bi trebao biti?

Još davno je antički filozof Sokrat rekao da po svojoj

Kritički ispitujmo život današnjih ljudi

prirodi svi ljudi teže dobru i u tom je svjetlu definirao moral. Drugim riječima, u prirodi svakoga čovjeka je da žudi, da u svojim djelima, mislima i riječima, u svom svakodnevnom životu želi i radi za dobro. Svaka mlada osoba ima iza sebe proživljeno djetinjstvo. Sva se ona razlikuju jedna od drugih, ali jedno im je

zajedničko. Nijedno dijete nije samostalno, nego ga u početku hrane, kupaju, kasnije usmjeravaju, nagrađuju i kaž-

Mlad čovjek je prestao kritički promišljati stavove i ponašanje društva, provjeravati ih i reflektirati. Najširi su i najlakši putovi kojim ide masa, ali ne znači da su oni uvijek ispravni.

njavaju, tj. odgajaju njegovi roditelji. I ne govore bez razloga roditelji da vruću peč ne treba dirati. Međutim, to dijete odraste i samo odlučuje što hoće, a što ne. Posebno je bitan osjećaj i odabir onoga što smatra dobrim, a što štetnim, lošim. Činjenica je da relativizam nemilosrdno napada naše društvo. Što je dobro, a što loše? I mogu li se dobro i loše relativizirati? Ne, nikada! Ono što je dobro, uvijek ostaje dobro, a zlo je uvijek zlo. Kako onda moral, činjenje dobra, može vremenom promijeniti svoj oblik i sadržaj?

Smjernice ka dobrom svakako treba tražiti u svojem iskustvu, ali naročito u govoru svoje savjesti. Uzrok gušenja i "transformiranja" morala ne leži u novim otkrićima i idejama, u novom vremenu, nego u stalnom ušutkavanju i oglašivanju na glas svoje savjesti. "Maniri" suvremenoga društva se iznimno lako usvajaju. Biti kao ostali. Biti prihvaćen jer razmišljaš kako drugi žele, jer radiš kako drugi rade. Mlad čovjek je prestao kritički promišljati stavove i ponašanje društva, provjeravati ih i reflektirati. Najširi su i najlakši putovi kojim ide masa, ali ne znači da su oni uvijek ispravni.

Pozivam vas da kritički ispitujemo "život" današnje populacije i postupamo u skladu s vlastitom savjesti.

Nevena Mlinko

Što sve nude današnji mediji?

Kao što svi znamo, mediji predstavljaju sredstva informiranja putem kojih se bez ostvarivanja osobnog kontakta prenose informacije koje imaju direktni utjecaj na formiranje javnog mnijenja. Njihova osnovna odlika jest da prenose informacije, ne pojedincu već širem krugu ljudi. Tako se u medije danas ubrajaju: novine (časopisi), knjige, radio, televizija i naravno ono bez čega današnji mladi teško mogu zamisliti svoju svakodnevnicu, a to je svakako Internet.

Sve je počelo od Gutenberga i njegova stroja za tiskanje, koji je bio "dar s neba" za sve znanstvenike i crkvene

prepisivače, jer je prepisivanje knjiga bio jedini način umnožavanja i širenja pisane riječi. Ubrzo nakon toga pojavile su se prve tiskane novine, koje su u mnogome pomogle razvitku trgovine (zbog oglasa koji su se u njima nalazili), kao i u poboljšanju opće informiranosti naroda. Danas imamo bezbroj novina, časopisa i magazina koji pišu o najrazličitijim temama (sportu, automobilima, životinjama, razgolićenim djevojkama, najnovijim skandalima, a mogu se naći i informacije kada očekujemo "smak svijeta"). Ponuda je velika, a istine je malo! Istina se ili ne piše ili se iskrivljuje, jer komu još danas treba istina? To danas ne prolazi!

Dokazano je da većina informacija u novinama nije u potpunosti istina, nego poluistina! Nije li sotona poluistinom prevario Evi, rekavši joj: "Ne, nećete umrijeti! Nego, zna Bog: onoga dana kad budete s njega jeli, otvorit će vam se oči, i vi ćete biti kao bogovi koji razlučuju dobro i zlo" (usp. Post 3,4-5). Poluistina, jer njima se zbilja otvoriše oči, ali ne postashe bogovi, nego shvatiše da su goli, pa se brzo obukoše! Promatrajući razvitak tiskanih medija, imajući u vidu saznanje da je prva tiskana knjiga bila Biblija, pitam se jesu li pisani mediji i dalje "dar s neba" ili su postali oružje neprijateljsko? Stoga pažljivo birajmo što ćemo čitati i komu ćemo vjerovati, jer mnogo je zmija u

današnjim medijima koje žele ugristi naša srca i zaraziti ga otrovom.

Daljim razvitkom ljudske misli, dolazi do pronalaska radio valova, putem kojih se prenose informacije. Kada su se pojavili, svi su gledali u kutiju i uporno tražili ono malo biće koje živi unutra, jer što bi se drugo moglo čuti. Radio je bio još prihvaćeniji, jer su i nepismeni mogli saznati što se to događa po cijelom svijetu. Pojavom televizije radio polako "izlazi iz mode" jer zašto bismo samo slušali kada istodobno možemo i slušati i gledati. Radio se koristi samo dok se glača ili vozi automobil. Vjerojatno zbog toga "zmiji"

nije toliko stalo do ovog medija (a i nije baš da donosi neki veliki profit), pa se na radiju uglavnom sluša glazba ili vijesti. Ali zato je televizija u potpunosti pod zmijinim utjecajem. Putem televizije su se u početku prenosile vijesti, emitirale su se kulturne, obrazovne i znanstvene emisije u cilju općeg obrazovanja nacije, emitirane su serije koje su okupljale obitelji i činile da se svi zajedno malo odmorimo i slatko nasmijemo. Danas su vijesti među najgledanijim emisijama (naravno zbog ubojstva, prijevera, skandala). Kao takve, one su veoma jako oružje za manipuliranje "masom". Umjesto da objektivno izvješćuju narod o novonastalim događajima, one služe za propagiranje određene političke misli, za vrijeđanje onih koji ne misle kao oni, suptilno se skrivajući izu slobode medija, koju demokracija mora osigurati. A o objektivnosti ni traga.

Kulturne i obrazovne emisije su nestale sa naših programa, a vjerske se redovito pojavljuju, ali samo za vrijeme najvećih blagdana kada treba poljuljati vjeru gledatelja ubacivanjem neistina ili poluistina kao što su Da Vincijev kod, Judino evanđelje, otkriven novi Isusov grob i sl. Pojam zabavnog programa je promijenio svoj smisao te propagira vanjstinu, površnost i nemoral, dok zanemaruje nutrinu čovjeka i istinske vrednote, a gleda se kao da je obvezan. U korijenu njegove riječi se vidi što bi on trebao biti, program koji služi za zabavu i odmor, ali on je kod većine postao glavna životna okupacija i to toliko da nestanak struje ili izmjena programa dovodi do živčanog sloma. Svađe oko daljnjskog upravljača su prevladane, jer danas svatko ima vlastiti televizor i provođenje sati i sati pred njim postala je normalna stvar.

U novije vrijeme primat nad televizijom po pitanju provedenoga vremena pred nekim uređajem preuzeo je Internet, čak u toj mjeri da postoje organizirane institucije za odvikavanje od računala i Interneta. Razlog je u tomu što Internet pruža puno

više mogućnosti od bilo kojeg dugog uređaja. Naravno, početna ideja i za Internet bila je dobra – olakšan pristup mnogim korisnim informacijama i kontakt s ljudima diljem svijeta. Danas se mogu gledati filmovi, igrati igrice protiv cijeloga svijeta, kupovati stvari i nažalost, ima se pristup mnogim nekvalitetnim i lošim sadržajima koji su po principu poluistina zamaskirani. Internet pruža bezbroj mogućnosti, do te mjere da je čovjek u stanju izgubiti kontakt sa stvarnim svijetom oko sebe.

Na kraju, postavlja se pitanje jesu li mediji uopće dobri ili ne? Mediji sami po sebi nisu ni dobri ni loši, ovisi kako ih koristimo! Činjenica kako je prva tiskana knjiga bila Biblija, govori nam da su u početku mediji služili dobrom i širili su dobro. Je li tako i danas? Nisam siguran...

David Anišić

Hodočastili smo u Svetu zemlju

Po povratku iz Izraela ili kako uvriježeno kažemo – Svete zemlje u kojoj smo boravili od 15. do 21. rujna, imam želju s vama, dragi čitatelji, koji ondje niste bili, podijeliti svoje oduševljenje koje nosim sa spomenutoga hodočašća. Na put u Svetu zemlju krenuli smo s beogradskog aerodroma Nikola Tesla u noći 14. rujna (u to je vrijeme kod nas temperatura bila oko 15 C), da bi nakon tri sata leta sletjeli na predivan i ogroman aerodrom u Tel Avivu gdje je temperatura bila 25C. Slijedi potom prijelaz s aerodroma u hotel u Nazaretu. Već sam put od aerodroma do Nazareta je bio dojmljiv, budući da smo išli prema gradu odakle je sve počelo, a u kojemu smo boravili nekoliko dana. U prihvatilištu Casa Nova u Nazaretu kojega vode oci franjevci, sve je prilagođeno hodočašću, a ne tek odmoru ili kakvom drugom turističkom aranžmanu.

Ponedjeljak, 15. rujna, proveli smo u Cezareji. Riječ je o starom rimskom gradu u kojemu Isus nikada nije bio, ali je za povijest ovoga grada važno da ga je gradio Poncije Pilat i ondje nalazimo jedini pisani dokaz da je Poncije Pilat doista postojao i bio prefekt Judeje. Teatar, ostaci rimskih statua, stara luka – sve je to odlika Cezareje. Nastavljamo ka brdu Karmel, ulazimo u karmelićansku crkvu Stella Maris (Zvijezda mora) u kojoj stoji Ilijina (Tišbijca) špilja, a crkva uz samostan je izvor karmelićanskog reda. Krećemo prema Acre gdje susrećemo staru križarsku tvrđavu i vraćamo se u Nazaret. U Nazaretu istoga dana posjećujemo Baziliku Navještenja u kojoj s razlogom možemo reći: "Ovdje je riječ tijelom postala". Uz nju je i Josipova kuća i radionica i nedaleko njih Sinagoga u koju je jedno prilikom ušao Isus, razvio svitak i pročitao: "Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza" (Lk 4,16-30).

U utorak 16. rujna, najprije posjećujemo Kanu Galilejsku, a usput prolazimo kraj kuće Natanaela iliti Bartolomeja u kojoj je Isus znakovito pretvorio vodu u vino (Iv 2,1-12). Nastavljamo ka Brdu Blaženstava, i prolazimo usput kroz stari grad Korozain, gdje u ondaš-

njoj sinagogi još stoji Mojsijeva sudačka stolica, da bismo na kraju stigli i do Brda Blaženstava na kojemu je Isus izrekao besjedu koja je manifest kršćanskoga života (Mt 5). Putujemo potom ka Kafarnaumu, obilazimo Petrov grad, Sinagogu, Isusovu podstanarsku sobu. Uz ovaj kraj je Isus najviše i djelovao te zato obilazimo mjesto Tagbha gdje se dogodilo umnažanje kruhova, kao i crkvu u kojoj je Petar dobio svoje prvenstvo u crkvi. Istoga dana obišli

smo još jedan stari rimski grad – Tiberijadu, a potom se spuštamo na samu obalu Galilejskoga mora i krstarimo po njemu, da bismo zatim otišli na rijeku Jordan i ondje obnovili svoje krštenje. Penjemo se potom na brdo Tabor na mjesto gdje je Isus u svojoj Teofaniji stao pred učenike (Mk 9,2-13), a potom slijedi povratak u Nazaret.

Poganski grad Cursi obišli smo u srijedu 17. rujna, a potom odlazimo i u Jerihon – prvi grad na koji su u Obećanoj zemlji naišli Izraelci, zatim Qumran – esensku nastojbu u kojoj su marljivi Eseni prepisivali Bibliju i jedan od njih i Ivan Krstitelj. Upoznajemo nedaleko odatle udaljeno Mrtvo more i krećemo ka Jeruzalemu. Stižemo u gužvu, u najposjećeniji hodočasnički grad na svijetu. Najprije posjećujemo Kajfinu palaču, palaču velikog svećenika gdje je sad znakovita crkva Sv. Petra od pijetlova pjeva. Do kraja hodočašća ostajemo u Jeruzalemu.

Četvrtak, 18. rujna, započinjemo odlaskom na Maslinsku goru, crkvu Dominus flevit – mjesto na kojem je Isus plakao nad Jeruzaelemom (Lk 19,41-44). Nakon toga krećemo u

Betlehem u kojemu obilazimo: Pastirsko polje, zatim se upućujemo ka Hebronu, danas palestinskom teritoriju gdje je čuven biblijski hrast Mamre i gdje su pokopani Abraham i Sara.

Petak 19. rujna bio je namijenjen za križni put, i to onom cestom kojom je sam Isus prošao. No, kako je rujna bio mjesec ramazana za muslimanke vjernike, oni su u petak imali svoju molitvu, a mi smo križni put obavili u subotu. No, taj smo dan zato iskoristili za obilazak Zida plača, židovsku četvrt i sinagogu u njoj, zatim dvoranu Posljednje večere, crkvu Usnuća Marijina, da bismo potom imali i svetu misu u Bazilici Svetoga groba.

Križni put imali smo u subotu 20. rujna, a toga smo se dana bolje upoznali s Jeruzalemom, a vidjeli smo Damašćanska, Jafina i Nova vrata. Poslijepodne smo posjetili Litostrotos, palaču Poncija Pilata, kupalište Bethesda gdje Isus ozdravlja uzetoga (Iv 5,2-9), a nakon toga odlazimo na

Kalvariju, kamen Isusova pomazanja i Sveti grob.

Posljednjega dana hodočašća, u nedjelju 21. rujna, obilazimo Maslinsku goru, crkvu Očenaša, Getsemanski vrt, Marijin grob, u crkvi Svih Naroda imamo misu, zatim odlazimo na Lazarov grob u Betaniji, Ain Karin u kuću Elizabete i Ivana Krstitelja, obilazimo Veliku sinagogu i Knesset (Izraelsku skupštinu), Muzej holokausta, maketu Isusova Jeruzalema i dr.

Iako sam zbog skućenosti prostora puno toga izostavio i puno toga nam je još ostalo u srcima, a to je upravo dio kojega smo na ovom hodočašću dobili od **p. Tadeja Vojnovića**, moram istaknuti da smo bili počašćeni da je s nama hodočastio i beogradski nadbiskup **Stanislav Hočevar** te 27 svećenika Beogradske nadbiskupije.

U ime svih hodočasnika, zahvaljujemo organizatorici puta **Tatjani Cvetković** i p. Tadeju Vojnoviću, na uvijek iscrpnom tumačenju svih mjesta u ovoj divnoj zemlji.

S. Bašić

Od srca – srcima...

Dragi čitatelji! Opet je preda mnom (tako znakovito!) Ladislavova plava ZVONIK šalica (mojoj je slomljena drška, pa ju koristim za hladne napitke) s kavom, koju smo Ladislav i ja dobili od urednika preč.Anišića, a koja me uvijek podsjeća na to koliko volim ZVONIK... Volimo ga i darujemo mu – za dragog Boga i za sav naš narod – nekad i ono najdragocjenije: obiteljsku idilu, odmor, vrijeme za druženje s prijateljima. Postoje i drugi koji još više vole ZVONIK, koji još češće tijekom rada mole za sve koji su ga pisali, uređivali, koji će ga tiskati, a najviše za one koji će ga čitati, za Vas, dragi vjerni čitatelji. Više od ičega vrijedi ono Vaše: "Joj, tako volim čitati NAŠ Zvonik!" (I JEST VAŠ!!!☺), "Kako ste krasno napisali ono o muškarcima..." (NARAVNO, KAD SU I ONI KRASNI!;-)☺), "Prvo čitam obiteljsku, ostalo kad stignem – djecu, mlade..." (TAKO TO BUDE I U ŽIVOTU) i još puno Vaših izjava, koje pamtimo i s ljubavlju ponavljamo u srcu. One su važnije od osjećaja krivice zbog kašnjenja i čak ponekog zanemarivanja obitelji, od nestanaka struje i kvarova računala, nestanka internet sati u najnezgodnijem trenutku, od boli kada se upitamo vrijedi li sve to pored svih tih mučnih situacija, možemo li mi to i... Kao i uvijek, kao svaki roditelj, pa konačno svaka osoba (jer nitko nije imun na život) kažemo: "♫ NE ODUSTAJEM ♫ ..." ZVONIK se i dalje – i tako mora biti! – piše od (naših) srca (Vašim) srcima... Ne odustajmo!

razmišljanje

ŠTO SE SVE PROMIJENILO?

O obitelji – tradicionalnoj i suvremenoj – mnogi sociolozi, psiholozi i pedagozi daju svoje mišljenje. Javno mnjenje se više bavi "surovom realnošću" i bilježi samo krize, probleme, tragedije i negativne statistike o suvremenom braku i obitelji. Zaboravljamo kako je nekada bilo; malo je onih roditelja koji odgajaju "kako su i oni odgajani", a još manje onih koji su taj odgoj i lišili manjkavosti, tj. umjesto straha dodali povjerenje, umjesto batina i "rondzanja" duge razgovore u tonu međusobnog poštivanja i ljubavi! Svi kao da odgajamo u trku, u prolazu, dok telefoniramo, onako usput. Iako život nije uvijek lak (ali je lijep!), mudri ljudi zastanu i preispitaju sebe, i svoje obiteljske životne izbore i čine korake kojima se vraćaju na pravi put. S vjrom da će Duh Sveti sve nas prosvjetliti da to činimo i ponavljamo kad god to treba, dajemo malu paralelu obitelji nekad i sad.

Može vam poslužiti kao časnik uz kavu, ideja za obiteljski igrokaz (ja bih mogla bit "bačo"!)

ili tek – razmišljanje...

OBITELJ NEKAD: tata je "glavni", radi cijeli dan vani i kad dođe kući, kažnjava "neposlušne", a najmlađi članovi već vjerojatno spavaju, pa baš ne vide oca. Poštivanje i bespogovorna poslušnost nije upitna, što i nije tako loše, dok djeca ne odrastu, a pravila i odnos ostaju isti! Blagdani i nedjelje su divne, ako otac ne pretjera s pićem ili ako to zna lijepo "nositi". Mama cijeli dan radi u kući i oko nje, kuha i hrani cijelu obitelj, sprema i usput odgaja, kako bi sve bilo "na mjestu". Uvijek je tu, malo spava i negoduje samo u sebi, jako voli svoju djecu, ali ih ne stiže maziti i gledati (uvijek još samo nešto dovršava), sretna je i ponosna u dane blagdana, a ako ne dobija dovoljno ljubavi i poštovanja, pa makar i bez zahvalnosti (ne, to je samo riječ!), pri kraju oboli od srca, šećera ili slično.

OBITELJ DANAS: tata i mama oboje rade vani, često produženo, djeca su kod kuće puno manje vremena ("zbrinuta" u vrtićima i dnevnim boravcima ili kod baka, tetaka ili susjeda, često na žalost i sama!), puno se manje vide i s mamom i s tatom. Svi su često umorni (roditelji od posla, djeca

od škole, dodatnih aktivnosti i raznih ekrana – TV, računalo, mobitel). Svi znaju za svoja prava (i žene i djeca, a u posljednje vrijeme imamo i branitelje muških prava – pozdrav mladom gđinu koji ih propagira) i žestoko se bore za njih, pa od te borbe nemaju vremena za dužnosti. Svi se jako vole, puno maze, ali i puno svađaju, možda zato što djece ima PUUUNO manje nego nekad, pa se ipak ponešto stiže, najčešće – razvesti! (pozdrav gospodi statičarima!)

P.S. Slike su namjerno ovakve – prikazuju obitelj koja to nije! Pogledajte bilo koju vašu obiteljsku, nasmiješite se sretno, udahnite duboko i ne brinite se tjeskobno, jer sami nismo mi ♫ – BOG JE TU! A On je POBIJE-DIO SVIJET! ☺ vh

jedna slika - jedna priča

Tek što su stigli u vikendicu, mama i njezin četverogodišnji sinčić Marko počeli su lov na pauke koji su posvuda ispleli mreže.

Najednom će Marko: "Male pauke nemoj ubijati!"

Na to će mama: "Ali zar ne vidiš kako su ružni?"

"Svojim su mamama oni vrlo dražesni!" odgovori Marko.

Paukova djeca

"Bog je otac; on nas voli kao što nas vole naše mame!" rekla je jedna djevojčica na satu vjeronauka. Možda u samom sebi i ne nalaziš mnogo stvari koje ti se sviđaju, ali za Boga si ti najljepše stvaranje svemira.

(Bruno Ferrero "Priče iz pustinje")

MALE MUDROSTI

Kada Bog uslišava molitve

Čovjeku se smučilo odlaziti na posao svaki dan dok njegova žena stalno ostaje kod kuće. On je želio da ona vidi kroz što sve on pro-lazi, te se pomolio: "Dragi Gospodine! Ja idem na posao svaki dan i radim tamo 8 sati dok moja žena samo ostaje kod kuće. Želim da ona zna kroz što sve prolazim, i zato Te molim da dozvoliš da se njeno tijelo zamijeni s mojim na jedan dan. Amen." Bog je, u svojoj beskrajnoj mudrosti odobrio čovjeku tu želju. Sljedećeg jutra, naravno, čovjek se probudio kao žena. Ustao je, spremio doručak svojoj supruzi, probudio djecu, pripremio im odjeću za školu, postavio doručak, spakirao užinu, odvezao ih u školu, vratio se kući i pokupio stvari koje su za kemijsko čišćenje, odnio ih na kemijsko, svratio u banku podići novac, obavio kupovinu, zatim otišao do kuće ostaviti namirnice, poplačao je račune i sredio čekovnu knjižicu. Zamijenio je pijesak u kutiji za mačku i okupao psa. Tada je već bilo 13 sati te je požurio namjestiti krevete u spavaćim sobama, oprati rublje, usisati, prebri-sati prašinu i prebrisati pod u kuhinji; odjurio je po djecu u školu i upustio se u prepirku s njima na putu do kuće. Spremio im je mlijeko i kola-čiće i pomogao im oko domaćih zadataka. Zatim je pripremio dasku za peglanje, pa je gledao TV dok je peglao rublje. U 16.30 je počeo guliti krumpire i prati povrće za salatu, pohao je šnicle i čistio grašak za večeru. Poslije večere, očistio je kuhinju, uključio perilicu za suđe, složio ispeglano rublje, okupao djecu i stavio ih na spavanje. U 9 uvečer je bio iscrpljen, a kako kućni poslovi još uvijek nisu bili završeni, otišao je u krevet jer se od njega očekivalo da vodi ljubav sa ženom, što je nekako uspio obaviti bez žalbi. Sljedećeg jutra, čim se probudio, kleknuo je kraj kreveta i rekao: "Gospode, ne znam što sam mislio. Mnogo sam pogriješio kada sam zavidio ženi što svaki dan ostaje kod kuće dok sam ja na poslu. Molim Te, kad Te molim, dozvoli da se vratim u svoje tijelo." Gospod mu, u svojoj velikoj mudrosti, odgovori: "Sine moj, osjećam da si naučio svoju lekciju, i bit ću sretan da sve vratim onako kako je bilo. Samo, morat ćeš sačekati 9 mjeseci. Prošle noći si zatrudnio."

(www.katolici.org)

za život: **MARIJA****Isus je devet mjeseci rastao pod srcem majke Marije...**

Bog je pripremio Mariju i Josipa za prihvaćanje Spasitelja, Božjeg Sina. Oni su bili obdareni mnogim izvanrednim darovima Ljubavi, ali su bili pravi ljudi i u svemu nama jednaki osim u grijehu.

Ovom slikom želimo se podsjetiti da nam je sv. Obitelj slična i u onim životnim prilikama što ih donosi svaka nova trudnoća. Marijino dijete i Josipov posinak bio je sam Božji sin, a naše je dijete posvojeno Božje dijete.

Evangelje nam svjedoči da Marija NIJE PREDVIĐALA materinstvo, nego je bila raspoložena za doživotno djevičanstvo. Kad joj je bio saopćen Božji plan, ona odgovara: "Evo službenice Gospodnje". Iako ta trudnoća nije bila u ljudskom planu Josipa i Marije, oni su ju prihvatili s pravom ljubavlju. **MOLIMO SE MARJI I JOSIPU DA SVAKO SVOJE DIJETE VOLIMO NJEŽNOM I ZRELOM LJUBAVLJU!**

Marija i Josip su imali sve moguće poteškoće u vezi s trudnoćom, koje mogu imati današnji parovi. Bili su siromašni, bili su progonjeni zbog te trudnoće i djeteta. Da spasu sebe i dijete morali su otići u tuđinu. **MOLIMO SE MARJI I JOSIPU DA USPRKOS SVIH POTEŠKOĆA KOJE PROŽIVLJAVAMO IPAK PRIHVAĆAMO I VOLIMO SVAKO DIJETE.**

Kod začeca Isusu su bili određeni boja očiju i kose, stas i fizionomija i otisci prstiju. Njegovo Presveto Srce počelo je kucati oko tri tjedna nakon začeca u utrobi Njegove majke. Ovo isto Srce kojim nas danas ljubi. **MOLIMO ISUSA DA BUDEMO PRAVI RODITELJI I DA SVAKO SVOJE DIJETE VOLIMO OD POČETKA, OD ZAČEĆA!**

protiv života: **LOŠ SPOLNI ODGOJ**

"Ljudska prava" na životne izbore moramo prihvaćati i poštivati i kad ih smatramo pogrešnima, potpuno u suprotnosti s našim kršćanskim životom i moralom, čak GRUJEHOM. Ne možemo nikoga natjerati da promijeni svoje (homoseksualno) opredjeljenje, ali djecu moramo odgajati pravilno, kršćanski, točno ih informirajući o svemu što u svijetu postoji, jasno i sigurno im govoreći što je dobro, a što zlo. Ipak, "svijet" ne čini tako...

"Nevjerojatno je što se pokušava progurati djeci pod seksualnim odgojem, i to vrlo nametljivo. Neke pojedinosti iz toga znam i katastrofalne su. U Španjolskoj je vjeronauk skinut s popisa obveznih predmeta, a u njihovom seksualnom odgoju koji je sada pak postao obvezan je toliko "bljuvotina" da je to strašno. Naravno, homoseksualni lobi je tu imao svoje prste kako ima i kod nas. "Queer" udruga (homoseksualna) je jako krenula u gaženje najsvetijeg roditeljima – djece. Čak su raspisali natječaj za homoseksualnu bajku za djecu! (...)" (svjedočenje sa internetske stranice)

Somborska župa u 16. stoljeću

Franjevačka prisutnost

Somborski gvardijan, o. Jerko Jakočević je 8. studenoga 1781. godine uputio spomenpismo Gradskom senatu. U tome pismu on ističe kako su pripadnici franjevačke provincije svetoga Križa Bosne Srebrene za vrijeme turskoga ropstva predano služili somborskim katolicima. U svome odgovoru Gradski senat primjećuje da su franjevci zaista 200 godina pastoralno djelovali u Somboru. To bi značilo da su 1581. godine već bili u Somboru. Prvi somborski župnik, svjetovni svećenik, **Matej Slatković** u svojoj kronici pod naslovom *De primis Christianis incolis (Prvi kršćanski stanovnici)* tvrdi da su franjevci u Somboru djelovali i prije Mohačkoga poraza (1526. godine). Kako puk, tako su i franjevci živjeli vrlo siromašno. Hodali su odjeveni u tursko odijelo. Živjeli su, kao i kršćanski puk, u krajnjoj nesigurnosti. Turci su ih ipak nekako i cijenili, zato što su oko sebe okupljali kršćanski puk, pa je za Turke tako bila osigurana obrada zemlje. Osim toga, oko franjevaca se množio i broj poreznih obveznika. Ponekad su Turci podnosili čak i gradnju malih kapelica. Ophodi, zvonjenje i javna služba Božja bila je zabranjena. Osim toga, Turci nisu dopuštali djelovanje svjetovnih svećenika. Tako su franjevačke zajednice u Baču, Baji, Subotici i Somboru sve više postajale mete hrvatskih iseljenika iz Bosne, Hercegovine, Dalmacije i Slavonije.

Biskupska vlast

Kalačko-bački nadbiskup **Pavao Tomori** je pao pod Mohačem 1526. godine. Nedugo poslije njegove pogibe, Turci su zauzeli čitavu Kalačko-bačku nadbiskupiju. Gotovo sve su crkve porušene, a tako i prvostolna crkva u Kalači, kao i ona u Baču. Porušen je i Kalački i Bački kaptol, nadbiskupski dom u Kalači i u Baču. Poslije Pavla Tomorija Sveta Stolica je imenovala kalačko-bačke nadbiskupe,

koji nisu stolovali u svojim sjedištima, već su živjeli u drugim krajevima mađarskoga kraljevstva. Među Tomorijevim nasljednicima bili su **Franjo Frankopan**, **Pavao Gregorianec**, **Juraj Drašković**, **Petar Petretić**, te slavni hrvatski pavlin **Martin Borković**, sve u svemu dvadeset nadbiskupa koji nisu mogli stolovati u sjedištima nadbiskupije. Ipak, i u to vrijeme se od malobrojnih katolika ubirao porez, ne samo u korist Turaka, već i u korist nadbiskupa. I upravo nadbiskupske porezne knjige, kao i turski popisi poreznih obveznika govore o tome, koliko je i gdje je bilo katolika. Za vrijeme turskoga ropstva povjeravala je Sveta Stolica biskupsku vlast u našoj biskupiji bosanskim, beogradskim ili smedevskim biskupima. Evo nekih imena:

Blaž Kovačić (1544–1545),
Toma Skorojević (1560–1564),
Antun Matković (1573–1583.),
Nikola Ugrinović (1584–1588.),
Franjo Baličević (1588–1615.)

Hrvati bježali iz Bačke

Kad je 1598. godine grad Ostrogon (Esztergom) pao pod Turke, i kad je područje Ostrogonске biskupije bilo opustošeno, mnogi su Hrvati, pa i Srbi na poziv zapovjednika **Pálfyja** iz Bačke krenuli put sjevera, te su se nastanjivali u gradu Ostrogonu i u čitavoj Ostrogonskoj nadbiskupiji. Od toga naroda su se neki kasnije vratili u Bačku, pa su sa sobom donijeli i nova prezimena. Ta prezimena otkrivaju mjesto njihova boravka u izbjeglištvu: Ostrogonac (Ostrogon, Esztergom), Budimac, Budimčević, Tukuljac (Tukulja, Tököl), Budimlja, Pantelinac (Dunapentele) i sl. Dok su jedni iz Bačke bježali na sjever, drugi su upravo dolazili u Bačku. O tom vremenu piše **Trpimir Macan** u svojoj knjizi *Povijest hrvatskoga naroda*, Zagreb 1971. na 117. stranici, da su ljudi masovno bježali iz Bosne i Hercegovine pa spominje njihovo iseljavanje u Hrvatsku: "U 16. stoljeću sve veći nameti pogoršali su položaj seljaka pod Turcima... Haračlijama se odupirala čitava sela. Ljudi su bježali preko granice u

Hrvatsku... Drži se, da se u 16., 17. i 18. stoljeću iz tih krajeva iselilo više od 200.000 Hrvata... iz područja Bočna i Ljubuškog oko 1500 obitelji tj. oko polovice svih stanovnika.

Sombor u 17. stoljeću

Bačka nije dobivala samo na kršćanskom stanovništvu, već je među katolicima bilo sve više franjevaca. Misionari i crkveni dostojanstvenici sve više obilaze ovdašnje stanovništvo. Godine 1612. piše u Rim bosanski svećenik **Ivan Matković**, da je kao svećenik dugo godina djelovao na području Bačke županije. O tome piše **Josip Buturac** u knjizi *Povijest katoličke crkve u Slavoniji*, Zagreb, 1970. na 78. stranici.

Biskupska služba

Kako kalačko-bački nadbiskupi nisu boravili na području svoje nadbiskupije, u velikom dijelu mađarskoga kraljevstva su biskupsku službu obavljali beogradski biskupi kao apostolski namjesnici. Godine 1621. spominje se biskup **Petar Katić**. U Rimu je 1622. godine osnovan Sveti zbor za širenje vjere, a 1624. godine, upravo nastojanjem toga Zbora osnovana je Beogradska misijska biskupija, čiji je biskup djelovao na području deset biskupija: Beograd, Smederevo, Srijem, Zagreb, Pečuh, Kalača, Csanád, Vác, Ostrogon i Eger. O tome čitamo u knjizi J. Buturca i A. Ivandije, *Povijest Katoličke crkve među Hrvatima*, 153–159. Prema tome, biskupsku jurisdikciju u Somboru obnaša beogradski biskup. Od 1625. do 1629. godine biskupsku službu obnaša **fra Albert Rendjić**, koga je naslijedio barski nadbiskup **Petar Masarecchi** do 1634. kao upravitelj biskupije. U to vrijeme je smederevski vikar bio bosanski svećenik **Šimun Matković**. Uz njegovo se ime veže bunjevačko ime. Svećenik Šimun Matković je 1622. godine kao svećenik misionar djelovao u Slavoniji i u Bačkoj, gdje je, navodno, upravljao župom Bunjevac. O mjestu te župe povjesničari samo nagađaju.

Odgovara: dr. Andrija Kopilović

Vjernici pitaju

Ogovaranje više nije grijeh?

Zašto ljudi ogovaraju?

Često susrećem ljude koji ogovaranje ne smatraju grijehom. Jednako tako, često je ogovaranje sadržaj "razgovora" ljudi, kao najobičnija tema. Molim vas, rasvijetlite ovo pitanje, jer svi osjećamo štetu koju nanosi ljudskim odnosima.

M. Š., Subotica

Vaše pitanje je više nego aktualno. Kada se radi o vrlo teškom grijehu, svaka savjest, pa i ona popustljivija, primijeti da je zlo. Sjećam se jednog predavanja kada nam je duhovnik rekao kako za najteže grijeha Lucifer šalje nekog đavla "šegrtu", a za ogovor šalje "najvećeg majstora". Zašto? Upravo zato što na velike grijeha savjest reagira, a kod ogovora i ne primijeti da je tim načinom unesen razdor u zajednicu, a u biti najveći grijeh je upravo razbijanje zajednice. Ime đavolsko i potječe od grčkog glagola dijeliti (*diabolein*).

Kršćani moraju pažljivo birati riječi. Nikada ne smiju nekome prenositi ono što je drugi loše rekao o njemu, osobito ako ta dvojica nisu baš u dobrim odnosima. Okrutno je nabacivati nešto i insinuirati kako znate mnogo toga o tom prijatelju ili znancu što drugi ne znaju. Takve aluzije idu dalje i stvaraju daleko nepovoljniji dojam nego da ste otvoreno i bez pretjerivanja iznijeli činjenice. Koliko je samo štete Crkva imala od takvih stvari! Loše i nepromišljeno ponašanje njezinih članova učinilo ju je slabom poput vode. Uništeno je međusobno povjerenje među članovima u Crkvi, a oni koji su bili krivi za to ipak nisu shvatili da čine zlo. Nemudri izbor tema razgovora učinio je mnogo štete. Trebalo je razgovarati o duhovnim i božanskim stvarima, ali činilo se sasvim suprotno. Ako druženja kršćana ponajprije imaju svrhu da um i srce učine boljim, nećemo se kasnije kajati i moći ćemo se sjećati tih razgovora s osjećajem zadovoljstva. No, provodimo li sate u lakoumnim i ispraznim razgovorima, ako dragocjeno vrijeme koristimo secirajući život i karakter drugih, ta prijateljska druženja i razgovori postat će izvor zla, a vaš će utjecaj biti miris smrti za smrt.

1. Iz neznanja, nekulture i slabog kućnog odgoja. Čovjek kad govori, pokazuje ono što zna i čemu je sklon. Netko je mudro rekao: "Progovori da te vidim"! Dakle, čovjek daje ono što ima! 2. Ogovaranjem čovjek želi dati oduška svome nezadovoljstvu, prikriti svoje nedostatke i liječiti srdžbu. 3. Prilagođavanje društvu i nezamjeranje. 4. Samoisticanje i građenje osobnog ugleda na račun drugoga. 5. Zavist i mržnja. Jezik izražava ono što je u duši! 6. Razonoda, bolesni humor i ironija putem ismijavanja i omalovažavanja drugih. 7. Čuđenje nečemu uz spominjanje imena. 8. Negativno i lažno sažalijevanje.

Kako treba postupiti prema osobi ili grupi koja ogovara? Kada se kršćanin nađe u prilici da sluša ogovaranje, mora odmah reagirati opomenom da je ogovaranje grijeh, da je to gore nego "jesti mrtvo meso svoga brata"! Međutim, nekad se ljudi prilagode i uključe u ogovaranje, ne želeći se zamjerati društvu! Dakle, društvu se ne mogu zamjeriti, a Bogu nego i smiju!

Kada se kršćanin nađe u prilici da sluša ogovaranje, mora odmah reagirati opomenom da je ogovaranje grijeh, da je to gore nego "jesti mrtvo meso svoga brata"! Međutim, nekad se ljudi prilagode i uključe u ogovaranje, ne želeći se zamjerati društvu!

Čuo sam negdje ovu priču koja potječe od jednog mudraca: "Jednom sam bio s ljudima u crkvi, pa su počeli govoriti o nekom čovjeku, a ja sam ih upozorio da to ne čine, pa su me oni poslušali. Međutim, nakon izvjesnog vremena su ponovno počeli govoriti o tom čovjeku i ja sam se uključio u taj razgovor. Kad sam te noći zaspao, sanjao sam kako mi je došao crn i visok čovjek, noseći na tacni komad ljudskog mesa i rekao mi da jedem. *Ja da jedem ljudsko meso* – kategorično sam i s čuđenjem odbio. Zatim me je snažno stresao i grdeći me, rekao: *Jeo si nešto što je gore od ovoga*, potom mi je počeo gurati komad po komad u usta, te sam se prestravljen probudio iz sna. Jao strahote – trideset ili četrdeset dana sam poslije osjećao smrad tog mesa u svojim ustima!"

Katekizam Katoličke Crkve nas jasno uči: Kristovi učenici "obukli su novoga čovjeka stvorena po Bogu u pravednosti i svetosti istine" (Ef 4,24). "Odbacivši laž", oni treba da "odbace od sebe svaku vrstu zloće i svaku vrstu lukavštine, licemjerja, zavisti i svaku vrstu klevetanja" (1 Pt 2,1). Poštivanje dobra glasa svake osobe zabranjuje svaki stav i svaku riječ koji im mogu prouzročiti nepravednu štetu. Postaje krivim: za neosnovan sud onaj tko, makar i prešutno, prihvaća kao istinit, bez dostatna temelja, neki moralni manjak u svoga bližnjega; za ogovaranje onaj tko, bez objektivno valjana razloga, otkriva tuđe manjke i pogreške osobama koje za to ne znaju; za klevetu onaj tko, tvrdnjama suprotnim istini, škodi dobrom glasu drugih i daje prigodu za krive sudove o njima. Da se izbjegne neosnovan sud, svatko će paziti da misli, riječi i djela svoga bližnjega tumači, koliko je moguće, u povoljnu smislu. Svaki dobar kršćanin mora biti spremniji tvrdnju bližnjega spasiti nego osuditi, ako ne može spasiti, neka pita kako je on razumije pa ako je razumije

loše, neka ga ispravi s ljubavlju, a ako to nije dosta, neka traži sve prikladne načine da se on, dobro je razumijevajući, spasi. Ogovor i kleveta ništa dobar glas i čast bližnjega. A čast je društveno svjedočanstvo što se daje ljudskom dostojanstvu. Svatko ima naravno pravo na čast svoga imena, na svoj dobar glas i na poštovanje. Stoga, ogovor i kleveta vrijeđaju kreposti pravde i ljubavi. Treba otkloniti svaku riječ ili stav koji laskanjem, ulagivanjem ili dopadljivošću bodre i utvrđuju drugoga u zloći njegovih djela i opakosti ponašanja. Laskanje je težak grijeh ako postaje sukrivcem poroka ili teških grijeha. Želja da se učini usluga ili prijateljstvo ne opravdavaju dvosmislenost govora. Tako je jasno da je ogovor "tiha voda koja ruši brda".

Tužna vijest na polju ekumenizma

Ruska pravoslavna Crkva istupila iz Konferencije europskih Crkava

Na sastanku Središnjeg odbora Konferencije europskih Crkava (KEK) od 6. do 11. listopada 2008. na Cipru Ruska pravoslavna Crkva najavila je da prekida sudjelovanje u tome europskom ekumenskom tijelu. U priopćenju koje je objavio Moskovski patrijarhat ističe se da je to učinjeno zato što je Središnji odbor KEK-a odbio prihvatiti zahtjev za članstvo Estonske pravoslavne Crkve, autokefalne od 1993. i povezane s Moskovskim patrijarhatom. Patrijarhat ističe kako je u studenome 2007. isti taj odbor prihvatio zahtjev za uklanjanjem Estonske pravoslavne Crkve koju je 1996. ustanovio Carigradski patrijarhat i koju Moskva ne priznaje. Patrijarhat dovodi u pitanje i ispravnost procedure glasovanja koja je dovela do odluke da se u KEK ne primi Estonsku pravoslavnu Crkvu te ističe "s dubokom žalošću da KEK gubi svoju ulogu pomirenja i jedinstva, sve više ignorirajući glasove Crkava koje se nalaze izvan Europske unije". Na kraju priopćenja ističe se kako će Ruska pravoslavna Crkva nastaviti "razvijati dobre odnose s Crkvama koje su u sastavu KEK-a".

KEK je, sa svoje strane, u priopćenju od 13. listopada izrazio žaljenje zbog odluke Moskovskog patrijarhata da prekine svoje sudjelovanje u tome ekumenskom tijelu. Rekonstruirajući sve ono što se zbivalo na sastanku Središnjeg

odbora na Cipru, KEK u svom priopćenju, koje je potpisao predsjednik Jean Arnold de Clement, ističe kako ta odluka nije odraz radova Središnjeg odbora na njegovu sastanku na Cipru. Središnji odbor jasno je izrazio želju da učvrsti ekumensko bratstvo u Estoniji i potpomogne približavanje dviju pravoslavnih Crkava. Ipak, na Cipru, nastavlja predsjednik KEK-a, nije se željelo ići dalje od toga, ističući tako nužnost da dva patrijarhata, onaj u Carigradu i onaj u Moskvi, postignu zajednički dogovor prije nego se dođe do rješenja koje bi bilo prihvatljivo objema stranama. Središnji je odbor, dakle, morao odgoditi svoju odluku. Zato je želja KEK-a da bude u stanju odgovoriti na spomenuti zahtjev Estonske pravoslavne Crkve koja je povezana s Moskovskim patrijarhatom prije KEK-ove skupštine u Lyonu 2009. godine.

Konferencija europskih Crkava osnovana je 1959. i okuplja 120 pravoslavnih, protestantskih, anglikanskih i starokatoličkih Crkava iz svih europskih zemalja. Ima svoja sjedišta u Ženevi, Bruxellesu i Strasbourgu i usko surađuje s Katoličkom Crkvom. Dugo godina na čelu KEK-a bio je današnji moskovski patrijarh Aleksij II., koji je u to vrijeme bio metropolit Talina u Estoniji. "Estonsko" pitanje postaje, dakle, ključno ne samo za pravoslavni svijet, nego također za ekumenski pokret. Zbog prisutnosti Estonske apostolske pravoslavne Crkve Moskovski patrijarhat nije sudjelovao ni na susretu Koordinacijskog odbora Mješovite međunarodne komisije za teološki dijalog između Pravoslavne i Katoličke crkve održanom na Kreti od 27. rujna do 4. listopada ove godine.

Prema: IKA

Obljetnica smrti Majke Terezije

U Centralnom klubu Caritasa 5. rujna obilježena je obljetnica smrti Majke Terezije koja je zaštitnica Caritasa Subotičke biskupije. Uz svečani ručak uručena su priznanja za istaknuti rad i vjernost prema Caritasu pojedinim djelatnicima i volonterima, a koja dodjeljuje biskup Subotičke biskupije **mons. Ivan Pénczes**.

Ovo druženje iznimno je važno djelatnicima i volonterima Subotičkog Caritasa jer na taj način međusobno razmjenjuju svoja iskustva na terenu i uvijek je lakše, ljepše uz veselje podnositi teret svakodnevnice.

Rozika Mikulic, volonterica

Vijesti iz subotičkog Caritasa

U subotičkom Caritasu rujan je bio obilježen različitim događanjima. Prije svega, posjetili su nas gosti iz Rumunjske, iz Erdelja. **Ildikó Szekeres, Klára Márton i Judit Szúcs**, koordinatorice Caritasa iz Alba Julije, održale su od 18. do 20. rujna medicinskim sestrama subotičkog Caritasa seriju predavanja o kinaesthetics metodi rada s pacijentima.

Bila je ovo druga od tri serije predavanja, a sljedeća je predviđena za narednu godinu. Kinaesthetics metodom se pomaže nepokretnim osobama ili onima koji se otežano kreću da ih se bezbolno premjesti ili čak i pokrene. Ovaj tip edukacije je na visokoj razini među programima Europske unije. Tri dana nakon tečaja, 21. rujna, u posjet su nam došli djelatnici i volonteri Caritasa iz Linza, predvođeni **Cristhophom Müllederom**. Sljedećega dana smo gostima pokazali grad, a bili smo gosti i u biskupiji. Nakon što smo se skupa okrijepili u Caritasovu klubu i pogledali kratki film o djelovanju subotičkog Caritasa, u skupinama smo posjetili nekoliko naših korisnika. Važno je napomenuti da je Caritas iz Linza od 2001. godine veliki donator našega Caritasa.

Neki od članova našega Caritasa sudjelovali su na seminaru u Segedinu, na predavanju o tomu kako pridobiti nove volontere. Za međunarodni dan starijih osoba, 1. listopada, subotički Caritas je načinio plakate i priredio izložbu crteža školaraca na temu "Moji djed i baka" u atriju hotela Galerija. Najbolji crteži su nagrađeni, a nagrade je uručio **Gábor Ric**, koordinator subotičkog Caritasa. Ovu izložbu podržala je Europska unija. Nakon toga djelatnici i volonteri Caritasa su hodočastili u Međugorje. U Subotici je 11. listopada organiziran seminar za djelatnike župnih Caritasa, a 25. listopada djelatnici Caritasa iz cijele zemlje hodočastit će na Tekije.

dr. Börcsök Cs. Tünde

Zahvaljujemo našim darovateljima

Oprema za kupatila
kolpa-san®

Novi Beograd: Tošin bunar 224a, 011 260 99 20, Beograd: Bulevar Kralja Aleksandra 402, 011 240 73 71
Beograd: Zrenjaninski put 1, 011 20 85 460, Novi Sad: Rumenački put 11, 021 518 091
Zrenjanin: Vojvode Petra Bojovića 2, 023 581 590, Subotica: Banijska 2, 024 547 886

KAMENORESCI
Beogradski put 224a

SVE OD KAMENA
NOVA KAMENOREZAČKA RADNJA
NAJVEĆI IZBOR-NAJPOVOLJNIJE CENE

EV-PRO d.o.o.
SUBOTICA BEOGRADSKI PUT 72
TEL. 024/671-500
063/501-542

- veliki izbor granita i mermera u bojama
- izrada nadgrobničkih spomenika od prirodnog i veštačkog kamena
- izrada enterijera po zahtevu kupca od svih vrsta uvoznog kamena
- usluga rezanja i obrade kamena
- izrada stepenica, prozorskih klupica, stolova i
- sve što zamislite

**POVOLJNO SA GARANCIJOM
MOGUĆE ODLOŽENO PLAĆANJE**

Zahvaljujemo našim darovateljima

RENAULT

NAŠ SERVIS - VAŠA SIGURNOST

Ovlašteni Renault servis je svakako najbolji izbor za Vaš automobil. A razlozi su:

- kvaliteta koju nudimo
- garancija od 12 mjeseci na rezervne dijelove i popravku
- sigurnost
- osposobljenost, opremljenost i profesionalnost naših majstora

Dobrodošli!

AC VIDA KOVIĆ

Subotica, Braće Radića 53, tel. 024 553-567, 551-124

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Kafana - "Duka"

Subotica,
Preradovićeve 4
(u Bunjevačkom kolu)
Tel: (024) 555-738

Organizira:

- svadbe,
- rođendanska slavlja,
- bankete i dr.

Svakog dana: MENI RUČKOVI

Posebno se preporučamo za
organiziranje "Poduša"

Radno vrijeme: od 12 - 22
nedjeljom zatvoreno

Vremena su teška. Svaka je pomoć dobro došla.
Unaprijed hvala svakom darovatelju.

Svake treće nedjelje u mjesecu
novi broj "Zvonika"

SALAŠ
ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA

Tel: (024) 566 - 577

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

Neka
Bog
blagoslovi
sve
koji
radom
služe
braći
ljudima!

POLIKLINIKA

24000 Subotica
Jo Lajoša 4a
tel: 024 / 520-698

Radno vrijeme
radnim danom: od 9 do 19 sati
subotom: od 9 do 12 sati

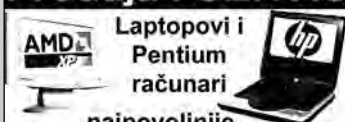
H čitaonica
Hrvatska

Čitajte tisak,
posudite knjige i
porazgovarajte
s prijateljima
u Hrvatskoj čitaonici

Subotica, Ulica Bele Gabrića 21

srijeda, petak 10-14 sati
utorak, četvrtak 16-19 sati

Millennium
GSM Centar
Prodaja i SERVIS

Laptopovi i
Pentium
računari

najpovoljnije

Mobilni

Gigaset
A-180

Panasonic
KX-TC445

houset

Klima
uređaji

www.millenniumgsm.co.yu
Tel 024/ 551-353 Prvomajska 6.

ADSL Light

(mjereni promet)
Brzina - Cijena* Paket sadrži
512/64 - 799 dinara
600 MB**
1024/128 - 1499 dinara
1000 MB**
1536/192 -
1999 dinara
2000 MB**

tel: 555-765

ADSL Flat

(Neograničeni promet)
Brzina - Cijena*
512/64 - 1199 dinara
1024/128 - 1799 dinara

ADSL

1536/192 -
2399 dinara

www.tippnet.rs

TippNet

Subotica, Karadorđev put 2

*Cijene su bez PDV-a.
**U slučaju prekoračenja potrošnje, cijena dodatnih započelih 200MB je 120 dinara.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS...

FUNERO

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

• Karadorđev put 2, SUBOTICA
Telefon (danonoćno): 024 / 55-44-33

RASPORED
SAHRANA NA INTERNETU

www.funero.co.rs
E-mail: funero@funero.co.rs

ONO ŠTO JE NEKAD BILO NEMOGUĆE SADA JE MOGUĆE!

U Subotici možete nabaviti:
misnice, štole, albe i rokete sve po mjeri;
košulje i birete, prvopričesnička
i ministrantska odijela;
svijećnjake, križeve za prvopričesnike
i krizmanike.

NOVO-NOVO

kaleži, tamjan i hostije

Sve informacije i narudžbe možete dobiti
u župnom uredu Palić
tel. 024/755-002

APZ pp. „Auto-Dan Z” d.o.o.

024/670-975
024/55-44-25

SUBOTICA, Beogradski put 29
Somborski put 11

prodaja skutera i bicikala sa
pomoćnim motorom marke

KEEWAY

PIAGGIO GILERA
Vespa

Радио Суботика
Radio Subotica
Szabadkai Radio

SuboticaDanas.info

Informativne stranice
programa na hrvatskom jeziku

Kovač Dejan

MAJSTOR ZA IZRADU TRADICIONALNIH PAPUČA
PAPUČSKÉSZITÓ - MESTER

- BUNJEVAČKE - MAĐARSKÉ - ŠOKAČKE -

24000 Subotica,
ul. Dinka Šimunovića 10.

Tel.: 024/ 524-786,
Mob.: 064/ 14-62-103

ZANATSKA TRGOVINSKA RADNJA

Vi. Milica Pečerić, Trg žrtava fašizma 14
Mobilni: 064 201 56 12

Miss Exclusive

SVE VRSTE KROJAČKIH USLUGA

Radno vrijeme: Ponedjeljak - petak: 10 - 18
Subota: 9 - 13

HRVATSKI KULTURNI CENTAR
"BUNJEVAČKO KOLO"

Subotica,

Preradovićeva 4

Tel:
(024) 555-589

MONOLIT GRADNJA

Iršai Laslo

24000 SUBOTICA, Franje Kuhača 10, Tel.: 024/551-685
e-mail: monolit@tippnet.co.yu

IZVOĐENJE SVIH VRSTA GRAĐEVINSKIH, ZANATSKIH
I INSTALATERSKIH RADOVA. PROJEKTOVANJE I NADZOR

SZTR

JULIJA-OPTIKA

KULTURA NOŠENJA NAOČALA

VODITE RAČUNA O REZERVNIM NAOČALAMA!

24000 Subotica, Braće Radića 6

Telefon: 024/ 528-482

Radno vrijeme:

radnim danom:

9,30 do 12,00 i 17,00 do 19,00

subotom: 9,00 do 12,00

Prvi privatni i registrirani
dom za stara i nemoćna lica

"Sv. Katarina"

PALIĆ, Sutjeska 47

Tel. 024/603 640

Mob.: 063 577 350

064 122 87 55

U ugodnoj paličkoj pri-
rodi i zelenilu, u privatnoj
kući s lijepim dvorištem,
pružamo usluge, stručno i
odgovorno:

Čuvanje i njegu starih i nemoćnih
lica; usluge medicinskih sestara;
liječničke i specijalističke usluge;
njegu starih i nemoćnih lica na terenu
(i u vašoj kući).

HRVAT BUSINESS CENTER
HRVATSKI POSLOVNI CENTAR
CROATIAN BUSINESS CENTER

Nagymező u. 49.

II. 1065 Budapest P.f. 468

Tel: (36-1) 269-1301

311-9200, 353-1501

Tel/fax: (36-1) 269-1300

Zlatiborska 4, 24427 Totovo Selo - Tel: (024) 883-040
Email: hirvivo@tothfalu.co.yu

STOMATOLOŠKA ORDINACIJA

"APOLONIA"

Radno vrijeme:

ponedjeljak,
srijeda i
petak
15 - 19 sati

utorak i
četvrtak
8 - 12 sati

subota
- po dogovoru

Igmanska 6, 24000 Subotica
mobitel: 063 533 318

CSALÁDI MAGAZIN

Cara Dušana 4, 21000 Novi Sad

Tel: (024) 469-474

Email: agape@eunet.yu

Slušajte
Radio Suboticu
program

na hrvatskom jeziku
svaku večer od 18-21 sat
na frekvenciji 104,4 Mhz

Put Jovana Mikića 12

Tel: 024 55 22 00

Fax: 551-902

RADIO MARIJA

Tel: 021 4790-529; Email: rama@eunet.yu

94,2 MhZ FM - SUBOTICA

102,9 MhZ FM - NOVI SAD

URED HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA

Subotica, Preradovićeva 4

Tel: (024) 556-898 i 553-818

www.suboticka-biskupija.info

PREPORUČAMO

naša izdanja
po prošlogodišnjoj cijeni

ZIDNI kalendar za 2008. godinu
po cijeni od 30 din.

DŽEPNI kalendar za 2008. godinu
po cijeni od 50 din.

SUBOTIČKU DANICU
po cijeni od 300 din.

BOŽIČNE ČESTITKE
po cijeni od 10 din.
duple s kuvertom 15 din.

Božićne sličice
po cijeni od 2 din.

*/Za kalendare i božićne čestitke
dajemo 20 % popusta
za narudžbe veće od 100 kom./*

Narudžbe: Uredništvo Zvonika
tel.: 024 554-896

III. škola animatora 2008./09. Župa Sv. Lovre – SONTA

Prvi susret: 24. – 26. 10. 2008.
Tema: "Nemojte se prilagođavati ovome svijetu!" (Rim 12,2)
Predavač: vlč. Goran Vilov, župnik iz Bačkog Monoštora

Prijave:

Najkasnije do 20. listopada 2008.
Kristina Ralbovsky – 063/1598914 i
vlč. Dominik Ralbovsky –
063/7540766 ili 025/792265

Svečani koncert u Katedrali 2. 11. 2008 u 19 sati na Dan mrtvih

Gabriel Foure: Requiem
Komorni zbor "Pro musica"
Komorni orkestar "Sveta terezija"
Timea Dulics - sorpan
Izabella Guszvány - nezzosopran
Tivadar Kiss - tenor
Gyula Orendt - bas
Dirigent: Csaba Paskó Regens Chori

Zvonik nagrađuje!

Iako je ovoga puta stiglo malo kupona na naše nagradno pitanje, dobitnici nagrada su točno odgovorili da je pobjednik na HosanaFestu 2008. grupa Matheus iz Bizovca kraj Osijeka. Nagrađenima stižu glazbeni CD-i HosanaFesta.

Nagrađeni su:

1. Larisa Skenderović iz Male Bosne
2. Kristian Deak Tot iz Vajske
3. Ivana Kiš iz Subotice
4. Marko i Bojana Mrvičin iz Bačkog Monoštora
5. Janja Horvat iz Novog Sada

Cijenjeni suradnici i dopisnici Zvonika!

U želji da na što bolji način budemo u službi pravodobnoga i cjelovitoga informiranja čitateljstva te što bolje komunikacije sa svima Vama, i s obzirom na to da je Zvonik mjesečnik te unaprijed moramo planirati prostor koji možemo posvetiti vijestima i izvješćima koja nam šaljete, molimo Vas da nam svoje priloge šaljete najkasnije do **8. u narednom mjesecu, a nakon izlaska aktualnoga broja Zvonika.**

Ukoliko unaprijed znate da ćete moći pratiti neko važno događanje koje se ne uklapa u spomenuti rok, molimo Vas da nas kontaktirate kako bismo mogli planirati prostor i kako bismo dogovorili datum predaje teksta da isti ne bi morao biti objavljen tek u sljedećem broju, nakon što izgubi na aktualnosti.

Unaprijed zahvalni na dosadašnjoj suradnji, te očekujući Vaše razumijevanje i još bolju suradnju u budućnosti na obostrano zadovoljstvo i zadovoljstvo dragih nam čitatelja, obilje Božjega blagoslova u daljnjem radu žele Vam članovi

Uredništva Zvonika

ZVONIK

Katolički list (mjesečnik)

Izdaje:

Rimokatolički župni ured
Sv. Roka, 24000 SUBOTICA
Beogradski put 52

Telefon: +381(0)24 554-896;
Fax: +381(0)24 551-036;

E-mail:

zvonik@tippnet.co.yu.

Web: www.ZVONIK.org.yu

Uredništvo:

mr. Mirko Štefković
glavni i odgovorni urednik
Tel: +381(0)24 553 610

Željka Zelić
zamjenica glavnog
i odgovornog urednika

mr. Andrija Anišić
ročelnik Izdavačkog odjela
Instituta "Ivan Antunović"

mr. Ervin Čeliković
tehnički urednik

Katarina Čeliković
lektorica

Vedran Jegić
fotograf

Uredničko vijeće:

Stjepan Beretić
Ladislav Huska
Vesna Huska
Franjo Ivanković
dr. Andrija Kopilović
mr. Mato Miloš
Lazar Novaković
Jakob Pfeifer
s. Blaženka Rudić
Željko Šipek
dr. Tadej Vojnović

Tisak:

Štamparija "PRINTEX",
Segedinski put 86, Subotica,
Tel.: 024/554-435

ISSN 1451-2149

Godišnja pretplata za "ZVONIK"

- Srbija 1200 dinara
- inozemstvo - 40 EURA
ili 300 kuna;
avionom 80 USD

Pretplatnici iz inozemstva i R.
Hrvatske uplate mogu poslati poš-
tanskom uputnicom ili čekom na
adresu i ime (ne na ime Zvonika):

Svjetlana Ivković
Adresa: Augusta Piazze 6
10000 Zagreb,
tel: +385 (0)1 301 34 68

Fotografije u ovom broju:
Zvonik, Subotica.info,
Ivan Ivković Ivandekić,
Branka Milojević Vidaković

In memoriam

NIKOLA GABRIĆ

Prošlo je tužnih šest mjeseci od kako naš dragi i voljeni suprug, otac i sin Nikola Gabrić nije s nama. Sveta misa za njegovu dušu održat će se u crkvi Sv. Roka u Subotici, 8. 11. 2008. u 8 sati.

S ljubavlju ga se sjećaju njegovi najmiliji: supruga Marija, kćerka Slađana, sin Zlatko, otac Joso i mama Marica.

Mi, njegova djeca, i ovim putem otvaramo dušu i želimo klicati: "Hvala Ti roditelju naši mili – za živote koje si nam podario; za ljubav kojom si nas othranio, za molitve koje si nas naučio. Cijelim bićem Te volimo, u srcima Te nosimo i za Tebe molimo sa željom da Te u nebeskom kraljevstvu ponovno sretnemo." (Slađana i Zlatko)

Katehetski seminar u Somboru

Caritas obilježio Dan starih

V. Smotra dječjih pjevača

IX. Festival bunjevački pisama

Umjetnost življenja slična je umijeću bojenja!

ZAVRŠNI RADOVI GRADEVINE

24000 Subotica, Imotska 31, tel/fax: 024/562-712, mob: 064/240-43-95
e-mail: zrg.sasa@yahoo.com, www.poslovnabaza.com/zrg

*"Kao što dobro iskorišten dan dariva ugodan san,
tako i dobro proživljen život dariva smirenu smrt."*

/Leonardo da Vinci/

